

PROGRAMMABEGROTING 2025-2028

Gemeente Brummen

Programmabegroting 2025-2028
Zaaknummer: Z104578
Documentnummer: D443922
Vastgesteld B&W: 24-09-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Aanbieding van de Programmabegroting	4
Programmabegroting 2025-2028	8
Financiële Hoofdlijnen	9
Programma 1 Bestuur en Veiligheid	13
Focusgebied Bestuurskracht	14
Basistaken Bestuur en Dienstverlening	16
Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving	20
Programma 2 Fysieke leefomgeving.....	23
Focusgebied Klimaat en duurzaamheid	24
Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030	26
Focusgebied Centrum Brummen	28
Focusgebied Wonen	30
Basistaken Fysieke leefomgeving	32
Programma 3 Sociale leefomgeving	39
Focusgebied Sociaal domein	40
Basistaken Vitale Samenleving	49
Programma 4 Financiën	55
Basistaken Bedrijfsvoering en financiën	56
Paragrafen	62
A. Lokale heffingen.....	62
B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	67
C. Onderhoud kapitaalgoederen	74
D. Financiering.....	80
E. Bedrijfsvoering	83
F. Verbonden partijen	87
G. Grondbeleid	101
H. Openbaarheid van Bestuur	104
I. Leefbaarheid.....	105
Financiële begroting	106
Baten en lasten.....	107
Financiële positie.....	114
Bijlagen	125
1. Subsidieplafonds	126
2. Financiële uitgangspunten en grondslagen.....	127
3. Taakvelden	128
4. Beleidsdocumenten.....	130
5. Overzicht doelen, maatregelen, KPI's.....	132

Aanbieding van de Programmabegroting

Geachte leden van de raad,

‘Je gemeente doet er alles aan’. Met deze slogan vraagt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op dit moment bij het nieuwe kabinet aandacht voor gemeenten. Als gemeente zijn we het overheidsorgaan dat het dichtst bij de inwoners staat. Ons werk doet er toe. Op uiteenlopende gebieden ervaren inwoners, maar ook ondernemers, verenigingen en organisaties, wat wij doen. Maar we staan wel voor een steeds grotere uitdaging. De verantwoordelijkheden van gemeenten blijven namelijk groeien. De landelijke overheid legt steeds meer taken bij gemeenten neer. Maar de financiële middelen vanuit het rijk nemen juist af. Een lastige positie, waar we als gemeente Brummen de laatste jaren al mee te maken hebben. De VNG-campagne laat zien dat het probleem nog steeds actueel is.

Borst vooruit...

Ruim vijf jaar geleden zat de gemeente Brummen in een financieel lastige situatie. De bodem van de reserves was in zicht. Aan de hand van een financieel herstelplan en het nemen van noodzakelijke en soms ook zeer lastige besluiten zijn we gestaag uit het dal geklommen. Met als resultaat dat de gemeente Brummen er nu goed voor staat. Onze financiën zijn op orde, de reserves zijn aangevuld. Er is niet of nauwelijks bezuinigd op maatschappelijke voorzieningen. En ook zijn er grote stappen gezet daar waar het gaat om onze bestuurskracht. Ondanks alle uitdagingen en problemen waar we mee geconfronteerd worden is Brummen nu weer een robuuste gemeente. We zijn dan ook van mening dat we met de borst vooruit en met vertrouwen deze concept-programmabegroting mogen presenteren, bespreken en behandelen. Hier zijn we met elkaar verantwoordelijk voor.

Vasthoudende ambities

Ook in deze bestuursperiode hebben we onze ambities in een coalitieakkoord vastgelegd. Iedere dag werken we aan het realiseren hiervan. Daarbij worden we niet alleen gehinderd door te weinig financiële middelen, maar ook door krapte op de arbeidsmarkt. Ondanks deze kwetsbaarheid zijn we er in geslaagd om veel nieuw en goed beleid te maken dat (vaak unaniem) door uw raad is vastgesteld. Denk bijvoorbeeld aan het beleidskader Duurzame Ontwikkelen, de Mobiliteitsvisie, het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, de Cultuurvisie, de visie Gebiedsgericht werken, de nota grondbeleid, de I-visie. We gaan nu voortvarend aan de slag met de uitvoering van het vastgestelde beleid. Maar we gaan ook verder met belangrijke projecten zoals het opstellen van een omgevingsvisie, het versterken van onze dorpscentra, het verbeteren van de bedrijfsvoering en het verder uitbouwen van ons duurzaamheidsbeleid.

Open, gastvrij en in verbinding

Brummen is een open en gastvrije plattelandsgemeente. Gemeenschapszin en noaberschap spelen een belangrijke rol. We zien met trots dat inwoners initiatieven nemen en de verantwoordelijkheid hiervoor pakken. Een nauwe samenwerking tussen deze initiatiefnemers en het gemeentebestuur en de gemeentelijke medewerkers draagt bij aan de leefbaarheid, de kracht en de wendbaarheid van onze lokale samenleving. Een vorm van waardevolle verbinding waar we met onze nieuwe manier van gebiedsgericht werken verder invulling aan willen geven. Dit kunnen we niet doen zonder de inbreng van onze wijk- en dorpsraden en uiteenlopende partnerorganisaties. We blijven ook investeren in de verbinding met elkaar, zowel lokaal als binnen de regio waarin we actief zijn. Er zijn uiteenlopende inspirerende voorbeelden die deze trend weergeven. Of het nu de grote belangstelling is bij onze inwoners om een uitnodiging als Gast van de Raad te accepteren, de

gastvrijheid waarmee wij nieuwkomers opvangen. Of het inspirerende gedicht over 'verbinden' dat de Dorpsdichter 'live' schreef tijdens de gemeentelijke Bestuursdag op 13 september jongstleden.

Vertrekpunt: Perspectiefnota 2025-2028

Nieuw kabinet

Waar Brummen halverwege een bestuursperiode is, is er landelijk recent een nieuw kabinet aangetreden. De eerste plannen van dit kabinet zijn vastgelegd in een hoofdlijnenakkoord en een regeerprogramma. Een concretisering hiervan is weer tijdens Prinsjesdag gepresenteerd. De consequenties van dit alles op onze programmabegroting zijn nog onduidelijk en dus nog niet in deze begroting verwerkt. Op dit moment maken wij een analyse van de voornemens van het rijk. Nog dit najaar delen wij onze bevindingen met u via een raadsbrief.

Ravijnjaar

2026 staat bekend als het Ravijnjaar: het jaar waarin het gemeentefonds met € 3 miljard wordt gekort. Door dit ravijnjaar komen de gemeentelijke begrotingen onder grote druk te staan. In juni heeft u door het vaststellen van de Perspectiefnota 2025-2028 belangrijke stappen gezet om de gevolgen van het ravijnjaar aan te pakken en daarmee de gemeentelijke financiën gezond te houden. Hiervoor hanteren wij twee uitgangspunten: we zorgen ervoor de basis op orde te hebben en we blijven wendbaar en flexibel in het uitvoeren van onze taken. Dit zonder onze ambities uit het oog te verliezen.

In de aanloop naar de Perspectiefnota hebben wij gewerkt aan twee opties om met deze korting op het Gemeentefonds om te gaan. Deze twee scenario's zijn uitgebreid uitgewerkt in het rapport "Financiële ombuigingen 2026" (D429469). In het eerste scenario is gekeken naar de resultaten uit het verleden en van vergelijkbare gemeenten. Op basis hiervan is gekeken waar de begroting aangescherpt kan worden, zonder daarbij direct pijnlijke beleidskeuzes te maken. In het tweede scenario is in beeld gebracht hoeveel niet-wettelijke ruimte de gemeente heeft en welke maatregelen genomen zouden kunnen worden. Voor beide scenario's geldt dat het financieel afsprakenkader dat in 2020 door de raad is vastgesteld, geldig blijft.

Uw raad heeft op 18 april unaniem besloten om scenario 1 uit te werken. Hiermee hopen we pijnlijke

Gedicht van dorpsdichter Annemarie Visser

Een ABCD en E

Het ging vandaag over ABCD
Hieraan voegen we toe de E
De E van elkaar
Elkaar heb je nodig

De A's waren makkelijk
Want hoe vind je elkaar?
Aanbellen, aanspreken
Activeren en advies aanvaarden

De A van aansluiting,
De A van actie
Maar de A ook van
Een Alpaca om mee te wandelen

De B was iets grimmiger
De Burgemeester sprak erover
Over dat luisteren naar elkaar
Bedreigd kan worden

Gelukkig zijn er ook bruggenbouwers
Biljart en buurvrouw Bertha
En bumpy place, wat staat voor
Een plek voor spontane ontmoetingen

De C is rond en opbouwend
Daar horen belangrijke woorden bij
Cohesie, co-creatie en community
Ofwel, de kracht van de gemeenschap

De D is een democratische driehoek
Overheid, markt, en burgerschap
En om dat laatste woord
Draait het eigenlijk altijd

Veelgehoord was ook
De hoofdletter L van luisteren
Luisteren naar elkaar en daarbij
Je eigen oordelen loslaten

Mooie woorden komen voorbij
En ook heel fraaie zinnen
Door iedereen gesproken
Vanuit goede intenties en passie

Bijvoorbeeld een zin over
Herhalende haakjes
Die het onweerstaanbaar maken
Voor burgers om aan te haken

Of de fraaie slagzin van de gemeente
In vertrouwen, verbinden en versterken
Laten we bij al deze V's
ABC en D's, vooral de E van elkaar

Niet vergeten

*Vervaardigd en voorgedragen tijdens de
jaarlijkse bestuursdag van gemeenteraad en
college, Eerbeek d.d. 13 september 2024*

bezuinigingen zoveel mogelijk te voorkomen. Tegelijkertijd heeft het kabinet in de Voorjaarsnota besloten om de zogenaamde opschalingskorting te schrappen. Daarmee wordt het ravijn met € 675 miljoen minder diep. Dit zijn twee stappen in de goede richting naar een solide, structureel sluitende begroting voor onze gemeente.

Ontwikkelingen

Tijdens en na de vaststelling van de Perspectiefnota 2025-2028 zijn er de nodige ontwikkelingen geweest, die hun impact hebben op de begroting. De meicirculaire 2024 heeft voor beperkte verschuivingen gezorgd. U heeft hierover een raadsbrief ontvangen. Belangrijk zijn wel de doorzettende kostenstijgingen in de jeugdzorg. De financiële gevolgen voor het sociaal domein worden nog enigszins getemperd door lagere lasten voor de Wmo en de Participatiewet. Maar per saldo blijven de kosten voor het sociaal domein stijgen. Dit is in lijn met de landelijke trend.

Deze begroting kent vele onzekerheden. Verbonden partijen leggen steeds grotere claims op de gemeentelijke middelen. Daarnaast zijn in met name het sociale domein veel open einde regelingen, waarbij de gemeente risicodrager is. Ook loopt de gemeente risico's op grondexploitaties. Tenslotte wil de regering de wildgroei aan specifieke uitkeringen beteugelen door deze onder te brengen in het algemene deel van het gemeentefonds. Daarbij wordt wel een korting van 10% toegepast.

Ook zijn er de nodige maatschappelijke ontwikkelingen die effect hebben op ons beleid en op ons werk. Denk hierbij aan de opvang van nieuwkomers en de woningbouw-opgave. Die ontwikkelingen houden ook in dat wij ons moeten bezinnen op de toekomst op korte en op middellange termijn. Op korte termijn zijn wij voortdurend bezig met verbeteringen in de bedrijfsvoering. De beleidsvorming is grotendeels afgerond. Het komt nu vooral aan op de uitvoering van vastgesteld beleid. Voor de middellange termijn zijn wij bezig met een onderzoek naar de bestuurlijke toekomst van Brummen. In de loop van 2025 is dat onderzoek afgerond en worden de conclusies en aanbevelingen aan uw raad voorgelegd.

Sluitende begroting

We presenteren nu een reële en structureel meerjarig sluitende conceptbegroting. Er is een afgewogen balans tussen de financiële uitdagingen die ons te wachten staan en de ambities die wij nastreven. In 2025 wordt een overschot verwacht. In 2026 zal er een tekort zijn als gevolg van een daling van de rijksinkomsten, maar in de jaren erna is er een (beperkt) positief saldo van de baten en lasten. Dit in combinatie met een gezond weerstandsvermogen en een behoedzaamheidsreserve van 3 miljoen, waaruit kan worden geput als problemen niet (meer) binnen de eigen begroting kunnen worden opgelost.

De boodschap blijft wel: de budgettaire kaders zijn krap. Niet alles kan, en zeker niet tegelijkertijd. Besturen is keuzes maken, zeker in deze financieel krappe tijden. Dat betekent ook dat we in de begroting het aantal doelen en voorgestelde maatregelen indikken en compacter maken. Dit om versnippering van beleid te voorkomen.

Uw raad is aan zet

Deze Programmabegroting is een uitwerking van de door u gemaakte keuzes bij de Perspectiefnota 2025-2028. Toen zijn de eerste stappen gezet op weg naar een sluitende begroting in uitdagende tijden. Nu moeten wij moedig en vastberaden de ingeslagen weg blijven volgen. Met de borst recht vooruit.

In deze programmabegroting hebben we ook expliciete doelen en maatregelen voor de diverse beleidsterreinen opgenomen. We meten de voorgenomen prestaties door middel van kritische prestatie indicatoren (KPI). Een werkwijze die wij in de komende jaren verder doorontwikkelen. Daardoor kan de controlerende taak van uw raad verder worden versterkt.

We zien uit naar constructieve besprekingen met u over dit belangrijke document.

College van burgemeester en wethouders,
Brummen, september 2024

Financiële Hoofdlijnen

Inleiding

In dit hoofdstuk laten we het verloop van het financieel meerjarenperspectief 2025-2028 van de Perspectiefnota naar deze Programmabegroting zien. Daarnaast geven we inzicht in het structurele begrotingsaldo, de ontwikkeling van de algemene reserve en de weerstandsratio.

Financieel meerjarenperspectief 2025-2028

In tabel 1 staat het financieel meerjarenperspectief voor de jaren 2025-2028. Hierin zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen ten opzichte van de Perspectiefnota 2025-2028.

Tabel 1 (Bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Saldo Perspectiefnota 2025-2028	€ 2.076	-€ 13	€ 896	-€ 269
Autonome ontwikkelingen	-€ 533	-€ 174	-€ 834	€ 294
Aanvullende nieuwe ontwikkelingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Financieel meerjarenperspectief 2025-2028	€ 1.543	-€ 187	€ 62	€ 25

Toelichting financieel meerjarenperspectief 2025-2028

Saldo Perspectiefnota 2025-2028

In bovenstaande tabel zijn de saldi opgenomen zoals die zijn besloten in de Perspectiefnota 2025-2028. In de begroting zijn een aantal mutaties op deze saldi verwerkt. De wijzigingen die voortvloeien uit het bestaande beleid worden "autonome ontwikkelingen" genoemd. Als er nieuwe beleidskeuzes worden voorgesteld, dan valt dit onder de noemer "nieuwe ontwikkelingen".

Autonome ontwikkelingen

Ongeveer een kwart van de begroting bestaat uit loonkosten. Ten opzichte van de Perspectiefnota is er een beperkte wijziging. De loonontwikkeling in 2024 valt hoger uit dan waarmee in de oude meerjarenraming rekening was gehouden. Dit betekent een eenmalig nadeel van € 209.000 in 2025. In de jaren erna sluit de verwachting wel aan op de oude raming.

In deze begroting is in de raming van de loonkosten rekening gehouden met de onderuitputting zoals die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Conform besluitvorming in de Perspectiefnota is rekening gehouden met 3,9% onderuitputting.

De investeringen die de gemeente doet, leiden tot kapitaallasten in de begroting. De afschrijvingen zijn verwerkt conform het overzicht van investeringen. Dit leidt tot een klein voordeel in 2025 van € 47.000. Echter in de jaren daarna leidt het tot een nadeel van € 47.000 in 2026, € 105.000 in 2027 en € 228.000 in 2028. De rentelast groeit minder hard dan verwacht. Daarnaast zijn de verwachte rentebaten hoger. Dit leidt tot een voordeel van circa € 230.000 in 2025.

De lokale belastingen OZB en toeristenbelasting worden jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecijfers van het CPB. De actuele inflatieverwachting voor de komende jaren is gemiddeld 1,3% lager dan vorig jaar. Het gevolg is dat de lokale belastingen minder hard groeien dan vorig jaar werd verwacht. Dit betekent een nadeel voor de meerjarenraming van € 110.000 in 2025, € 210.000 voor 2026, € 291.000 voor 2027 en € 42.000 voor 2028.

Het Rijk publiceert jaarlijks in de meicirculaire welke ontwikkelingen er zijn ten aanzien van het Gemeentefonds. Ten opzichte van de Perspectiefnota leidt dit voor de jaren 2025-2027 tot een structureel voordeel van gemiddeld ruim € 320.000. In 2028 is het voordeel € 1.844.000 omdat er

voor het eerst indexatie op is toegepast. In de raadsinformatiebrief van 9 juli dit jaar zijn de ontwikkelingen verder toegelicht.

De lokale belastingen en de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn de voornaamste bestanddelen van de zogenaamde Algemene Dekkingsmiddelen. Hieruit moet het leeuwendeel van de loon- en prijsontwikkelingen in de diverse programma's worden gedekt.

Beleidsinhoudelijk zijn er twee forse autonome ontwikkelingen. Deze liggen op het terrein van Jeugdzorg en de WMO. Op het gebied van Jeugdzorg zien we een toename van het aantal beschikkingen én van de mate van complexiteit van de zorg. Daarnaast loopt er een kostprijsonderzoek naar jeugdzorgproducten. Deze ontwikkelingen leiden tezamen tot een stijging van de kosten in 2025 van € 598.000, oplopend tot € 686.000 in 2028.

Verder is bij het opstellen van deze begroting gebleken dat er, als gevolg van een gewijzigde taakveldindeling in 2024, een jeugdzorgproduct niet goed was meegenomen in de meerjarenraming. Dit is met deze begroting hersteld. Dit leidt tot een bijstelling van € 450.000.

Daar staat tegenover dat de ramingen voor de WMO op basis van ervaringscijfers van de afgelopen jaren naar beneden bijgesteld kunnen worden. Dit leidt tot een voordeel van € 371.000 in 2025.

Nieuw beleid

In deze programmabegroting zijn, ten opzichte van de Perspectiefnota, geen nieuwe beleidsontwikkelingen opgenomen.

Financieel meerjarenperspectief 2025-2028

Het resulterende meerjarenbeeld ziet er licht positief uit. In 2025 wordt een voordelig resultaat van € 1.543.000 verwacht. In 2026 is er een tekort van € 187.000 en in de jaren erna is er een licht positief resultaat.

Overzicht incidentele lasten en baten

In tabel 2 wordt inzicht gegeven in de mutaties tussen het totale financiële meerjarenperspectief en het structurele meerjarenperspectief. Een gedetailleerd overzicht van de incidentele bedragen vindt u in de financiële begroting.

Tabel 2 (Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
<i>Financieel meerjarenperspectief 2025-2028 (zie tabel 1)</i>	€ 1.543	-€ 187	€ 62	€ 25
Incidentele lasten	€ 2.965	€ 1.314	€ 782	€ 698
Incidentele baten	€ 1.913	€ 1.103	€ 461	€ 446
Incidentele toevoegingen	€ 0	€ 2	€ 0	€ 0
Incidentele onttrekkingen	€ 988	€ 276	€ 100	€ 93
<i>Structureel meerjarenperspectief 2025-2028 (zie tabel 3)</i>	€ 1.608	-€ 250	€ 284	€ 183

Structureel meerjarenperspectief 2025-2028

In tabel 3 is het structureel meerjarenperspectief voor de begrotingsjaren 2025-2028 opgenomen.

Tabel 3 (Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Structurele saldi Perspectiefnota 2025-2028	€ 1.963	€ 353	€ 1.309	€ 134
Structurele autonome ontwikkelingen	-€ 355	-€ 603	-€ 1.025	€ 49
Structurele aanvullende nieuwe ontwikkelingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel meerjarenperspectief 2025-2028	€ 1.608	€ -250	€ 284	€ 183

Toelichting structureel meerjarenperspectief 2025-2028

Het structureel meerjarenperspectief laat zien dat er in 2025 nog een fors overschot is. Als gevolg van het ravijnjaar verslechtert dit in 2026. De jaren erna laten een positief structureel saldo zien.

Ontwikkeling algemene reserve

Tabel 4 toont de stand van de algemene reserve aan het begin en eind van elk jaar. De jaarlijkse structurele storting en incidentele toevoegingen of onttrekkingen worden onder de tabel toegelicht.

Tabel 4 (bedragen x € 1.000)

Jaar	Algemene reserve per 1 januari	Jaarlijkse storting	Incidentele mutaties	Algemene reserve per 31 december
2025	€ 9.623	€ 0	€ 1.257	€ 10.880
2026	€ 10.880	€ 0	€ 1.543	€ 12.423
2027	€ 12.423	€ 0	-€ 187	€ 12.236
2028	€ 12.236	€ 0	€ 62	€ 12.298
2029	€ 12.298	€ 0	€ 25	€ 12.323

Ontwikkeling weerstandsratio

In tabel 5 wordt op basis van de stand van de algemene reserve in tabel 3, de raming van de post onvoorzien in het meerjarenperspectief en de geïnventariseerde risico's de weerstandsratio in beeld gebracht tot eind 2028.

Tabel 5 (Bedragen x € 1.000)	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Weerstandsvermogen					
- Algemene reserve	€ 9.623	€ 10.880	€ 12.423	€ 12.236	€ 12.298
- Onbenutte belastingcapaciteit	€ 29	€ 29	€ 29	€ 29	€ 29
- Post onvoorzien	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20
Geïnventariseerde risico's	€ 3.570	€ 3.570	€ 3.570	€ 3.570	€ 3.570
Ontwikkeling weerstandsratio	2,7	3,1	3,5	3,4	3,5

Toelichting ontwikkeling weerstandsratio

De weerstandsratio wordt berekend door de weerstandscapaciteit (de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien) te delen door de geïnventariseerde risico's. Op basis van de geactualiseerde risico's zien we dat de risico's dalen van € 4,435 miljoen in de risico-inventarisatie van juni 2024 naar € 3,570 miljoen in deze begroting. De geïnventariseerde risico's

dalen doordat prijs- en loonindexen opgenomen zijn in de begroting en door het instellen van een behoedzaamheidsreserve. Hiermee worden schommelingen in het gemeentefonds afgedekt.

In het financieel herstelplan uit 2021 is met de provincie afgesproken dat Brummen een weerstandsratio van tenminste 1,6 heeft eind 2027. Met een aantal incidentele toevoegingen uit de jaarresultaten de afgelopen jaren is dit al ruimschoots bereikt. Door de toename van het weerstandsvermogen en de afname van de geïnventariseerde risico's komt het weerstandsratio op dit moment op 2,7. Dit wordt door de VNG beoordeeld als goed.

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 7 november 2024.

De gemeenteraad van Brummen,

M.E.A. Knook
griffier

G.J.M. van Rumund
voorzitter

Programma 1 Bestuur en Veiligheid

Introductie

Dit programma gaat over de volgende basistaken:

- Bestuur en dienstverlening
- Veiligheid, toezicht en handhaving

Dit programma gaat over het focusgebied:

- Bestuurskracht

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Lasten				
Incidenteel	50	0	0	0
Structureel	5.838	6.005	6.338	6.586
Totaal Lasten	5.888	6.005	6.338	6.586
Baten				
Structureel	439	474	510	511
Totaal Baten	439	474	510	511
Saldo excl. bestemmingen	-5.449	-5.531	-5.828	-6.075
Saldo incl. bestemmingen	-5.449	-5.531	-5.828	-6.075

Focusgebied Bestuurskracht

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

Uitgangspunten coalitieakkoord

De komende jaren werken we verder aan onze bestuurskracht. Dat doen we met als doel om onze taken in ieder geval de komende jaren als zelfstandige gemeente goed uit te kunnen blijven voeren. Daarnaast is de versterking ook nodig om beter in positie te komen en te blijven bij de verschillende uitdagingen. Onder andere de ontwikkelingen rondom de Verstedelijkingsstrategie vanuit de Stedendriehoek brengen meerdere uitdagingen met zich mee. Hoe gaan we om met tegenstrijdige belangen en de beperkte openbare ruimte?

De uitvoering van deze bestuurskrachtversterking, waar we in gezamenlijkheid met de provincie aan werken, loopt langs de volgende vijf ontwikkelsporen.

1. Politiek-bestuurlijk samenspel
2. De organisatieontwikkeling
3. De aanwezigheid van de papierindustrie
4. Brummen en de regio
5. Draagvlak binnen de gemeente

De ontwikkelingen rondom de bestuurskracht van Brummen overlappen inmiddels meerdere raadsperiodes. In de raadsperiode 2022-2026 staan de doelen, acties en mijlpalen uit het ontwikkelplan centraal. In het voorjaar van 2024 heeft de raad een bestuursopdracht aan het college gegeven om een onderzoeksrapport op te stellen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente. In 2025 wordt het focusgebied Bestuurskracht afgerond en wordt verder gewerkt aan de bestuurlijke toekomst van de gemeente Brummen.

Trends en ontwikkelingen

Als gemeente zijn we goed in gesprek met de provincie over de uitvoering van het ontwikkelplan Bestuurskracht.

De voortgang van ontwikkelspoor 1 (Politiek-bestuurlijke samenwerking) krijgt in 2024 en 2025 een impuls door het opstellen van een toekomstvisie op onze gemeente. In spoor 2 ontwikkelen we in 2025 het integraal management verder door. In 2024 stelt het management een missie en visie op die leidt tot strategische doelen gericht op het verder versterken van de dienstverlening. Het in 2024 gestarte strategisch overleg wordt geprofessionaliseerd. Dit onder meer door een opleiding in samenwerking met de provincie. In ontwikkelspoor 3 (opgaven door de aanwezigheid van papierindustrie) verwachten we de gemeentelijke programma-organisatie in 2024 en daarna verder te versterken en te ontwikkelen. Hierdoor verschuift de rol van de provincie bij nieuwe ontwikkelingen in het plangebied in Eerbeek van regievoerend naar faciliterend.

Wat willen we bereiken?

1. Ook in de toekomst onze gemeentelijke taken goed uit kunnen voeren, beter in positie komen bij opgaven die we hebben en een beter beeld krijgen van de toekomstige uitdagingen van onze gemeente.

Wat gaan we doen?

1a. Afronden van de Bestuurskracht opdracht die dateert uit 2021.

1b. Opleveren rapport 'welk toekomstscenario het best richting geeft aan de ontwikkeling van het bestuur en de organisatie op langere termijn, zodat minimaal het huidige dienstverlening- en voorzieningenniveau voor onze inwoners wordt gewaarborgd'

Wanneer zijn we tevreden?

1a. De opleiding strategisch werken voor strategisch adviseurs is in 2025 afgerond.

1a. De Bestuurskracht-opdracht is in het voorjaar van 2025, in samenwerking met de provincie afgerond.

1b. In het eerste kwartaal van 2025 wordt het onderzoeksrapport over de bestuurlijke toekomst van Brummen opgeleverd en aangeboden aan de gemeenteraad.

Het financieel verloop van het focusgebied Bestuurskracht

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Focusgebied Bestuurskracht				
Lasten	0	0	74	148
Totaal Focusgebied Bestuurskracht	0	0	-74	-148
Saldo incl. bestemmingen	0	0	-74	-148

Financiële ontwikkelingen focusgebied Bestuurskracht toelichting

In januari 2021 heeft de raad ingestemd met de oplossingsrichting van het ontwikkelplan om de bestuurskracht van de gemeente de komende jaren te versterken. De financiële strategie gaat uit van een ingroeimodel van de lasten. Stapsgewijs wordt elk jaar bekeken hoe het staat met de uitvoering en of de aanvankelijk geraamde lasten realistisch en noodzakelijk zijn. De integrale afweging vindt jaarlijks plaats.

In de uitvoering van het ontwikkelplan zien we een aantal knelpunten. Het eerste knelpunt is dat de update van de toekomstvisie door het ontbreken van capaciteit niet van de grond komt. Het tweede knelpunt is dat ontwikkelspoor 4 (Brummen in de regio) zonder extra formatie onvoldoende versterking van de bestuurskracht oplevert. Dit knelpunt hebben we opgelost door in 2024 een strategisch bestuursadviseur aan te trekken.

Daarnaast is er budget voor het versterken van regie- en contractmanagement in 2027 van € 74.000 en vanaf 2028 van € 148.000.

Verder is het budget, beschikbaar voor het versterken van capaciteit voor het focusgebied Ruimte voor Eerbeek/Eerbeek-Loenen 2030, overgeheveld naar dit focusgebied. In 2025 gaat dit om € 80.000 en vanaf 2026 gaat dit om € 95.000.

Basistaken Bestuur en Dienstverlening

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

Y. Cegerek

Uitgangspunten coalitieakkoord

Als gemeente zijn we onderdeel van de lokale samenleving. We willen met inwoners, organisaties, ondernemers en wijk- en dorpsraden bespreken welke opgaven er zijn en welke oplossingen we samen kunnen realiseren. Door met inwoners en instanties uit een bepaald gebied meer samen te werken, ligt de focus niet op één specifiek onderdeel, maar op de samenhang van opgaven. Zo werken we aan vertrouwen tussen gemeente en inwoners. Een opgave hierbij is het bereiken van de stille meerderheid. Bij participatie gaat het om samenwerken en de wisselwerking met inwoners. Als gemeentebestuur is het onze taak alle belangen te wegen die dat met zich meebrengt. Ook de belangen die zich niet (kunnen) laten horen in het proces.

Voor veel inwoners is de gemeente de meest nabije overheid. Voor leefbaarheid vinden we dat ook belangrijk. Inwoners moeten makkelijk kunnen 'binnenstappen' en vragen kunnen stellen. In dit opzicht willen we de 1-loket gedachte uit de Omgevingswet in onze gemeente goed vormgeven. Noodzakelijke voorwaarde hiervoor is een goed contact met andere overheden zoals provincie, waterschap en omgevingsdiensten.

Het vertrouwen in overheden is laag. Dat blijkt onder meer uit de vele proteststemmen bij recente verkiezingen voor Provinciale Staten en Tweede Kamer. Maar ook uit de lagere opkomst bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Raadsleden, burgemeester, wethouders en ambtenaren werken echter keihard om juist voor inwoners goede dingen te doen. Daar zou juist veel vertrouwen in moeten zijn. Dat vertrouwen willen we graag terugwinnen. Dat begint met toegankelijk en aanspreekbaar zijn. Wat ons betreft worden raadsleden, het college van B&W en ambtenaren daarom nog veel zichtbaarder in de samenleving.

Trends en ontwikkelingen

Dienstverlening, communicatie en participatie in 2025

Daar waar de basisprocessen goed op orde zijn, vraagt ons ambitieniveau vooral ook om maatwerk. Maatwerk in dienstverlening, communicatie en participatie. Dit heeft te maken met een veranderende samenleving. Denk aan de komst van vluchtelingen, statushouders en ontheemden, contact leggen met moeilijk benaderbare doelgroepen over informatievoorziening en de inzet van gerichte en eigentijdse communicatiemiddelen tijdens participatietrajecten.

Dit maatwerk is een uitdaging, zeker ook gelet op de krapte op de arbeidsmarkt. Het is daarom belangrijk om bij specifieke ontwikkelingen en projecten op tijd een realistische inschatting te maken over het ambitieniveau en de benodigde capaciteit en middelen.

Naar aanleiding van een evaluatie is in 2024 een vernieuwde participatievisie vastgesteld. De invoering hiervan krijgt ook in 2025 vorm. Nieuw is dat er vanaf medio 2024 twee participatieadviseurs zijn die intern de uitvoering van gemeentelijke participatieprocessen bewaken. Maar die ook eerste aanspreekpunt zijn voor initiatieven die ontstaan in de samenleving. We verwachten dat we dit kunnen organiseren binnen de functies van de huidige kwartiermakers gebiedsgericht werken.

Ook in 2025 houden we aandacht voor proactieve, heldere en begrijpelijke informatievoorziening. Verbinding staat hierbij centraal. Dat betekent maatwerk in communicatie met de inwoner, ondernemer of maatschappelijke organisatie. Dit vraagt zowel blijvende aandacht voor de communicatievaardigheden van medewerkers en bestuurders én efficiënte en eigentijdse inzet van bestaande en mogelijk ook nieuwe communicatie-instrumenten.

Gebiedsgericht werken in 2025

Vanaf juni 2024 beschikken we over een Visie Gebiedsgericht (samen)werken. Deze manier van werken van de gemeente Brummen heeft vanaf 2023 via pilotprojecten geleidelijk vorm gekregen. We voeren de projecten doorlopend uit en we monitoren ze tegelijkertijd. De bevindingen uit de projecten gebruiken we om beleid en aanpak aan te scherpen.

In 2025 blijven we projectmatig inzetten op doorontwikkeling van een Brummense aanpak voor gebiedsgericht werken. Afhankelijk van de omvang kunnen we in 2025 drie tot vijf gebiedsgerichte projecten (op buurtniveau) uitvoeren. Geselecteerde buurten brengen we volgens een vaste procedure in kaart. Dit gebeurt door het team Gebiedsgericht Werken. Dat gebeurt aan de hand van data, gesprekken met fysiek en sociaal domein, partnerorganisaties, sociale professionals, ondernemers én inwoners. De inzet is om uitvoering van opgaven optimaal te laten aansluiten bij behoeften van inwoners en mogelijkheden in het gebied. Maar ook om koppelkansen te signaleren, om de samenwerking met partners te versterken en om initiatieven en inzet van inwoners te stimuleren. Dit met als doel de leefbaarheid in buurten te versterken en daarmee gelijktijdig ook het vertrouwen van inwoners in de gemeente te herwinnen.

Wat willen we bereiken?

1. We willen gemeentelijke activiteiten beter op elkaar afstemmen. Dan versterken ze elkaar.

Wat gaan we doen?

1a. Investeren in de kwaliteit van de informatievoorziening.

1b. Bevorderen van meer samenwerking tussen de gemeentelijke procesteams (integrale werkwijze).

Wanneer zijn we tevreden?

1a. Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de dienstverlening van Burgerzaken (op basis van onderzoek onder inwonerspanel).

1b. Een tussentijdse analyse van het coalitieakkoord 2022-2026 is opgesteld.

Wat willen we bereiken?

2. Een toegankelijk en zichtbaar gemeentebestuur

Wat gaan we doen?

2a. Het gemeentebestuur geeft actief invulling aan het contact met de samenleving (o.a. door werkbezoeken, bijeenkomsten in nabijheid van doelgroep, wijkhouderschap, activiteiten zoals Gasten van de Raad, Politiek Actief en de raadsontmoeting).

2b. Het uitvoeringsplan gebiedsgericht werken en de kaders voor participatie in de praktijk brengen. Bij communicatie meer accent leggen op de maatschappelijke impact van gemeentelijke activiteiten.

Wanneer zijn we tevreden?

2a. Een gemiddeld rapportcijfer van 6,5 voor de wijze waarop de gemeente inwoners en belangenorganisaties betreft en de samenwerking zoekt (op basis van jaarlijkse uitvraag onder inwonerspanel).

2b. Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de gemeentelijke informatievoorziening en communicatie (jaarlijks onderzoek WSJG onder inwonerspanel).

Het financieel verloop van de basistaken Bestuur en Dienstverlening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Basistaken bestuur en dienstverlening				
Lasten	3.161	3.236	3.368	3.461
Baten	425	461	497	497
Totaal Basistaken bestuur en dienstverlening	-2.735	-2.776	-2.871	-2.964
Saldo incl. bestemmingen	-2.735	-2.776	-2.871	-2.964

Financiële ontwikkelingen Basistaken Bestuur en Dienstverlening

Paspoortenpiek

Als gevolg van een toename aan aanvragen voor reisdocumenten zijn er hogere legesinkomsten. Dit loopt op van circa € 170.000 in 2025 naar € 240.000 in 2028. Deze extra opbrengst wordt ingezet om extra capaciteit in te schakelen.

Capaciteit burgerzaken

Vanwege een structurele toename in werklast bij team Burgerzaken is intern capaciteit verschoven. Dit betekent op dit beleidsterrein een extra last van € 82.000.

Gebiedsgericht werken - werkbudget

Er zijn een aantal pilots uitgevoerd vanuit het gebiedsgericht werken. Hieruit kwamen vaak wensen van inwoners naar voren die met een kleine investering gerealiseerd kunnen worden. Voor deze investeringen is vaak op relatief korte termijn geen ruimte in de bestaande uitvoeringsbudgetten. In 2025 nemen we een incidentele reservering op van € 50.000. Dit bedrag kan ingezet worden bij de uitvoering van projecten gebiedsgericht werken om dit soort meekoppelkansen (sneller) te realiseren.

VNG

Op 26 juni is ingestemd met de begroting 2025 van de VNG en van het fonds GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering). Dit leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van ongeveer € 40.000.

Bestuur

Het CPB heeft haar verwachting voor de stijging van salarissen naar beneden bijgesteld. Dit betekent eveneens dat de ontwikkeling van vergoedingen voor raads- en collegeleden ook gunstiger uitvalt ten opzichte van de voorgaande meerjarenraming. Dit betekent een voordeel van € 27.000 in 2025.

Verkiezingen

In 2025 zijn vooralsnog geen verkiezingen gepland, daardoor is het budget van € 20.000 volgend jaar niet nodig. Vanaf 2026 wordt het budget verhoogd met € 15.000, aangezien de afgelopen jaren is gebleken dat het verkiezingsbudget structureel te laag is.

Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

Uitgangspunten coalitieakkoord

Over het algemeen mogen wij ons in de gemeente Brummen gelukkig prijzen met een veilige leefomgeving. Er is een goede samenwerking met het politieteam, waaronder de drie wijkagenten. Binnen onze grenzen is er sprake van een goede sociale controle. De lijnen zijn kort tussen gemeente, SWB, politie en brandweer, organisaties en instellingen.

Belangrijke spelers op het gebied van veiligheid zijn natuurlijk de politie en de brandweer. De politie wordt bekostigd door de Rijksoverheid en de brandweer via de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland.

De gemeente Brummen scoort over het algemeen beter dan het landelijke gemiddelde op klassieke veiligheidsindicatoren zoals geweldsmisdrijven, diefstal uit woningen en vernielingen in de openbare ruimte. Minder zichtbaar in de veiligheidsindicatoren zijn de ondermijnende criminaliteit en de cybercriminaliteit. De aanpak van ondermijning en de georganiseerde criminaliteit vraagt om een goed georganiseerde en samenwerkende overheid. Daarom besteden we aandacht aan bewustwording en aan het op orde hebben van beleid, regelgeving en onze eigen systemen.

Trends en ontwikkelingen

De afgelopen jaren krijgt ondermijning steeds nadrukkelijker onze aandacht. In het Integraal Veiligheidsplan 2024-2028 is ondermijnende criminaliteit als prioriteit opgenomen met daarbij specifiek aandacht voor productie, handel en gebruik van drugs, zorgfraude en mensenhandel.

Om de aanpak van en samenwerking op ondermijning in de gemeenten in de IJsselstreek verder te intensiveren wordt een projectleider/coördinator ondermijning aangesteld. Deze persoon is de verbindende schakel tussen districtsniveau en lokaal niveau. De kosten voor het aanstellen van de projectleider wordt verdeeld over de vier deelnemende gemeenten.

Implementatie AVE-Methode

Binnen de stamtafel Zorg en Veiligheid is regionaal besloten om de AVE-methode binnen gemeenten te implementeren. AVE staat voor: Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie bij huishoudens waar zorg- en veiligheidsproblematiek samenkomt. Het doel is het voorkómen van een dreigende escalerende situatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie.

Afgesproken is dat we dit regionaal gaan oppakken en ons daarbij regionaal laten ondersteunen door bureau HHM. Dit bureau heeft een concept plan van aanpak ontwikkeld. Dit voorzien van een offerte voor de komende anderhalf jaar voor het invoeringstraject. Regionaal wordt het plan van aanpak en de offerte in september 2024 besproken. Hierdoor is de implementatie van de AVE-methode als PM-post opgenomen in deze begroting.

Wat willen we bereiken?

1. Een veilige gemeente blijven.

Wat gaan we doen?

1. De samenwerking met zorg- en veiligheidspartners versterken (AVE-methode).
2. Invulling geven aan het in 2024 vastgestelde VTH-beleid.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Noodzakelijke multidisciplinaire overleggen met alle betrokken (externe) partners vinden binnen 5-10 werkdagen plaats.
2. De cyclus beleid-uitvoering-evaluatie is doorlopen in 2025.

Het financieel verloop van de basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Basistaken veiligheid, toezicht en handhaving				
Lasten	2.727	2.769	2.896	2.977
Baten	14	14	14	14
Totaal Basistaken veiligheid, toezicht en handhaving	-2.714	-2.755	-2.883	-2.963
Saldo incl. bestemmingen	-2.714	-2.755	-2.883	-2.963

Financiële ontwikkelingen Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving

VNOG en ODVeluwe

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) en Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe) vragen jaarlijks een bijdrage aan de deelnemende gemeenten. Deze bijdragen vallen hoger uit zoals opgenomen in de perspectiefnota conform de door hen ingediende begroting.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Lokaal	Tevredenheid dienstverlening	Rapportcijfer	2018	6,8		Brummen Spreekt
			2022	6,3		
Lokaal	Tevredenheid communicatie	Rapportcijfer	2018	6,6		Brummen Spreekt
			2022	6,3		
Lokaal	Tevredenheid participatie	Rapportcijfer	2018	6,1		Brummen Spreekt
			2022	5,9		
6	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2020	13	11	Bureau Halt
			2021	5	8	
			2022	5	8	
			2023	11	9	
8	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2020	0,5	2,0	CBS
			2021	0,5	1,8	
			2022	0,5	2,3	
			2023	0,7	2,5	
9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2020	2,4	4,6	CBS
			2021	1,9	4,3	
			2022	1,9	4,6	
			2023	2,1	4,3	
10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2020	1,9	1,8	CBS
			2021	1,4	1,3	
			2022	1,4	1,4	
			2023	1,2	1,3	
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2020	5,1	6,3	CBS
			2021	6,2	6,0	
			2022	4,3	6,0	
			2023	5,0	5,8	

Programma 2 Fysieke leefomgeving

Introductie

Dit programma gaat over de volgende focusgebieden:

- Klimaat en duurzaamheid
- Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030
- Centrum Brummen
- Wonen

Dit programma gaat over de volgende basistaak:

- Fysieke leefomgeving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Lasten				
Incidenteel	1.116	719	548	475
Structureel	15.753	16.439	17.094	16.991
Totaal Lasten	16.869	17.158	17.642	17.466
Baten				
Incidenteel	785	872	441	426
Structureel	7.674	8.125	8.305	7.639
Totaal Baten	8.459	8.997	8.746	8.065
Saldo excl. bestemmingen	-8.410	-8.161	-8.896	-9.401
Stortingen				
Mutaties reserves	75	77	75	75
Totaal Stortingen	75	77	75	75
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	584	369	358	353
Totaal Onttrekkingen	584	369	358	353
Bestemmingen per saldo	509	292	283	278
Saldo incl. bestemmingen	-7.901	-7.869	-8.613	-9.123

Focusgebied Klimaat en duurzaamheid

Portefeuillehouder

P. Inberg

Uitgangspunten coalitieakkoord

Het coalitieakkoord bevat een stevige inzet om de energietransitie te bevorderen, met nadruk op praktische realisatie van duurzame energiebronnen en energiebesparing. Dat is nodig, want we staan als maatschappij voor grote en urgente opgaven op het gebied van ons klimaat: de overgang naar schone en hernieuwbare energie, klimaatveranderingen, schaarste aan grondstoffen, veranderingen in ons voedsel- en landbouwsysteem. Deze complexe vraagstukken vergen ook in onze lokale samenleving veel aandacht. We werken daar aan met aandacht voor participatie door inwoners en organisaties.

Trends en ontwikkelingen

Wetenschappelijk onderzoek toont steeds aan dat de klimaatverandering harder gaat dan gedacht. In Europa is de Natuurherstelwet aangenomen. Op nationaal niveau wordt gewerkt aan oplossingen voor het stikstofprobleem waar ons land mee te maken heeft. Verder is de Kaderrichtlijn Water een grote uitdaging. Deze internationale en landelijke uitdagingen vragen om een lokale vertaling.

In 2050 moeten we 'van het aardgas af zijn'. Onze warmtetransitievisie geeft richting aan een langjarige aanpak om wijk voor wijk het aardgas te vervangen door alternatieve warmtebronnen. Concreet onderzochten we de afgelopen jaren de mogelijkheden voor een warmtenet in en om Eerbeek samen met de papiersector, Veluwonen, netbeheerder Alliander, provincie Gelderland en de gemeenten Apeldoorn en Rheden. In 2024 is een bronnenanalyse uitgevoerd. Daarbij is onderzocht welke warmte waar in onze gemeente beschikbaar is om huizen te verwarmen. Zowel het onderzoek naar het warmtenet als de bronnenanalyse zijn belangrijke bouwstenen voor nadere uitwerking in 2025.

Omdat zowel voor de warmtetransitie als voor andere doeleinden steeds meer elektriciteit nodig is, blijven we actief bezig met de benodigde veranderingen in onze energiesystemen. Dit doen we op basis van de in 2024 ontwikkelde (concept) energiestrategie, de regionale energiestrategie en het uitnodigingskader voor zonnevelden. Het tempo wordt mede bepaald door de beschikbaarheid van oplossingen voor de huidige netcongestie. Daarnaast blijven we de toename van zon op dak in onze gemeente monitoren, ook op bedrijfspanden.

Voor klimaatadaptatie werken we vanuit het gemeentelijke programma Water en Riolering aan maatregelen die de gebouwde omgeving geschikter maken voor de veranderende weereffecten. Ook het programma Mobiliteit en het programma Groen bevatten ingrediënten om klimaat-adaptieve maatregelen te nemen. Bewustwording is in alle opzichten een belangrijk onderdeel: inwoners en organisaties kunnen hun omgeving zo inrichten dat ze beter voorbereid zijn op overlast door droogte, hitte of wateroverlast

De gemeente werkt structureel aan het verbeteren van onze ecologische omgeving, met zowel lokale als bovenlokale projecten. Deze zijn gericht op ontwikkeling van het landschap, bescherming van soorten, toename van biodiversiteit, verbetering van de bodem, herstellen van de waterbalans en veranderingen in de agrarische sector. Hiervoor geldt dat wat programmatisch is/wordt ontwikkeld, organisatorisch in de lijn is/wordt geïmplementeerd.

Wat willen we bereiken?

1. Verduurzamen van de gebouwde omgeving.

Wat gaan we doen?

1. We bevorderen reductie van CO₂ uitstoot door energiebesparing (isolatieprogramma), duurzame huizenbouw en gebiedsontwikkeling en een groener toekomstbestendig energiesysteem; en door voor te sorteren op een aardgasvrije toekomst (warmteprogramma).

Wanneer zijn we tevreden?

1. In uiterlijk 2026 zijn 300 woningen geïsoleerd met tenminste 1 maatregel.

Het financieel verloop van het focusgebied Klimaat en duurzaamheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Focusgebied klimaat en duurzaamheid				
Lasten	1.327	1.296	1.300	1.300
Baten	473	455	445	431
Stortingen	75	75	75	75
Onttrekkingen	73	57	46	41
Totaal Focusgebied klimaat en duurzaamheid	-856	-860	-884	-903
Saldo incl. bestemmingen	-856	-860	-884	-903

Financiële ontwikkelingen focusgebied Klimaat en Duurzaamheid

Klimaat en energietransitie

Voor de komende jaren blijft budget nodig voor maatregelen die komen uit ons klimaat- en duurzaamheidsbeleid. Komende jaren ligt de focus nog meer bij stappen voor de warmtetransitie (onze samenleving gaat van het aardgas af). Daarnaast vervolgen we de aandacht voor onze ecologische omgeving.

Naast deze structurele kosten is incidenteel budget nodig voor advisering bij projecten en ondersteuning van activiteiten uit het programma. Deze kosten worden onttrokken uit de reserve Duurzaamheid. Jaarlijks wordt € 75.000 toegevoegd aan deze reserve.

Voor de jaren 2026 t/m 2028 ontvangen wij een rijksvergoeding voor de inzet van capaciteit voor klimaat- en energiebeleid. Dit op grond van de CDOKE-regeling. Van deze gelden dekken we voor € 100.000 aan interne capaciteit.

Verduurzaming bedrijfsvoering

In de periode tot 2030 werken we gericht verder aan de verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Dit aan de hand van een gecoördineerde organisatiebrede aanpak op vier themagebieden. Het gaat hier om social return, milieu en biodiversiteit, klimaat en circulariteit (inclusief bio-based materiaalgebruik). In lijn van de Perspectiefnota 2025-2028 is budget voor jaarschijf 2025 geraamd op € 50.000, vervolgens vanaf 2026 structureel geraamd op € 25.000.

Landschap en biodiversiteit

Voor het landschapscontract 2023-2027 is budget gereserveerd. Hierbij wordt rekening gehouden met 75% subsidie en 25% dekking vanuit de bestemmingsreserve Ligt op Groen.

Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030

Portefeuillehouder

S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

Sinds 2018 werken provincie Gelderland, Industriekern Eerbeek-Loenen (IKEL) en gemeente Brummen in het programma Eerbeek-Loenen 2030 samen aan de leefbaarheid in de kern Eerbeek, het vestigingsklimaat van het bedrijfsleven en de energietransitie. De wijk- en dorpsraden zijn hierbij actief betrokken.

Het is bekend dat de belangen in Eerbeek regelmatig botsen: veilig verkeer, wonen, de noodzaak voor de industrie om snel veel duurzamer te worden of diversificatie van de lokale werkgelegenheid. Eenvoudige oplossingen die iedereen tevreden stellen zijn er vaak niet, maar als gemeente hebben we waar dat kan oog voor de verschillende belangen. De aanwezigheid van de industrie in de nabijheid van woonwijken is een gegeven. Deze industrie met alle bedrijvigheid eromheen brengt werkgelegenheid mee. Maar in zeker mate ook overlast. De balans tussen werken en leefbaarheid moet in evenwicht zijn en blijven.

In het centrum van Eerbeek hebben lokale ondernemers goede stappen gezet om het heringerichte 'Stuijvenburchplein' tot een levendig centrum te maken voor inwoners en toeristen. Er liggen in en om het centrum nog meer mogelijkheden om de aantrekkelijkheid te vergroten. Deze projecten realiseren we in afstemming met de partners binnen het programma Eerbeek-Loenen 2030.

Trends en ontwikkelingen

De gevolgen van de sluiting van Stora Enso De Hoop worden mede bepaald door de uitkomsten van het verkoopproces. Zodra die duidelijk zijn, werken wij met de partners samen aan een goed vervolg op en rond die locatie.

Op grond van het woonkader (2023) worden geen woningen toegevoegd aan het Kerstenterrein, en op een klein deel van het Burgersterrein. Wij oriënteren ons voor die zones op andere keuzes. Voor het Burgersterrein werken we van schetsontwerp (2023) naar voorlopig ontwerp met een grondexploitatie (2024) naar een definitief ontwerp en omgevingsplan.

Voor het Kerstenterrein geldt dat de beschikbare opties mede worden bepaald door de actuele behoefte aan winkelruimte en eventuele andere functies.

Daarbij is ook relevant welke visie de gemeente ontwikkelt voor de toekomst van het Oranje Nassaplein, gegeven het haltermodel voor het winkelgebied Stuijvenburchstraat. In 2024 is onderzoek gestart naar deze vraagstukken.

Wat willen we bereiken?

1. Zichtbare verbeteringen in de aantrekkelijkheid in en om het centrum, in balans met het vestigingsklimaat voor de papierindustrie.

Wat gaan we doen?

1. We werken aan de ontwikkeling van het Burgersterrein en het Kerstenterrein, richten het Stationsplein opnieuw in en sluiten met de gemeentelijke infrastructuur aan op het provinciale inpassingsplan.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Minimaal 100 woningen op het Burgersterrein uiterlijk in 2029.
1. Heringericht (uiterlijk 2027) Stationsplein bevat een toeristische opstapplaats.

Het financieel verloop van het focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Focusgebied ruimte voor Eerbeek/Eerbeek-Loenen 2030				
Lasten	1.228	1.002	968	990
Onttrekkingen	200	0	0	0
Totaal Focusgebied ruimte voor Eerbeek/Eerbeek-Loenen 2030	-1.028	-1.002	-968	-990
Saldo incl. bestemmingen	-1.028	-1.002	-968	-990

Financiële ontwikkelingen focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030

Om de komende jaren vanuit de gemeente de gewenste inzet te kunnen blijven leveren binnen het samenwerkingsprogramma Eerbeek-Loenen 2030 zijn in deze begroting meerjarig incidentele middelen opgenomen tot aan het jaar 2030. Dit past ook in de afspraken die in de Bestuursovereenkomst van september 2021 zijn vastgelegd. Om jaarlijks een bedrag beschikbaar te hebben voor zaken als onderzoek, expertise, cofinancieringen en kleine verbeteringen in de openbare ruimte, is jaarlijks een incidenteel programmabudget opgenomen van € 100.000.

Vanuit de reservering bij het focusgebied Bestuurskracht is voor het jaar 2025 € 80.000 en vanaf 2026 € 95.000 overgeheveld naar dit focusgebied. In 2025 zal dit budget ingezet worden voor capaciteit voor een te realiseren PAKhuis. Voor het jaar 2025 is ook een incidenteel budget opgenomen voor ontwikkelkosten van dat te realiseren PAKhuis. Deze kosten worden gedekt voor 75% uit de reserve Eerbeek en 25% uit de reserve Toerisme en recreatie.

Verder is er budget t/m 2025 gereserveerd van afgerond € 307.000 om toekomstige investeringen te kunnen dekken. Vanaf 2026 is rekening gehouden met de kapitaallasten van de herinrichting Volmolenweg, 't Haagje en Poelkampstraat. En vanaf 2027 met de kapitaallasten van de herinrichting van de Spoorzone in Eerbeek. Na deze voorgenomen investeringen resteert er een bedrag van afgerond € 189.000.

Focusgebied Centrum Brummen

Portefeuillehouder

S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

In de kern Brummen streven we naar een dorpscentrum met wonen, recreëren, winkels en ontmoeting. Een klein kernwinkelgebied met parkeren in de nabijheid van de voorzieningen. De kern heeft veel beeldbepalend groen. Dat willen we in het centrumgebied versterken als bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. Een lommerrijke omgeving levert ook een belangrijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. De aanwezigheid van een NS-station draagt in grote mate bij aan de woonkwaliteit van de kern.

Trends en ontwikkelingen

Op het Graaf van Limburg Stirumplein werken we zowel verder aan de woningbouwopgave als het samen huisvesten van SWB en bibliotheek. Er zijn hiervoor drie scenario's onderzocht. Deze willen we graag met de gemeenteraad in oktober 2024 bespreken. Voor de uitvoering van dit plan voor het Graaf van Limburg Stirumplein is een grondexploitatie vastgesteld. Binnen deze grondexploitatie is een uitbreiding van een vernieuwd pand (keuze uit de 3 scenario's) voor de SWB en bibliotheek niet meegenomen.

De uitbreiding van de supermarkt Jumbo brengt het vergroten en deels anders inrichten van het parkeerterrein aan het Burgemeester Dekkerplein met zich mee. Voor de uitbreiding van de supermarkt wordt een deel gemeentelijke grond verkocht. De Jumbo draagt bij aan de inrichting van de parkeerplaatsen. Ook de verkoop van de voormalige Wilhelminaschool voor de bouw van appartementen vindt in deze periode plaats.

Voor de uitvoering van deze plannen is de bestemmingsreserve Centrum Brummen vastgesteld. Kosten en opbrengsten van plannen binnen het overkoepelende project Centrum Brummen worden in de bestemmingsreserve met elkaar verrekend. Omdat de bestemmingsreserve op dit moment leeg is, vanwege de dekking van de grondexploitatie Graaf van Limburg Stirumplein, wordt krediet aangevraagd voor de uitvoering van plannen voor zowel de Wilhelminaschool als van het parkeerterrein Jumbo. Mocht in de bestemmingsreserve een positief bedrag overblijven na verrekening, dan wordt dit ingezet in de openbare ruimte van het Marktpllein. Dat is eveneens vastgesteld in het projectplan Centrum Brummen.

Wat willen we bereiken?

1. Een aantrekkelijk centrum voor inwoners, toeristen en ondernemers.

Wat gaan we doen?

1. We voeren het Plan van Aanpak voor het Centrum van Brummen uit, waarin maatregelen en plannen zijn opgenomen voor het behouden en versterken van het centrum van Brummen.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Uitbreiding van Jumbo en Dekamarkt, allebei met ca. 400 m². Realisatie Jumbo 2025, Dekamarkt 2026.

1. Herontwikkeling Wilhelminaschool van 14 appartementen in de sociale sector. Realisatie 2025.

1. Ontwikkeling Van Limburg Stirumplein van 59 appartementen in 2 woonblokken. Realisatie 2025/26. Samenvoeging bibliotheek en SWB tot multifunctioneel gebouw ca. 1.700 m². Realisatie 2025/26.

Het financieel verloop van het focusgebied Centrum Brummen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Focusgebied centrum Brummen				
Lasten	66	68	71	74
Totaal Focusgebied centrum Brummen	-66	-68	-71	-74
Saldo incl. bestemmingen	-66	-68	-71	-74

Financiële ontwikkelingen focusgebied Centrum Brummen

Geen financiële ontwikkelingen.

Focusgebied Wonen

Portefeuillehouders

G.I. Timmer
P. Inberg
S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

De gemeente Brummen is een fijne gemeente om in te wonen. De ligging tussen Veluwe en IJssel, de dorpskernen, het landschap en de inwoners maken dat mensen hier graag willen blijven wonen of willen terugkeren na verblijf elders in het land. De druk op de woningmarkt in onze regio is hoog, Daarom is door de regiogemeenten afgesproken om 20.000 woningen te bouwen tot 2030. Voor onze gemeente betekent dat een opgave om in dit decennium 1.250 woningen toe te voegen. Deze 1.250 toe te voegen woningen zijn ook afgestemd met onze partners zoals Veluwonen en de provincie Gelderland. Met de toevoeging van deze woningen dragen we een steentje bij aan een woningmarkt die de mogelijkheid biedt aan onze inwoners om binnen de gemeente te blijven wonen. Van deze 1.250 zijn al 670 woningen gerealiseerd. Ook zitten er 180 woningen in de pijplijn. Dit exclusief Elzenbos Deelgebied III Oost en III West. Dat betekent dat er nog 380 woningen moeten worden gebouwd tot 2030.

De mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de bestaande woningmarkt zijn beperkt. Daarom moet elke nieuwe woning raak en toekomstgericht zijn. De woningen dragen bij aan de vitaliteit van onze kernen.

De strategie om dit te bereiken is opgenomen in de "Routekaart woningbouw". Dit document beschrijft welke instrumenten we kunnen inzetten om op verantwoorde manier sneller deze woningen te kunnen realiseren.

Trends en ontwikkelingen

In de komende jaren houdt de groei van het aantal huishoudens aan. Dit komt bijvoorbeeld door kleinere huishoudens, vergrijzing en migratie. Dat betekent dat Brummen blijvend moet bouwen voor deze ontwikkelingen. De druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog als er niet of onvoldoende gebouwd wordt.

Voor de periode 2025-2035 is een Woondeal in voorbereiding met de regio Stedendriehoek en de provincie. Deze wordt meegenomen in de Omgevingsvisie versie 2.0.

Wat willen we bereiken?

1. Mogelijkheden creëren voor onze inwoners om binnen de gemeente te blijven wonen.

Wat gaan we doen?

1. Conform de Routekaart Woningbouw tot 2030 1.250 woningen toevoegen aan ons woningbestand. In de Routekaart Woningbouw staan alle stappen beschreven, hier conformeren wij ons aan.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Per jaar worden er minimaal 157 woningen bijgebouwd binnen de gemeentegrenzen.

Het financieel verloop van het focusgebied Wonen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Focusgebied Wonen				
Lasten	1.091	1.116	1.152	1.186
Baten	909	913	919	925
Totaal Focusgebied Wonen	-181	-203	-233	-261
Saldo incl. bestemmingen	-181	-203	-233	-261

Financiële ontwikkelingen Focusgebied Wonen

Kostendekkendheid bouwleges

Bouwleges mogen maximaal kostendekkend zijn. We zijn aan het onderzoeken of de tarieven nog in lijn zijn met de kosten. Ook kunnen er keuzes gemaakt worden op welke wijze bouwleges worden verhaald. Hiervoor komen we in een later stadium terug, bij het vaststellen van de tarievennota en legesverordening. Voor de langere termijn blijven er onzekerheden. Dit komt door de doorwerking van de Omgevingswet en de gevolgen van wet- en regelgeving over stikstof. In lijn met het scherper ramen is conform de Perspectiefnota de opbrengst met € 250.000 verhoogd.

Opvang/Doorstroomlocatie

Voor de verschillende opvanglocaties voor bijzondere doelgroepen maken we kosten. Hier staan rijksbijdragen tegenover. De doorstroomlocatie geldt voor de periode 1 juni 2024 tot 1 maart 2026. Hierna stopt de doorstroomlocatie.

Per uiterlijk 1 november worden vergoedingen voor opvang geïnd bij de Oekraïense bewoners die een inkomen hebben uit werk of uitkering. Dit conform de nieuwe wet. Per saldo levert dit geen inkomsten op voor de gemeente, omdat deze gelden weer doorgestort moeten worden naar het Rijk. Mogelijk worden de uitvoeringskosten hiervoor niet gedekt door het Rijk.

Bouwgrond

De geraamde kosten worden doorberekend aan de actieve bouwcomplexen. Dus neutraal voor de begroting.

Basistaken Fysieke leefomgeving

Portefeuillehouders

S. van de Graaf
P. Inberg
Y. Cegerek

Uitgangspunten coalitieakkoord

Openbare ruimte

De openbare ruimte is een visitekaartje van onze gemeente. We willen de openbare ruimte zo inrichten en onderhouden dat deze uitnodigt tot wandelen, fietsen, sporten en ontmoeten voor iedereen met en zonder beperking. Absolute prioriteit heeft de bereikbaarheid voor wandelaars en fietsers van winkels, scholen en maatschappelijke voorzieningen. De inrichting en het onderhouden van het openbaar groen is belangrijk om de negatieve effecten van klimaatverandering te verminderen. Beheer van de openbare ruimte vinden we een kerntaak van de gemeente. De regie daarop houden we in eigen beheer. Ook zetten we in op een effectieve uitvoering. We sluiten daarbij kleinschalige particuliere initiatieven om het beheer over te nemen niet uit.

Mobiliteit

Een goede inrichting en goed onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan allerlei doelstellingen zoals veiligheid, klimaatbeleid en gezondheid. Voor het verkeer in en rondom Eerbeek wordt in samenwerking met de provincie en de buurgemeenten Apeldoorn en Rheden een verkeersplan opgesteld. In juni 2024 is het Programma Mobiliteit door de gemeenteraad vastgesteld. Het programma kent drie hoofddoelen: het bevorderen van de duurzame mobiliteit, het verbeteren van de verkeersveiligheid en het op peil houden van de bereikbaarheid. In het uit het programma Mobiliteit voortkomende uitvoeringsplan worden acties en maatregelen beschreven om de beoogde doelen te bereiken. Dit kunnen onderzoeken, projecten en nadere uitwerking van het beleid zijn.

Toerisme en recreatie

De gemeente Brummen is onderdeel van één van de populairste vakantiebestemmingen van Nederland: de Veluwe. Toerisme en recreatie worden vandaag de dag niet meer gezien als een doel op zich maar als een middel om een bijdrage te leveren aan lokale opgaven zoals leefbaarheid, behoud van erfgoed en de landbouwtransitie. Een goed en strategisch ontwikkelde toeristische sector is hierbij essentieel. Daarom zetten we in op aanbodontwikkeling, verbinden we toerisme aan lokale opgaven, positioneren we de gemeente als uniek onderdeel van de Veluwe in de communicatie en zoeken we lokale en regionale samenwerking.

Economische zaken

Ondernemers zijn belangrijk voor de gemeente Brummen. Zij zijn de economische motor en zorgen voor werkgelegenheid, dragen bij aan leefbaarheid van onze dorpskernen en sponsoren het verenigingsleven. Ook zijn ondernemers op bijvoorbeeld bedrijventerreinen een belangrijke partner in het behalen of versnellen van lokale opgaven zoals de energietransitie, tegengaan van ondermijning en leefbaarheid. De gemeente Brummen is bezig met het versterken van het economisch beleid.

Trends en ontwikkelingen

Openbaar Groen

Bij het beheer van de openbare ruimte werken we verder aan de verbetering van de biodiversiteit en aan onze klimaatopgaven zoals opgenomen in de programma's "Water en Riolerings" en "Groen".

Plantsoenen worden heringericht met planten die een meerwaarde hebben voor de biodiversiteit en daarnaast klimaatbestendig zijn. Regenwater wordt opgevangen in plantsoenen terwijl onze inwoners gestimuleerd worden het regenwater van hun dak te laten infiltreren in hun tuin. Door de aanplant van bomen in zowel de kernen als het buitengebied zorgen we voor meer schaduw en schuilgelegenheid voor vogels en dieren.

In 2025 breiden we het oppervlak ecologisch beheerde bermen en watergangen verder uit. Ecologisch beheer betekent ook meer afvoer en verwerken van maaisel. Dit levert voor de komende jaren een structurele kostenpost op voor het transporteren van het maaisel naar agrarische percelen.

De grote hoeveelheid gevallen neerslag in 2023 en de eerste maanden van 2024 bracht gebreken in het afwateringssysteem in het buitengebied aan het licht. Daar waar voor droge perioden het regenwater zo lang mogelijk in het gebied moet blijven, dient een te veel aan water in natte perioden juist snel afgevoerd te kunnen worden. Het gangbaar houden van duikers is daarom een jaarlijks in te passen onderhoudspost.

Begraafplaatsen

De begraafplaatsen zijn herdenkingsparken waar met respect voor de overledenen en hun nabestaanden gewerkt wordt. Door met elektrische maaimachines te werken wordt de rust op de begraafplaats nog meer gerespecteerd. De rustige omgeving maakt de begraafplaatsen ook geschikte verblijfplaatsen voor plant en dier. Met gerichte aanplant van bomen en struiken en meer ecologisch beheer kan een mooie combinatie gemaakt worden van representativiteit en biodiversiteit.

Wegbeheer

De gemeentelijke wegen worden op een basisniveau onderhouden. Onderhoud vindt plaats op basis van de uitgangspunten uit het wegenbeheerplan en op basis van een tweejaarlijkse inspectie. In de zomer van 2025 vindt weer een dergelijke inspectie plaats. Op basis van de uitkomsten van de inspectie worden onderhoudsmaatregelen ingepland. Bij de uitvoer van de onderhoudswerkzaamheden wordt gekeken of wensen vanuit de programma's Mobiliteit, Groen of Water en Riolering aangehaakt en gerealiseerd kunnen worden. Grootschalige herinrichtingen wachten op het Uitvoeringsplan Mobiliteit. Dit omdat in dit uitvoeringsplan de kaders voor de inrichting van wegen worden vastgesteld.

Rioolbeheer

In de komende jaren wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het programma Water en Riolering. Vervanging van de riolering in de Loenenseweg en het saneren van de riooloverstort bij Empe zijn daarbij grote projecten die veel voorbereiding vragen. De lange wachttijden voor het verleggen van kabels en leidingen door nutsbedrijven, dat voorafgaand aan de werkzaamheden uitgevoerd moet worden, vertragen de uitvoering van rioolprojecten momenteel aanzienlijk.

Openbare verlichting

In 2024 is het onderhoud van de openbare verlichting in samenwerking met enkele andere gemeenten voor meerdere jaren openbaar aanbesteed. Onderdeel van de werkzaamheden is de vervanging van traditionele verlichting door LED-lampen. Hiermee wordt ons verlichtingsbestand verder verduurzaamd en kan er bespaard worden op de energiekosten.

Grondstoffenplan

Het huidige grondstoffenplan heeft een looptijd tot eind 2025. Dan moet het gestelde doel van 80 kilogram restafval per inwoner per jaar bereikt zijn. Op basis van de huidige resultaten lijkt deze

doelstelling nog te ambitieus. In 2025 moet een verbeteringslag gemaakt worden om het beoogde doel daadwerkelijk te halen.

Economische Zaken

Met onder andere de woningbouwontwikkeling stijgt de vraag naar werk. De ontwikkeling van koopstromen vraagt om toekomstbestendige keuzes voor onze winkelgebieden. Beschikbare ruimte voor nieuw te starten of uit te bereiden ondernemerschap ontbreekt op onze bedrijventerreinen.

Toerisme en recreatie

Met het ontwikkelde masterplan om in de Spoorzone van Eerbeek een Veluwe ontvangstlocatie (TOP) te realiseren, zetten we in op een bijdrage uit de Regiodeal Veluwe. In deze aanvraag zit tevens een bijdrage in de planontwikkeling van het PAK Huis en PAK Museum verwerkt.

Wat willen we bereiken?

1. Een goed onderhouden, bereikbare en klimaatbestendige openbare ruimte.

Wat gaan we doen?

1. We geven uitvoering aan de vastgestelde Programma's Groen, Water en Riolering en Mobiliteit 2050. Op basis van uitvoeringsprogramma's worden projecten gerealiseerd of verder uitgewerkt tot concrete plannen.

Wanneer zijn we tevreden?

- 1. Eind 2025 hebben we minimaal 330 extra laan- en straatbomen aangeplant.*
- 1. Eind 2025 hebben we 2.000 bomen uitgedeeld aan onze inwoners.*
- 1. Eind 2025 hebben we 2,3 ha nieuw bos geplant.*

Wat willen we bereiken?

2. Een infrastructuur die bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van veiligheid, klimaatbeleid en gezondheid.

Wat gaan we doen?

2. We gaan wegen herinrichten en projecten uit het (in 2024 opgestelde) uitvoeringsprogramma Mobiliteit uitvoeren.

Wanneer zijn we tevreden?

- 2. In 2025 hebben we de tekeningen gereed voor de herinrichting Zutphensestraat, met input van de aanwonenden. De herinrichting start in Q1 2026 en is uiterlijk Q4 2026 gereed.*
- 2. Het ontwerp voor verbetering van de fietsverbinding Eerbeek-Zutphen is eind 2025 gereed.*
- 2. In 2028 zijn minimaal 15 elektrische laadpunten op strategische locaties gerealiseerd. In 2025 zijn dat er 3; in 2026, 2027 en 2028 worden er jaarlijks 4 laadpunten aan toegevoegd.*

Wat willen we bereiken?

3. Verhogen van het aantal overnachtingen, stimuleren van werkgelegenheid, verhogen van de gemiddelde bestedingen in de toeristische sector door aanbodontwikkeling en verbinden van toerisme om een bijdrage te leveren aan lokale opgaven.

Wat gaan we doen?

3a. We maken een uitnodigingskader voor toeristische initiatieven als programma onder de omgevingsvisie.

3b. We dienen met ons Masterplan een aanvraag in voor een bijdrage uit de Regiodeal Veluwe voor ontwikkeling van het TOP en planvorming van het PAK Huis / PAK Museum.

Wanneer zijn we tevreden?

3a. In juli 2025 leveren we een uitnodigingskader op voor dag- en verblijfsrecreatie zodat toeristische ondernemers en initiatiefnemers ruimtelijk en kwalitatief richting krijgen bij hun planvorming binnen de gemeente Brummen.

3a. In de tweede helft van 2025 brengen we het uitnodigingskader via ten minste vijf kanalen onder de aandacht bij relevante (toeristische) ondernemers en initiatiefnemers.

3a. We hebben minimaal 3 gesprekken met initiatiefnemers over aanbodontwikkeling.

3b. Uiterlijk 31 januari 2025 ronden we het Masterplan 'Veluwe Ontvangstlocatie Eerbeek' af waarbij de Spoorzone van Eerbeek wordt gepositioneerd als opstappunt voor bezoekers en inwoners aan de Veluwe en de IJsselvallei.

3b. Uiterlijk 28 februari 2025 dienen we met het Masterplan 'Veluwe Ontvangstlocatie Eerbeek' onze aanvraag in voor de Regiodeal Veluwe om een bijdrage te vragen aan de realisatie ervan.

Wat willen we bereiken?

4. Organiserend vermogen toevoegen om in- en extern economische zaken beter voor het voetlicht te brengen en koppelkansen met ondernemers beter te benutten.

Wat gaan we doen?

4a. Met de versterkte capaciteit werken we aan een economisch beleidsstuk dat als leidraad gaat dienen voor uitvoering.

4b. We versterken het faciliterend vermogen voor ondernemers met de toegevoegde formatie op het beleidsveld economische zaken.

Wanneer zijn we tevreden?

4a. In het eerste kwartaal van 2025 leveren we het eerste economische beleidsstuk inclusief compact uitvoeringsprogramma voor de gemeente Brummen op en leggen deze vervolgens ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.

4a. Eind 2025 hebben we de eerste quick wins uit het uitvoeringsprogramma economie behaald en weten de ondernemers ons te vinden voor uitvoering van het economische beleid.

4b. Op het deel Op den Berg van bedrijventerrein Hazenberg stellen we in overleg met de ondernemers in 2025 een vorm van organisatiegraad op om de onderlinge samenwerking te stimuleren.

4b. Met de ondernemers uit het centrum van Eerbeek nemen we uiterlijk het derde kwartaal van 2025 het besluit of en hoe vanaf 2026 de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) wordt voortgezet.

Het financieel verloop van de basistaken Fysieke leefomgeving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Basistaken fysieke leefomgeving				
Lasten	13.157	13.677	14.151	13.916
Baten	7.076	7.630	7.382	6.709
Stortingen	0	2	0	0
Onttrekkingen	311	312	312	313
Totaal Basistaken fysieke leefomgeving	-5.769	-5.737	-6.457	-6.894
Saldo incl. bestemmingen	-5.769	-5.737	-6.457	-6.894

Financiële ontwikkelingen Basistaken Fysieke Leefomgeving

Economie, Toerisme en Recreatie

Uitgaven voor het uitvoeren van het beleid 'Kwaliteitstoerisme in Gemeente Brummen' worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve toerisme en recreatie. Voor de structurele kosten en subsidies aan evenementen wordt € 35.000 meer geraamd.

Gemeentelijk vastgoed en gronden

In het jaar 2025 wordt een tweede deel van het gebouw Kollergang 14 verkocht. Per saldo een zo goed als neutrale mutatie omdat ook een deel van de boekwaarde moet worden afgeboekt. Wij hebben nog twee panden in bezit die geen toegevoegde waarde hebben voor de uitvoering van gemeentelijke taken. We stellen voor om deze panden te verkopen. Dit levert incidenteel een opbrengst op van totaal circa € 450.000. In 2025 voor € 150.000 en in 2026 voor € 300.000. Verder vindt de financiële afhandeling plaats van een grenscorrectie met de gemeente Rheden. Dit levert in 2026 een incidenteel resultaat op van € 122.000.

Openbare ruimte

Voor dit taakveld zijn de rentelasten bij de onderdelen riolering, wegen en openbare verlichting lager door de bijstelling van de omslagrente welke wordt berekend over de investeringen die bij dit taakveld horen.

Het Programma Water en Riolering, dat in december 2022 door de raad is vastgesteld vormt de basis voor de geraamde exploitatielasten en geplande investeringen. Na de forse stijging van het tarief rioolheffing voor het jaar 2024 moet het tarief in 2025 stijgen met 3,5%.

Bij wegen is voor het jaar 2025 rekening gehouden met een voorgenomen investering voor vervanging/rehabilitatie op basis van het beheerplan wegen. Daarnaast komen vanuit het focusgebied Ruimte voor Eerbeek investeringen welke in de lijn worden overgenomen. Dekking komt vanuit budget van het focusgebied Ruimte voor Eerbeek.

In 2023 is het Programma Groen door de raad vastgesteld. Naast de toegenomen kosten voor inflatie wordt vanaf 2025 rekening gehouden met areaaluitbreiding van Lombok-zuid. Eind 2024 is het beheer en onderhoud overgedragen van de projectontwikkelaar naar de gemeente.

In het budget voor het groenonderhoud van de begraafplaatsen is conform de perspectiefnota nu rekening gehouden hogere kosten door met elektrische maaimachines te werken.

Voor het onderhoud van duikers en afvoeren maaisel is voor de jaren 2025 en 2026 conform de perspectiefnota extra budget beschikbaar.

Uitvoeringsplan mobiliteit

Op 27 juni 2024 heeft de gemeenteraad het Programma Mobiliteit 2050 vastgesteld. Deze visie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. De oplevering hiervan wordt verwacht eind 2024. De financiële consequenties hiervan worden dan ook inzichtelijk. Dekking voor deze kosten wordt gezocht als de hoogte van de kosten bekend is.

In het nog op te stellen uitvoeringsprogramma van het programma mobiliteit wordt per project, maatregel en/of onderzoek een kostenindicatie opgenomen. Daar waar voor de onderdelen (projecten, onderzoeken, maatregelen et cetera) geen financiële middelen beschikbaar zijn, wordt de raad met een raadsvoorstel betrokken en/of worden onderdelen opgenomen in de Perspectiefnota en/of de Programmabegroting.

Het jaarlijkse investeringsbudget 'vervanging/rehabilitatie wegen', voor de periode van 2022 tot en met 2032, voorziet in een budget van €2,5 miljoen per jaar. Dit biedt vanuit verkeerskundig oogpunt een gunstig perspectief om, in bepaalde projecten en waar mogelijk, (financieel) mee te liften en te voorzien in (meer) passende weginrichtingen. In het op te stellen uitvoeringsprogramma, dat in samenspraak met 'beheer en onderhoud wegen' wordt opgesteld, vindt afstemming plaats over de inzet van dit budget.

Circulariteit en afval

De financiële consequenties van het grondstoffen plan 2021-2025 zijn in deze begroting verwerkt. De kosten van Circulus voor het inzamelen en verwerken van het afval stijgen voor het jaar 2025 met 8%. Deze index wordt veroorzaakt door de index voor COA-lonen binnen deze sectoren de ontwikkeling van het kostenniveau binnenlands wegvervoer.

Rekening houdend met deze genoemde kostenstijging, de eigen overige kosten en opbrengsten vanuit Nedvang en rekening houdend met de beschikbare voorziening afvalstoffenheffing moet het tarief voor het jaar 2025 met 7,5% stijgen.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Lokaal	Banen in recreatie en toerisme	%	2019	8,3%	7,0%	LISA
			2020	7,9%	6,8%	
			2021	7,0%	6,4%	
			2022	7,9%	6,5%	
14	Functiemenging	%	2020	46,5	53	LISA
			2021	46,7	53,3	
			2022	46,5	53,8	
			2023	46,4	54,2	
16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	2019	139,4	151,6	LISA
			2020	145,4	158,4	
			2021	149,1	165,1	
			2022	155	174,1	
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2019	99	163	CBS
			2020	106	170	
			2021	-	169	
			2022	99	148	
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	3,3%	20,0%	Klimaatmonitor RWS
			2020	5,6%	26,8%	
			2021	11,9%	33,2%	
			2022	21,6%	41,3%	
35	Gemiddelde WOZ Waarde	x duizend euro	2021	€ 279	€ 290	CBS
			2022	€ 311	€ 317	
			2023	€ 372	€ 368	
			2024	€ 384	€ 379	
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2020	8,6	8,9	Basisregistratie adressen en gebouwen
			2021	14,2	8,9	
			2022	14,9	9,3	
			2023	15,3	9,1	
37	Demografische druk	%	2021	81,2%	70,1%	CBS
			2022	81,3%	70,3%	
			2023	81,4%	70,3%	
			2024	82,4%	70,4%	
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2021	€ 699	€ 733	COELO
			2022	€ 829	€ 823	
			2023	€ 978	€ 860	
			2024	€ 1.019	nbn	
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2021	€ 917	€ 810	COELO
			2022	€ 1.056	€ 905	
			2023	€ 1.149	€ 942	
			2024	€ 1.221	nbn	

Programma 3 Sociale leefomgeving

Introductie

Dit programma gaat over het volgende focusgebied:

- Sociaal domein

Dit programma gaat over de volgende basistaak:

- Vitale Samenleving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Lasten				
Incidenteel	1.330	334	40	39
Structureel	33.524	33.575	34.068	34.717
Totaal Lasten	34.854	33.909	34.108	34.755
Baten				
Incidenteel	1.127	231	20	20
Structureel	6.991	7.011	7.027	7.043
Totaal Baten	8.119	7.243	7.047	7.063
Saldo excl. bestemmingen	-26.735	-26.666	-27.062	-27.693
Stortingen				
Mutaties reserves	550	550	550	550
Totaal Stortingen	550	550	550	550
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	773	309	137	135
Totaal Onttrekkingen	773	309	137	135
Bestemmingen per saldo	223	-241	-413	-415
Saldo incl. bestemmingen	-26.513	-26.908	-27.475	-28.107

Focusgebied Sociaal domein

Portefeuillehouders

G.I. Timmer

Y. Cegerek

Uitgangspunten coalitieakkoord

Als gemeente zorgen we voor passende zorg en ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. Dat kunnen we alleen waarmaken als we zorgvuldig omgaan met aanvragen voor ondersteuning. We zijn ons ervan bewust dat door de krimp op de arbeidsmarkt er een extra opgave komt om zekerheid van het bieden van zorg te waarborgen. Als iemand er zelf én met hulp van de omgeving niet uitkomt, dan is er een vangnet. Dit betekent dat we een goede balans nodig hebben tussen heldere en duidelijke richtlijnen enerzijds en de menselijke maat anderzijds.

Onder andere bij de Participatiewet willen we onderzoeken of het beleid voldoende ruimte laat aan medewerkers om in de uitvoering de menselijke maat te kunnen hanteren. Daarom treffen we maatregelen die helpen voorkomen dat inwoners een beroep doen op ondersteuning.

Preventie en laagdrempelige zorg is een noodzakelijke belangrijke opgave in de transformatie van de zorg in onze gemeente. Dit doen we door een aanbod van algemene en voorliggende voorzieningen (waarvoor geen beschikking van de gemeente voor nodig is). We streven naar tijdiger en effectiever signaleren en naar een algemener en laagdrempeliger aanbod. Daarom zoeken we samenwerking in de regio. Dit in lijn met spoor vier van het ontwikkelplan Bestuurskracht.

Vangnet en voorkómen zijn geen nieuwe uitgangspunten. Het onderzoeksrapport 'Naar een evenwichtig sociaal domein' uit 2020 bevat goede bouwstenen om een evenwichtig beleid te voeren. Beleid met de juiste zorg en ondersteuning en een beheersbare kostenstijging. Deze koers zetten we door in de komende jaren. Het solide en sociale vangnet dat we met ons minimabeleid hebben, maken wij beschikbaar voor een grotere doelgroep. Hierbij hoort ook een effectieve schuldhulpverlening. Immers, door onder andere hoge inflatie neemt de armoede toe.

We zien veel samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen, bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding van jongeren combineren met sporten, het leren omgaan met geld, gezonde voeding én met samenwerken en inzetten voor anderen. Als onderwijs, sportverenigingen en de Stichting Welzijn Brummen samenwerken in het aanbod. Of als inwoners samenwerken bij de energietransitie, de inrichting van hun straat of de integratie van nieuwkomers. Kortom, als het samenleven wordt versterkt door buurtwerk en een gebiedsgerichte aanpak. In dit licht streven we bij de decentralisatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Dit met een passende lokale structuur van voorzieningen en ondersteuning.

Trends en ontwikkelingen

Inkoop zorg (Wmo en jeugd)

In 2025 geven we uitvoering aan diverse ontwikkelingen. Zowel lokaal als regionaal. Binnen de zorgregio Midden IJssel/Oost Veluwe is een start gemaakt met de voorbereidingen voor de inkoop van zorgproducten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. Dit alles om per 1 januari 2026 de nieuwe inkoop van deze zorgproducten te kunnen realiseren. De Hervormingsagenda Jeugd is hierop van directe invloed. Het Ministerie van VWS heeft in het Implementatieplan Hervormingsagenda 2023-2028 beschreven dat gemeenten binnen de

inkoop van zorg voor jeugdigen moeten komen tot het vormen van een gemeenschappelijke regeling. Binnen onze zorgregio wordt onderzocht hoe we dat vorm gaan geven.

De Hervormingsagenda Jeugd geeft ook aan dat de Jeugdwet wordt herijkt. De lichte vormen van ondersteuning en opvoedondersteuning gaan uit de Jeugdwet verdwijnen. Binnen de gemeente Brummen is, vooruitlopend op deze wetswijziging, gestart met de voorbereidingen om deze zorg op een andere manier in te richten. Ook het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn van invloed op de manier waarop zorg voor onze inwoners wordt vormgegeven. Dit uit zich in de verdere verandering (transformatie) van de zorg, de versterking van de sociale basis en het inrichten van de lokale preventie infrastructuur. Gezien de demografische ontwikkelingen in onze gemeente, waaronder de vergrijzing en de toename van het aantal inwoners met dementie, is de omslag zeer belangrijk. Ook het feit dat er minder zorgpersoneel beschikbaar is om de toenemende vraag naar zorg te leveren, maakt dat er ingezet moet worden op deze ontwikkeling. Dit om de noodzakelijke zorg voor alle inwoners toegankelijk en betaalbaar te houden.

Participatiewet in balans

Op 1 januari 2025 treedt naar verwachting de wetgeving “Participatiewet in Balans” in werking. Deze wet heeft tot doel om evenwicht te brengen tussen de drie kernelementen van de Participatiewet: bestaanszekerheid, participatie en handhaving. Als uitgangspunt om tot dit evenwicht te komen wordt de mens centraal gezet en wordt uitgegaan van vertrouwen. Lokaal en regionaal in de subregio Apeldoorn werken we met andere gemeenten samen aan de voorbereiding van deze wetswijziging.

Uitdaging opvang nieuwe inwoners (statushouders)

We staan met elkaar in Nederland en in de gemeente Brummen voor de uitdaging om een toenemend aantal statushouders op te vangen. Mensen die op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en onderdrukking. Mensen die na een vaak lange procedure in Nederland een verblijfsvergunning hebben gekregen. Gemeenten hebben de wettelijke maar ook morele verantwoordelijkheid om te zorgen voor ondersteuning, passende woonruimte en inburgering. Statushouders zijn immers ‘nieuwe Nederlanders’ en daarmee ook welkome nieuwe inwoners van onze gemeente.

Meer uitkeringsgerechtigden

Binnen de uitvoering WerkFit Brummen is in de periode 2019–2022 een substantiële daling in het aantal uitkeringsgerechtigden Participatiewet gerealiseerd. Vanaf 2023 is er sprake van een stijging in het aantal uitkeringsgerechtigden. De uitdaging om statushouders te huisvesten speelt hierbij ook een belangrijke rol. Statushouders zijn zeker in de eerste fase van het inburgeringstraject vaak aangewezen op een Participatiewet-uitkering. Er zijn zowel landelijke als regionale initiatieven om statushouders naar betaald werk toe te gaan leiden. Zowel lokaal als regionaal in samenwerking met het Werkcentrum Stedendriehoek Veluwe zetten we hierop in.

Meer inburgeringsplichtigen

Nieuwkomers in onze gemeente hebben door de Wet inburgering een verplichting om een inburgertraject van 3 jaar te volgen. Binnen 3 jaar moeten zij het inburgeringsexamen behalen. De gemeente Brummen heeft als wettelijke taak om dit inburgeringstraject direct te organiseren en om hier regie op te voeren. We verwachten dat het aantal trajecten voor inburgering de komende jaren groeit.

Minimaregelingen 2025

In november 2024 bespreekt de gemeenteraad de nota minimaregelingen 2025. In 2025 en de jaren daarna krijgt deze nota concrete uitwerking met een uitvoeringsplan. Doel hiervan is een beter

bereik van de regelingen en betere communicatie hierover. Dit is immers in de begroting 2024 afgesproken. Uitgangspunt is uitvoering binnen het budget van deze begroting. Maar gezien de ambitie om het bereik te gaan vergroten en om meer inwoners die recht hebben op een regeling deze daadwerkelijk te gaan verstrekken zijn meerkosten niet uit te sluiten. Wanneer het budget overschreden wordt dan zal de dekking gerealiseerd worden vanuit de behoedzaamheidsreserve.

Integraal armoedebeleid

In oktober 2024 neemt de gemeenteraad een besluit over de nota integraal armoedebeleid. De uitvoering van het integraal armoedebeleid krijgt in 2025 en de jaren daarna vorm op basis van een uitvoeringsplan.

Doorbraakmethode

In 2024 is in onze gemeente begonnen met de invoering van de doorbraakmethode. Er is gestart met een testfase met 30 casussen. Stichting Welzijn Brummen en Woningstichting Veluwonen nemen actief deel aan dit implementatietraject. Deze testfase wordt nog in 2024 geëvalueerd. Voor het vervolg wordt eind 2024 een businesscase ontwikkeld. In 2025 voeren we de doorbraakmethode in als standaardwerkwijze binnen het Team voor Elkaar en WerkFit Brummen.

Integrale kadernota sociaal domein en de visie op de sociale basis

In 2024 worden er twee belangrijke documenten opgesteld. Allereerst een integrale kadernota sociaal domein, Daarnaast een visie op de sociale basis, inclusief kaders voor de algemene voorzieningen. Besluiten door de gemeenteraad over beide documenten is voorzien in december 2024. Na deze besluitvorming wordt in het eerste kwartaal van 2025 een uitvoeringsplan gemaakt. Dit om deze kaderstellende plannen te vertalen naar uitvoeringsmaatregelen. En om deze concrete plannen te gaan invoeren.

Wat willen we bereiken?

1. Ingaande medio 2026 is (lichte) ambulante jeugdhulp en opvoed- en opgroeiondersteuning beschikbaar als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening

Wat gaan we doen?

1. Op basis van een in 2024 ontwikkeld plan van aanpak werken we aan de implementatie zodat medio 2026 de ondersteuning als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening voor inwoners laagdrempelig en dichtbij beschikbaar is.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Eind Q2 2025 is het implementatieplan gereed.

Wat willen we bereiken?

2. Er is in 2025 een robuuste regionale samenwerkingsvorm (gemeenschappelijke regeling) voor de inkoop van jeugdhulp in het kader van de jeugdwet gerealiseerd

Wat gaan we doen?

2. In 2025 gaan we over tot de vorming en inrichting van een gemeenschappelijke regeling die op 1 januari 2026 in werking treedt.

Wanneer zijn we tevreden?

2. De gemeenteraad in 2025 heeft een besluit genomen over de vorming van een robuuste regionale samenwerkingsvorm (gemeenschappelijke regeling).

Wat willen we bereiken?

3. We werken toe naar het gaan voldoen aan de kenmerken sociaal wijkteam overeenkomstig het convenant 'stevige lokale teams' zoals beschreven in de Hervormingsagenda Jeugd

Wat gaan we doen?

3. We ontwikkelen een plan van aanpak om stapsgewijs te gaan voldoen aan alle kenmerken sociaal wijkteam zoals die zijn bepaald in het convenant 'stevige lokale teams'

Wanneer zijn we tevreden?

3. Het plan van aanpak 'stevige lokale teams' is in samenwerking met de VNG ontwikkeld en in Q3 vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

4. Armoede wordt integraal en in gezamenlijkheid door onder andere maatschappelijke partners, kerken, inwonersinitiatieven, lokale ondernemers en de gemeente bestreden

Wat gaan we doen?

4. We starten in 2025 met de implementatie van het integraal armoedebeleid. Samen met vele maatschappelijke partners, kerken, inwonersinitiatieven en lokale ondernemers werken we aan de uitvoering

Wanneer zijn we tevreden?

4. Het uitvoeringsplan armoede is met meetbare resultaten en KPI's in Q2 vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

5. Binnen de uitvoering van de Participatiewet staat de mens centraal, werken we vanuit vertrouwen en vanuit de bedoeling

Wat gaan we doen?

5. We herijken bestaande uitvoeringsregels op basis van de wijzigingen die het Rijk met het wetsvoorstel "Participatiewet in Balans" wenst door te voeren en investeren in scholing van de uitvoering Participatiewet

Wanneer zijn we tevreden?

5. De uitvoeringsregels zijn in Q2 herijkt.

5. Medewerkers WerkFit hebben eind 2025 minimaal twee trainingen/workshops gevolgd gericht op het werken vanuit de bedoeling en vertrouwen met 100% deelname van alle medewerkers.

Wat willen we bereiken?

6. Nieuwkomers zijn welkom, spreken de Nederlandse taal, zijn ingeburgerd, doen mee, zijn zelfredzaam en werken naar vermogen

Wat gaan we doen?

6. We ontwikkelen een plan van aanpak om nieuwkomers te gaan laten inburgeren in de gemeente Brummen, zich tot zelfredzame inwoners te ontwikkelen en naar vermogen te gaan werken waardoor men in het eigen levensonderhoud kan voorzien.

Wanneer zijn we tevreden?

6. Het plan van aanpak nieuwkomers is met meetbare resultaten en KPI's gereed in Q2.

6. Iedere inburgeringsplichtige heeft binnen tien weken een Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP).

Wat willen we bereiken?

7. De transitie 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis' komt tot stand door zowel regionaal als lokaal een passend ondersteuningsaanbod beschikbaar te hebben waardoor de doelgroep vaker thuis of in de eigen woonplaats kan blijven wonen

Wat gaan we doen?

7. We geven invulling aan de nieuwe regionale raamovereenkomst inkoop met 10 aanbieders waarmee we als gemeenten een strategisch partnerschap aangaan. Lokaal geven we uitvoering aan het Jaarwerkplan Beschermd Thuis 2025

Wanneer zijn we tevreden?

7. Jaarwerkplan Beschermd Thuis is met meetbare resultaten en KPI's in Q1 vastgesteld.

7. Consulente Team Voor Elkaar hebben een training van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis gevolgd.

Wat willen we bereiken?

8. Het Geheugensteunpunt in de gemeente Brummen biedt voor inwoners met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers een breed laagdrempelig en vrij toegankelijk ondersteuningsaanbod dat is afgestemd op de vraag en behoefte

Wat gaan we doen?

8. Op basis van de visie op de sociale basis zal een integraal uitvoeringsplan worden ontwikkeld. Hierin wordt het geheugensteunpunt meegenomen zodat zij inwoners met (beginnende) dementie en mantelzorgers goed kunnen blijven ondersteunen.

Wanneer zijn we tevreden?

8. In 2025 is het integraal uitvoeringsplan visie op de sociale basis met meetbare resultaten en KPI's gereed.

8. Casemanagers dementie binnen Verian en Riwis kunnen in 2025 door middel van versnelde route gemandateerd en AVG-proof voor een inwoner een aanvraag doen voor een voorziening dagbesteding, respijtzorg en huishoudelijke hulp.

Het financieel verloop van het focusgebied sociaal domein

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Focusgebied sociaal domein				
Lasten	27.565	26.407	26.598	27.046
Baten	6.705	5.859	5.859	5.859
Onttrekkingen	753	247	75	75
Totaal Focusgebied sociaal domein	-20.107	-20.302	-20.665	-21.113
Saldo incl. bestemmingen	-20.107	-20.302	-20.665	-21.113

Financiële ontwikkelingen focusgebied Sociaal Domein

Jeugdzorg

In de Perspectiefnota 2025-2028 is gemeld dat we in 2024 geconfronteerd zijn met een aantal gezinnen met een complexe problematiek waardoor er hoge kosten aan de orde zijn. In 2024 is er aanvullend nog een gezin bijgekomen waarbij complexe zware jeugdproblematiek aan de orde is. Ook hier is nu inzet van jeugdzorg met verblijf noodzakelijk. Deze noodzakelijke zorg is erg kostbaar.

In de uitvoering jeugdzorg is merkbaar dat de problematiek bij de jeugdigen de afgelopen jaren steeds zwaarder is waardoor er intensievere en duurdere jeugdzorg nodig is. Ook landelijk en in de regio is deze trend aan de orde. De Hervormingsagenda jeugdzorg zal het tij van het groeiend aantal kinderen met jeugdzorg en jaarlijks continu stijgende kosten moeten gaan keren. De implementatie van de hervormingsagenda jeugdzorg zal een aantal jaren gaan duren en is recent opgestart. Stapsgewijs zal de implementatie van de hervormingsagenda gaan leiden tot invoering van maatregelen die hopelijk als effect gaan hebben dat de kosten uitvoering jeugdzorg beheerst gaan worden. In deze begroting 2025-2028 zijn een paar maatregelen opgenomen die gaan leiden tot beheersbaarheid van de kosten. Het gaat hierbij om ambulante jeugdhulp en opvoed- en opgroeiondersteuning als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening en de doorbraakmethode. Met deze maatregelen geven we voortvarend invulling aan de Hervormingsagenda. Voor andere maatregelen, zoals de voor de beheersing van de kosten belangrijke aanpassing van de Jeugdwet, zijn we afhankelijk van de landelijke overheid. Ook is de doorbraakmethode een belangrijk onderdeel hiervan.

Binnen de uitvoering jeugdzorg is bij een tweetal onderdelen sprake van lagere kosten. In lijn met het landelijk en lokale beleid vinden er minder gesloten jeugdzorg plaatsingen plaats. Hierdoor is er minder budget voor gesloten jeugdzorg plaatsingen nodig.

De afgelopen periode is er gewerkt aan een betere samenwerking tussen Team voor Elkaar en het jeugd- en jongerenwerk. Mede hierdoor vinden er minder verwijzingen plaats naar maatwerkvoorzieningen voor dagbesteding.

Naast deze inhoudelijke ontwikkelingen is bij het opstellen van de begroting gebleken dat een budget van € 450.000 ten onrechte niet was opgenomen in de meerjarenraming. In 2023 is de taakveldindeling voor de kosten van jeugdzorg door het Rijk aangepast. Bij het omzetten van onze administratie naar de nieuwe indeling is het budget voor Jeugdzorg verblijf zwaar niet meegenomen in de begroting 2024 en meerjarenraming. Dit wordt in de tweede bestuursrapportage 2024 en deze programmabegroting 2025-2028 administratief gecorrigeerd.

De eerder aangekondigde Rijksbezuiniging van landelijk € 500 miljoen (samenhangend met de hervormingsagenda jeugdzorg) op het jeugdzorg budget 2025 is ingetrokken. Het nieuwe kabinet heeft aangekondigd de bezuiniging voor 2026 en verder ook laten vervallen, maar dit is nog niet formeel (via een circulaire) besloten. Dit betekent in 2025 extra inkomsten voor de gemeente Brummen. Omdat deze financiering gaat via het gemeentefonds worden deze extra inkomsten toegelicht in programma 4.

Gezien bovenstaande zijn de volgende mutaties aan de orde:

Pleegzorg	+ € 140.000
Jeugdzorg maatwerk GGZ	+ € 112.000
Jeugdzorg begeleiding	+ € 337.000
Jeugdzorg behandeling	+ € 260.000
Jeugdzorg gesloten plaatsing	- € 172.000
Jeugdzorg dagbesteding	- € 260.000
Jeugdzorg verblijf zwaar (administratief)	+ € 450.000

In de Perspectiefnota 2025-2028 was een ombuiging als stelpost van € 400.000 opgenomen, die in voorliggende begroting is verwerkt.

Jeugdhulp en onderwijs

Om te komen tot inclusiever onderwijs worden jeugdhulp en onderwijs nauwer aan elkaar verbonden. Dit is één van de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd. In onze regio loopt binnen het samenwerkingsverband Zutphen een pilot op alle VO-scholen in Zutphen en Het Rhedens in Dieren. Het gaat hier om preventief jongerenwerk. Besloten is de pilot door te zetten tot 2025. Na een evaluatie wordt in 2025 besloten over het vervolg en het voornemen om het project om te zetten in een vaste activiteit. De totale kosten van dit project worden evenredig verdeeld tussen het onderwijs en de deelnemende gemeenten. Dit gebeurt naar de verhouding van het aantal afgegeven beschikkingen.

Het aandeel voor de gemeente Brummen bedraagt € 40.000 in 2025. Dit bedrag wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve Hervormingsagenda Jeugdzorg. Dit omdat het inzetten op de verbinding jeugdhulp en onderwijs onderdeel is van de Hervormingsagenda Jeugdzorg.

Wmo

In het rapport “Naar een evenwichtig sociaal domein” is een heldere koers ingezet. Deze zetten we de komende jaren voort. Wie noodzakelijke Wmo-zorg en -ondersteuning nodig heeft krijgt deze. Maar we kijken meer naar eigen kracht van inwoners, zetten meer algemene en preventieve voorzieningen in en zijn minder ruimhartig. In 2024 zijn er dorpskamers als algemene voorziening in Eerbeek en in Brummen gestart. Hierdoor kunnen inwoners met een dagbestedingsvraag nu terecht bij de dorpskamer. Dit betekent dat er minder inzet van maatwerkvoorzieningen begeleiding/dagbesteding nodig is. Dit betekent dat er voor Wmo begeleiding € 193.000 minder nodig is. Voor de uitvoering Wmo huishoudelijke hulp is er ook minder nodig: € 211.000.

Kanttekening bij de uitvoering huishoudelijke hulp is dat door personele problemen bij aanbieders van huishoudelijke hulp er langere wachttijden zijn. Ook is 100% uren levering van huishoudelijke hulp aan huis niet altijd mogelijk. Wanneer het aanbieders gaat lukken om meer personeel aan te trekken, dan zullen de kosten voor de gemeente Brummen stijgen. Eventuele meerkosten moeten dan gedekt worden uit de behoedzaamheidsreserve.

Een bijeffect van lagere uitgaven huishoudelijke hulp is dat de inkomsten van de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp ook lager gaan uitvallen. De inkomsten eigen bijdragen zijn hierdoor met

€ 25.000 structureel verlaagd. Voor de uitvoering van de Wet verplichte GGZ is externe uitvoering noodzakelijk. Dit betekent hogere loonkosten en daarmee een extra uitgavepost van € 20.000.

WerkFit Brummen

Binnen de uitvoering WerkFit Brummen verwachten wij een stijging van de loonkosten WSW-medewerkers met ongeveer € 75.000 per jaar. Dit loopt op tot € 310.000 in 2028. Deze niet beïnvloedbare stijging is het gevolg van een nieuwe CAO voor de Wet sociale werkvoorziening.

Meer uitkeringsgerechtigden Participatiewet

Binnen de uitvoering WerkFit Brummen is er een periode geweest met een flinke daling in het aantal uitkeringsgerechtigden Participatiewet en daarmee dus een financieel voordeel. Inmiddels is er sprake van een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden en daarmee dus hogere kosten. Dit betekent dat we het budget 'uitkeringen Participatiewet' voor de komende twee jaar verhogen. Voor het jaar 2025 gaan we uit van jaarlijkse meerkosten van € 1.087.000. Voor 2026 gaan we uit van meerkosten van € 887.000. De financiering vanuit het Rijk voor de uitvoering via een specifieke gebundelde uitkering (BUIG) levert naar verwachting hogere inkomsten voor onze gemeente op. We gaan uit van extra inkomsten van € 450.000 in 2025 en € 500.000 in 2026. Voor de jaren 2027 en 2028 gaan we uit van minimaal een budget neutrale uitvoering. De Rijksinkomsten BUIG dekken namelijk minimaal de uitvoeringskosten voor de uitkeringen Participatiewet. Het verschil tussen de Rijksbijdrage uitkeringen Participatiewet (BUIG) en de uitgaven uitkeringen Participatiewet dekken we in de komende jaren (2025 en 2026) vanuit de bestemmingsreserve huisvesting bijzondere doelgroepen. Dit is verantwoord omdat we met deze gelden verantwoord zorgdragen voor een goede opvang van de bijzondere doelgroep statushouders. Deze reserve vullen we dan in 2027 en 2028 weer aan met de extra inkomsten vanuit het BUIG-budget, dat we dan ontvangen voor deze doelgroep.

Minder beroep op de andere inkomensvoorzieningen

Naast de uitvoering van de Participatiewet zijn we ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers (IOAW), de Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ) en het Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ BUIG). Er is minder budget voor deze drie regelingen nodig dan eerder was voorzien. Ten opzichte van de Perspectiefnota kunnen de geraamde lasten nog eens met € 60.000 worden verminderd. Dit omdat we een lager beroep van inwoners op deze regelingen verwachten. Deze ontwikkeling heeft een positief effect voor onze ambitie om in 2027 en 2028 de uitvoering werk & inkomen binnen de gebundelde uitkering (BUIG) te realiseren.

Bijzondere bijstand en minimabeleid

Ten opzichte van de Perspectiefnota 2025-2028 zijn de ramingen op basis van de realisatie in 2023 en 2024 voor specifieke onderdelen binnen het minimabeleid aangepast. Dit leidt niet tot hogere kosten binnen de uitvoering van het totale minimabeleid. Met de invoering van het kwijtscheldingsbeleid vanaf 2024 zijn de begrotingsonderdelen vergoeding Diftar en vergoeding Rioolheffing niet meer nodig. Deze zijn daardoor ook vervallen. Dit levert per saldo geen financieel voordeel op.

Binnen de uitvoering bijzondere bijstand wordt rekening gehouden met € 85.000 aan hogere kosten. Statushouders die in de gemeente Brummen komen wonen, komen in het kader van bijzondere bijstand in aanmerking voor een vergoeding voor inrichtingskosten van de woning. Met deze vergoeding kunnen zij hun woning/kamer via aankopen bij onder andere tweedehands kringloopwinkels inrichten. Door de toename van het aantal gehuisveste statushouders gaan deze kosten stijgen.

Meer uitvoeringskosten dienstverleningsovereenkomst Apeldoorn

We gaan ervan uit dat de uitvoeringskosten voor de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Apeldoorn door een hoger aantal uitkeringsgerechtigden stijgen. Dit omdat met Apeldoorn is afgesproken dat een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden betekent dat er meer betaald gaat worden voor de uitvoering door Apeldoorn. Daarom is het noodzakelijk om het budget voor deze uitvoeringskosten te verhogen met € 87.000 in 2025 en € 130.500 in 2026. Voor de jaren 2027 en 2028 gaan we gezien alle onzekerheden uit van extra kosten van € 100.000. Hierbij houden we rekening met uitstroom, waardoor de uitvoeringskosten lager gaan zijn dan in 2026.

Meer uitvoeringskosten dienstverleningsovereenkomst WerkFit Brummen

Het is al in de perspectiefnota aangegeven: we verwachten dat de uitvoeringskosten voor WerkFit Brummen stijgen. Meer uitkeringsgerechtigden betekent ook meer begeleiding van inwoners die via re-integratie en ondersteuning naar werk en participatie begeleid moeten gaan worden. Gezien de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden is tijdelijke formatie-uitbreiding voor twee jaar met 1 formatieplaats klantmanagement WerkFit Brummen nodig. Zo kunnen we adequaat deze wettelijke taak uitvoeren. De kosten bedragen voor de komende twee jaar € 86.000 per jaar. Gezien de toename van het aantal nieuwkomers en inburgeringsplichtigen trekken we specifiek iemand aan met kennis en ervaring op gebied van re-integratie en toeleiding naar werk. De meerkosten voor de komende twee jaar worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve huisvesting bijzondere doelgroepen. Met deze inzet dragen we immers bij aan het adequaat uitvoeren van onze wettelijke taken richting statushouders en inburgeringsplichtigen.

Meer inburgeringsplichtigen

We willen statushouders en andere inburgeraars een goede start in onze gemeente geven. Dit vraagt ook een inspanning als het gaat om inburgering. Niet alleen omdat we hier een wettelijke taak hebben om voor nieuwkomers een goed inburgeringstraject in te richten. En hier regie op te voeren. Ook omdat we hier zeker gebruik willen maken van de kracht in onze samenleving om deze opgave goed te volbrengen.

De caseload voor de huidige medewerkers is maximaal. Gezien de trend die wijst op een toename van het aantal Inburgeringsplichtigen, is een tijdelijke uitbreiding van de formatie inburgering noodzakelijk voor het opstellen van een Persoonlijk Inburgering Plan (PIP) en regievoering op inburgering. We gaan hierbij uit van een tijdelijke extra formatie (2 fte) voor de uitvoering van deze wettelijke taak. Ter dekking van de tijdelijke kosten wordt een bedrag van jaarlijks € 172.000 onttrokken uit de bestemmingsreserve huisvesting bijzondere doelgroepen.

GGD-NOG

De kosten van de regionale Gemeentelijke Gezondheidsdienst Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) stijgen. Het betreft autonome ontwikkelingen, ontstaan door indexaties, stijging van loonkosten en toenemende vraag bij de GGD. Het bestuur van de GGD heeft de opdracht gegeven voor een onderzoek naar kostenbeheersing in de uitvoering. De stijging van de kosten (exclusief uitkomsten onderzoek kostenbeheersing) bedraagt € 3.000 (2025), € 18.000 (2026), € 19.000 (2027) en € 46.000 (2028). De ramingen sluiten aan bij de vastgestelde meerjarenbegroting van de GGD.

Plus-OV

Ook de kosten van Plus-OV stijgen de komende jaren tot € 1.098.000 in 2025, € 1.183.000 in 2026, € 1.274.000 in 2027 en € 1.375.000 in 2028. De stijging van de lasten wordt veroorzaakt door het loon- en inflatiecijfer van 5,5%. Ook stijgt het aantal ritten. Voor deze stijging is afgesproken dat die maximaal 3,5% mag zijn. Daarvoor wordt de verordening aangepast. De ramingen zijn in de begroting opgenomen aan de hand van de definitief vastgestelde meerjarenbegroting van Plus OV.

Basistaken Vitale Samenleving

Portefeuillehouders

Y. Cegerek

G.I. Timmer

Uitgangspunten coalitieakkoord

We hebben in onze gemeente een sterke samenleving waarin mensen elkaar kennen en bereid zijn om de handen uit de mouwen te steken. Je treft elkaar om, onder andere in verenigingsverband, te genieten van hobby's, kunst en cultuur en om te sporten. Samenwerken, leidinggeven, klussen klaren en meningsverschillen oplossen komen bij uitstek naar voren in het verenigingsleven, waarbij het bijdraagt aan vorming en een sterke samenleving. Graag willen wij de verbinding zien met bijvoorbeeld jeugdwerk of andere maatschappelijke functies. Door middel van multifunctioneel gebruik worden de accommodaties waardevoller voor iedereen.

Iedereen weet: bewegen is gezond, zowel fysiek als mentaal. Het is onderdeel van een gezonde leefstijl, waardoor de kans om gezond oud te worden toeneemt. Het is een sociaal moment om vrienden en (on)bekenden te treffen. Wij willen ook niet de bibliotheken vergeten, want die horen bij de basale voorzieningen die wij willen behouden in onze gemeente.

Om bewegen en ontmoeting mogelijk te maken vinden we het belangrijk dat verschillende sportvoorzieningen in de gemeente beschikbaar zijn en de openbare ruimte uitnodigt om te bewegen. We willen dat de gemeentelijke sportaccommodaties laagdrempelig zijn zodat inwoners zo min mogelijk worden gehinderd door financiële, fysieke of sociale drempels om mee te doen. We onderscheiden gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties. Sportscholen, tennisbanen en de golfbaan zijn voorbeelden van fantastische voorzieningen waar we als gemeente geen eigenaar van zijn en geen financiële relatie mee hebben. Daarnaast hebben we sportaccommodaties in eigendom waar onder andere de verschillende sporters gebruik van maken. Ons sportbeleid richt zich op de individuele sporter en op de sportaccommodaties die we in eigendom hebben.

Cultuur is een andere belangrijke pijler. Generaties lang wordt cultuur gevormd en verrijkt met nieuwe accenten, invloeden en impulsen. Cultuur maakt hoe we samenleven in onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

We werken aan de uitvoering van het lokale plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord. Het uitvoeringsprogramma van de Sportvisie en de Cultuurvisie zijn hieraan gekoppeld. We zetten in op inclusie, bewegen, ontmoeten, gezond leven, sport en cultuur om gezond en veilig opgroeien en oud worden mogelijk te maken. Dit betekent een versterking van de sociale basis. Dit met een vitale samenleving als doel. De visie op de sociale basis, die in 2024 wordt opgesteld, draagt hier in belangrijke mate aan bij.

Het is belangrijk om te werken aan het bevorderen van gelijke kansen voor iedereen, ongeacht hun achtergrond, geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, fysieke capaciteiten, of etnische afkomst. Diversiteit binnen organisaties, bedrijven en de samenleving leidt tot meer creativiteit en innovatie. Inclusie bevordert begrip en respect tussen verschillende groepen binnen onze samenleving. Inclusieve omgevingen kunnen bijdragen aan het welzijn en de mentale gezondheid van onze inwoners. Daarom werken we aan een inclusieagenda, de uitvoering ervan en een inclusieve samenleving in de gemeente Brummen.

Wat willen we bereiken?

1. In de gemeente Brummen streven we samen met de schoolbesturen naar inclusiever onderwijs

Wat gaan we doen?

1. We gaan met het onderwijs en de samenwerkingsverbanden in gesprek over de beweging naar inclusiever onderwijs

Wanneer zijn we tevreden?

1. In Q3 heeft het gesprek met 100% van de schoolbesturen plaatsgevonden.

Wat willen we bereiken?

2. De doelen van de drie speerpunten in de visie sport en Bewegen en de uitvoeringsagenda worden fasegewijs in de komende 4 jaar gerealiseerd.

Wat gaan we doen?

2. We voeren de uitvoeringsagenda uit waarbij het belangrijk is om de samenwerking tussen SWB en Sportkompas te verbeteren en te versterken. En de zichtbaarheid van de gemeente te vergroten.

Wanneer zijn we tevreden?

2. Vanaf Q1 is er een structureel uitvoeringsoverleg tussen SWB, stichting Sportkompas en de gemeente.

2. Eind 2025 zijn er twee trainingen gerealiseerd gericht op het versterken van het kader binnen sportverenigingen. Minimaal 50% van de sportverenigingen hebben deelgenomen aan een training.

2. Eind 2025 is er minimaal 1 training gegeven voor sportverenigingen gericht op sport & bewegen en kwetsbare inwoners.

2. In 2025 hebben er drie sportcafé-bijeenkomsten plaatsgevonden. Bij elke bijeenkomst er is sprake van minimaal 50% aanwezigheid van de sportverenigingen.

Wat willen we bereiken?

3. We realiseren de uitvoering van de uitgangspunten zoals die opgenomen zijn in de Cultuurvisie 2024 – 2034 “Cultuur verbindt ons allemaal”

Wat gaan we doen?

3. We voeren de vierjarige uitvoeringsagenda cultuur samen met de betrokken maatschappelijke partners in 2025 uit

Wanneer zijn we tevreden?

3. In de zomer van 2025 vindt het kleurrijk, cultureel festival plaats.

3. De uitvoeringsagenda cultuur is met meetbare resultaten en KPI's in 2025 gereed.

Wat willen we bereiken?

4. In de gemeente Brummen zijn we een inclusieve samenleving met elkaar.

Wat gaan we doen?

4. We ontwikkelen samen met ervaringsdeskundigen, inwoners, belangenbehartigers, maatschappelijke partners, maatschappelijk middenveld en de MAR een brede lokale Inclusie Agenda en geven samen met elkaar uitvoering aan de lokale Inclusie Agenda

Wanneer zijn we tevreden?

4. De lokale inclusie-agenda is in 2025 gereed.

4. In Q1 is er een inclusiepanel.

Het financieel verloop van de basistaken vitale samenleving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Basistaken Vitale Samenleving				
Lasten	7.289	7.502	7.510	7.709
Baten	1.414	1.384	1.188	1.204
Stortingen	550	550	550	550
Onttrekkingen	20	62	62	61
Totaal Basistaken Vitale Samenleving	-6.405	-6.606	-6.810	-6.995
Saldo incl. bestemmingen	-6.405	-6.606	-6.810	-6.995

Financiële ontwikkelingen basistaken sociale leefomgeving

Uitvoeringskosten leerplicht

De kosten voor de uitvoering van de leerplichttaken door de gemeente Apeldoorn stijgen met ingang van 2025 met € 40.000. Dit in verband met de stijging van loon- en uitvoeringskosten binnen de gemeente Apeldoorn, die deze taak voor Brummen uitvoert.

Onderwijshuisvesting

De lasten voor investeringen in onderwijshuisvesting vallen als gevolg van de lagere omslagrente goedkoper uit. Het voordeel ramen wij op ongeveer € 135.000 en is structureel.

Het Geheugensteunpunt

Overeenkomstig gemeld in de Perspectiefnota 2025-2028 is investeren in het Geheugensteunpunt (een algemene voorziening) noodzakelijk om het tempo van de vergrijzing en de hiermee gepaard gaande stijging van het aantal inwoners met dementie te kunnen opvangen. Naarmate de doelgroep groeit zal het Geheugensteunpunt voor de groepen binnen het steunpunt het aanbod moeten uitbreiden om aan inwoners passende dienstverlening te kunnen blijven bieden. Zonder een passend aanbod vanuit het Geheugensteunpunt zullen inwoners zich melden bij het Team voor Elkaar en een Wmo maatwerkvoorziening gaan aanvragen. De kosten zijn dan veel hoger dan nu voor het Geheugensteunpunt wordt aangegeven. Er is een extra structureel budget van € 20.000 noodzakelijk.

Cultuur

Eerder heeft de raad besloten tot het opstellen van een Cultuurvisie. Om de Cultuurvisie met een uitvoeringsplan te kunnen uitvoeren zijn een aantal kosten noodzakelijk. Zo is voor de uitvoering van het uitvoeringsplan 0,4 fte personele capaciteit (€ 32.800) noodzakelijk. Op dit moment heeft de gemeente Brummen geen beleidscapaciteit cultuur. Om de ambities van de Cultuurvisie in het uitvoeringsplan te kunnen gaan realiseren is uitbreiding van de combinatiefunctie Cultuur nodig. Daarvoor is € 40.000 per jaar structureel nodig. Daarnaast zijn de salariskosten van de combinatiefunctionaris Cultuur nooit geïndexeerd, met als resultaat dat het aantal beoogde uren uitvoering in de praktijk niet gerealiseerd kan worden. Om het aantal uren toch te kunnen realiseren is een aanvullend budget nodig. Dit loopt van € 3.200 in 2025 tot € 8.500 in 2028. Daarmee bedragen de totale kosten € 76.000.

Daarnaast heeft de raad bij de behandeling van de Perspectiefnota een amendement aangenomen om in totaal € 79.000 éénmalig beschikbaar te stellen voor de uitwerking van de Cultuurvisie. Het bedrag wordt gedekt uit het restant van de bestemmingsreserve Corona.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Lokaal	Gebruik Peuteropvang	%	2019	90%		CBS
			2020	91%		
			2021	90%		
			2022	93%		
17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2020	-	2,7	DUO / Ingrado
			2021	2,3	2,7	
			2022	9,4	4,2	
			2023	4,3	6,3	
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2020	16	20	DUO / Ingrado
			2021	16	20	
			2022	33	24	
			2023	20,5	27,2	
19	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2020	1,3%	1,7%	Ingrado
			2021	1,6%	1,9%	
			2022	1,4%	2,4%	
			2023	1,7%	2,4%	
20	Niet sporters	%	2012	49,5%	46,7%	RIVM
			2016	47,3%	48,7%	
			2020	52,7%	49,3%	
			2022	48,2%	46,4%	
21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	2020	639,3	796,2	LISA
			2021	650,1	805,5	
			2022	654,0	825,0	
			2023	656,8	836,6	
22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1%	1%	CBS
			2020	1%	1%	
			2021	1%	1%	
			2022	1%	1%	
23	Kinderen in uitkeringsgezin	Domein % kinderen tot 18 jaar	2019	4%	6%	CBS
			2020	3%	6%	
			2021	2%	6%	
			2022	2%	6%	
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2020	69,4%	69,6%	CBS
			2021	70,3%	70,4%	
			2022	72,2%	72,2%	
			2023	72,8%	73,1%	
26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2019	2%	2%	CBS
			2020	2%	2%	
			2021	2%	2%	
			2022	2%	1%	
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2019	296,0	460,0	CBS
			2020	296,1	459,7	
			2021	221,3	431,2	
			2022	170,0	344,8	

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 64 jaar	2020	134,3	199,1	CBS
			2021	118,4	197,7	
			2022	126,5	197,7	
			2023	118,1	191,5	
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	11,6%	11,9%	CBS
			2021	11,3%	13,9%	
			2022	13,6%	13,2%	
			2023	14,4%	13,5%	
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	1,4%	1,2%	CBS
			2021	0,7%	1,1%	
			2022	1,0%	1,2%	
			2023	1,2%	1,1%	
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot tot 23 jaar	2021	geen data	0,3%	CBS
			2022	geen data	0,3%	
			2023	geen data	0,3%	
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2020	780	700	GMSD
			2021	730	700	
			2022	730	700	
			2023	720	700	

Programma 4 Financiën

Introductie

Dit programma gaat over de volgende basistaak:

- Bedrijfsvoering en financiën

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Lasten				
Incidenteel	470	260	194	184
Structureel	10.348	10.409	10.572	11.059
Totaal Lasten	10.818	10.669	10.766	11.243
Baten				
Structureel	52.557	51.130	53.092	54.930
Totaal Baten	52.557	51.130	53.092	54.930
Saldo excl. bestemmingen	41.739	40.461	42.326	43.687
Stortingen				
Mutaties reserves	332	340	348	356
Totaal Stortingen	332	340	348	356
Bestemmingen per saldo	-332	-340	-348	-356
Saldo incl. bestemmingen	41.406	40.121	41.978	43.330

Basistaken Bedrijfsvoering en financiën

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

In heel Nederland staan de gemeentelijke financiën onder druk. Wereldwijde ontwikkelingen zoals grondstoffentekorten en de nog steeds relatief hoge inflatie maken dat het prijspeil stijgt en de koopkracht bij gelijkblijvende lonen afneemt. Op dit moment is naast een tekort aan grondstoffen ook sprake van een tekort aan personeel. De gemeentelijke organisatie heeft hiermee ook te maken en de komende jaren blijft het zaak om weloverwogen keuzes te maken tussen ambities, inkomsten en uitgaven.

De raad heeft de afgelopen jaren de gemeentelijke financiële positie versterkt door bij diverse budgetten de basis op orde te brengen, onrealistische taakstellingen te schrappen, de inkomsten te verhogen en een herstelplan in te richten voor het weerstandsvermogen. Dit met succes, het weerstandsvermogen is nu goed. Vanaf 2026 krijgen we te maken met 'ravijnjaren' als gevolg van kortingen op het gemeentefonds, die slechts in beperkte mate worden gedicht. Dat betekent dat niet alle wensen meteen uitgevoerd kunnen worden, dat niet alles tegelijkertijd kan en dat we als gemeentelijke overheid jaarlijks moeten blijven afwegen wat voor onze gemeente de hoogste prioriteit heeft.

Trends en ontwikkelingen

I-visie

De I-visie schetst de richting voor de ontwikkeling van de informatievoorziening van de gemeente Brummen in de komende jaren. Hierin wordt het belang erkend van proactieve investeringen om de continuïteit en efficiëntie van onze informatievoorziening te waarborgen. Een tijdelijke uitbreiding van het personeelsbestand met 3 fte is bijvoorbeeld noodzakelijk. We willen een stevig fundament leggen voor een slagvaardige, innovatieve en toekomstbestendige gemeente.

De adviseur dienstverlening gaat vooral aan de slag met de procesorganisatie rondom de WOO (Wet Open Overheid). Een projectleider aanbestedingen en IT-migraties is de komende jaren ook tijdelijk nodig. Steeds meer van onze applicaties migreren namelijk naar de cloud en er moeten veel applicaties opnieuw worden aanbesteed. Om geleidelijk te groeien naar een data-gedreven organisatie moeten we de huidige capaciteit vergroten voor het maken van dashboards, het definiëren van datasets en het begeleiden van projecten. Daarom hebben we tijdelijk een extra fte als data-analist nodig.

Flexibiliteit en wendbaarheid zijn cruciaal om in te spelen op onverwachte ontwikkelingen. Dit geldt niet alleen voor de gemeentelijke bedrijfsvoering en dienstverlening, maar ook voor het naleven van wettelijke verplichtingen.

Beveiligingsbeleid/Bio/Nis2

Afgelopen jaren komen er steeds meer beveiligingsincidenten naar voren. Onder andere de hacks bij gemeenten Lochem, Asten en Hof van Twente. Bij laatstgenoemde waren de gevolgen groot, meerdere dagen géén dienstverlening, 40 terabyte gestolen data en een kostenpost van ongeveer € 4,5 miljoen.

Om de cyberbeveiliging en weerbaarheid groter te maken heeft de Europese Unie een nieuwe richtlijn vastgesteld: de NIS2 (Network and Information Security directive). De gemeente Brummen krijgt daarmee te maken met een verzwaarde zorgplicht, toezicht en een meldplicht. NIS2 betekent een wettelijke verplichting voor gemeenten om passende en evenredige maatregelen te nemen om cyberbeveiligingsrisico's te beheersen. Een gevolg van de NIS2 is dat de gemeente cyberincidenten met 'aanzienlijke gevolgen' moet melden aan de toezichthouder (RDI) en aan het eigen Computer Security Incident Respon's Team (CSIRT). Naar verwachting wordt dat de IBD, de informatiebeveiligingsdienst van de VNG.

Gemeenten hebben nu al een zorgplicht (BIO), een meldplicht (IBD) en toezicht (Eenduidige Normatiek Single Information Audit, ENSIA). Het wordt cruciaal om de cyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen rondom de BIO te verbeteren. Dit kan alleen als er incidentele investeringen worden gedaan op het gebied van informatiebeveiliging. Denk aan acties op het gebied van ketenverantwoordelijkheid, -beveiliging en leveranciersmanagement. Zonder deze investeringen voldoen wij niet aan wetgeving en onze eigen risicoafweging. Realistisch gezien is informatiebeveiliging een toenemende kostenpost door technologische ontwikkelingen en wet- en regelgeving. Het biedt geen ruimte om af te schalen.

Transitie naar het nieuwe werken

De overgang naar het nieuwe werken is een proces dat verschillende aspecten omvat, waaronder de integratie van nieuwe apparatuur zoals laptops en docking stations. Deze nieuwe apparatuur is essentieel om te voldoen aan de veranderende eisen van een moderne werkplek. De huidige werkplek, die al geruime tijd in gebruik is, raakt verouderd en voldoet niet langer aan de behoeften en verwachtingen van medewerkers in het huidige tijdperk van digitalisering en mobiliteit.

Het upgraden van de werkomgeving naar een meer eigentijdse infrastructuur is een noodzakelijke stap om de productiviteit te verhogen, de samenwerking te verbeteren en de flexibiliteit van werknemers te vergroten. Hoewel een deel van de kosten voor deze overgang kan worden gedekt door het bestaande budget voor vervanging van verouderde apparatuur, is het belangrijk om te erkennen dat er extra investeringen nodig zullen zijn om aan alle vereisten te voldoen.

Het zorgen voor een soepele overgang naar het nieuwe werken vereist gespecialiseerde kennis en ervaring. Daarom is het van belang om externe kennis in te schakelen om deze transitie succesvol te maken. Het inschakelen van professionals die bekend zijn met de nieuwste technologische ontwikkelingen en best practices op het gebied van moderne werkmethoden kan helpen om obstakels te overwinnen en een effectieve invoering te garanderen.

Wat willen we bereiken?

1. Het realiseren van de speerpunten uit de I-visie (toegankelijke en eigentijdse dienstverlening, datagedreven organisatie, voldoen aan informatiewetgeving, efficiënte organisatie).

Wat gaan we doen?

1a. We brengen de informatiehuishouding op orde door helderheid en structuur aan te brengen in informatiestromen, -processen en -systemen en we trainen medewerkers in goed informatiebeheer.

1b. We zetten concrete stappen om de informatiebeveiliging en privacybeleid te professionaliseren, in lijn met BIO, NIS II en AVG.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. We stellen een implementatieplan op voor de Wet open overheid (Woo).

1a. We digitaliseren drie gemeentelijke producten.

1b. We implementeren een Mobile Device Management (MDM)-systeem.

1b. We implementeren Delinea Secret Server (DSS).

1b. We voeren vijf Data Protection Impact Assessments uit, met het doel om eind 2026 het volwassenheidsniveau van privacy naar niveau 3 te brengen.

Het financieel verloop van de basistaken Bedrijfsvoering en financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025-2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025-2028
Basistaken bedrijfsvoering en financiën				
Lasten	10.818	10.669	10.766	11.243
Baten	52.557	51.130	53.092	54.930
Stortingen	332	340	348	356
Onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Basistaken bedrijfsvoering en financiën	41.406	40.121	41.978	43.330
Saldo incl. bestemmingen	41.406	40.121	41.978	43.330

Financiële ontwikkelingen basistaken Bedrijfsvoering en financiën

Lokale belastingen

De opbrengst van de lokale belastingen (OZB en Toeristenbelasting) wordt jaarlijks met het algemene inflatiecijfer geïndexeerd. Dit jaar is de inflatieverwachting naar beneden bijgesteld, waardoor ook de geraamde opbrengst naar beneden bijgesteld moet worden. Dit betekent een nadeel van € 90.000 in 2025, oplopend tot € 230.000 in 2027. Omdat een kwart van de opbrengst van de toeristenbelasting in de reserve Recreatie en Toerisme wordt gestort, betekent een lagere opbrengst ook een lagere storting in de reserve.

Tribuut voert voor ons de inning van de gemeentelijke belastingen uit. De bijdrage hieraan neemt toe door een aantal oorzaken: vanwege een toename in het aantal bezwaarschriften heeft Tribuut formatie-uitbreiding nodig. Daarnaast moet Tribuut verhuizen naar Apeldoorn omdat de gemeente Epe de huur heeft opgezegd. Tot slot zijn er een aantal algemene ontwikkelingen (investeringen ICT,

inflatie, hogere Cao-lonen) die maken dat de kosten stijgen. Voor 2025 betekent dit een nadeel van circa € 54.000. In de jaren erna was al rekening gehouden met de kostenstijging waardoor er een licht voordeel ingeboekt kan worden.

Huisvesting en installatie raadszaal

Bij het opstellen van de begroting 2024-2027 zijn de energielasten van gemeentelijk vastgoed per abuis niet volledig opgenomen. Dit leidt in diverse programma's tot een nadeel. Binnen programma 4 bedraagt dit € 90.500. Onlangs is besloten om de investering in de technische installatie in de raadszaal met twee jaar uit te stellen. Dit betekent dat de komende twee jaar extra budget nodig is om de installatie te onderhouden (€ 15.000 per jaar).

Informatisering & Automatisering

In het voorjaar van 2024 is de I-visie vastgesteld. Steeds meer leveranciers migreren hun applicaties naar de cloud. Dit betekent dat er extra capaciteit ingezet moet worden om dit soepel te laten verlopen. Ook moeten er veel applicaties opnieuw worden aanbesteed. Omdat het per applicatie sterk verschilt wat de kosten (kunnen) zijn, is op dit moment nog niet in te schatten wat dit financieel zal betekenen. De structurele kosten die voortvloeien uit de I-visie zullen zoveel mogelijk binnen de bestaande budgetten worden opgevangen. Incidenteel is er budget opgenomen om tijdelijke capaciteit aan te trekken.

De overgang naar het nieuwe werken betekent dat we nieuwe apparatuur, zoals laptops en docking stations, gaan gebruiken. Dit helpt ons om efficiënter te werken. We moeten ook investeren in kennis van experts om deze verandering soepel te laten verlopen. Daarvoor is dit incidentele budget bedoeld.

Daarnaast zijn de I&A-budgetten geïndexeerd. Met name licentiekosten hebben hier een groot aandeel in. Dit betekent een nadeel van € 30.000 voor 2025 en € 20.000 structureel.

Juridische zaken

Vanwege een toename in de werklust bij juridische zaken is incidenteel budget geraamd om, waar mogelijk en nodig, externe capaciteit in te schakelen. Voor 2025 betreft dit incidenteel € 200.000.

Gemeentefonds

In de meicirculaire 2024 zijn een aantal ontwikkelingen benoemd die invloed hebben op de omvang van het Gemeentefonds: de korting op jeugdzorg wordt een jaar uitgesteld (éénmalig voordeel in 2026), de BBP-systematiek wordt eerder ingevoerd (éénmalig nadeel in 2025, in de jaren daarna wordt het nadeel gecompenseerd) en de opschalingskorting wordt definitief afgeschaft (vanaf 2026). Op deze ontwikkelingen hebben we geanticipeerd in de Perspectiefnota, maar de volledige berekening valt per saldo nog iets gunstiger uit. Ten opzichte van de verwachting bij de begroting 2024-2027 is de algemene uitkering in 2025 € 780.000 hoger, in 2026 € 1.270.000 hoger en in 2027 € 1.820.000 hoger.

Rente

Bij het opstellen van de begroting 2024 was de verwachting dat de rente de komende jaren fors ging stijgen. Inmiddels is het rentebeeld bijgesteld en dit leidt tot lagere verwachte rentelasten. Daarnaast zijn de verwachte rentebaten op het schatkistbankieren naar boven bijgesteld. Beide ontwikkelingen leiden tot voordelen. Dit wordt verdeeld over de programma's via de omslagrente.

Concernposten

Er zijn een aantal centrale concernposten bijgesteld. In de voorgaande meerjarenbegroting was een stelpost opgenomen ter dekking van de kostenstijging van de WMO en jeugdzorg. Dit is destijds met

de eerste begrotingswijziging ingevuld. In deze meerjarenbegroting is de begrotingswijziging structureel (meerjarig) doorgevoerd. De stelpost is dus afgeraamd.

Voor het scenario scherper ramen is gekeken naar de jaarlijkse bijstelling van de kapitaallasten. Op dit jaarlijks terugkerende voordeel is een voorschot genomen van € 425.000 structureel.

Kapitaallasten

De kapitaallasten vallen lager uit voor dit programma. In de voorgaande programmabegroting was rekening gehouden met een investering in de raadszaal. Inmiddels is besloten dit later en in een goedkopere variant uit te voeren waardoor de verwachte afschrijvingslasten lager uitvallen. De lagere renteverwachting betekent ook een voordeel voor de kapitaallasten.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	8,30	Eigen gegevens
			2023	9,15	
			2024	9,14	
			2025	9,04	
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,59	Eigen gegevens
			2023	7,66	
			2024	7,14	
			2025	7,73	
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	€ 792	Eigen gegevens
			2023	€ 856	
			2024	€ 977	
			2025	€ 1.026	
4	Externe inhuur	Kostenals % van totale begroting loonsom + totale kosten inhuur	2022	13,8%	Eigen gegevens
			2023	15,5%	
			2024	4,1%	
			2025	5,5%	
5	Overhead	% van de totale lasten	2022	13,8%	Eigen gegevens
			2023	12,8%	
			2024	15,1%	
			2025	14,9%	

Paragrafen

A. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf worden de beleidslijnen beschreven die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen vastgesteld.

Een belangrijke ontwikkeling is dat de gemeente Brummen sinds 2023 de heffing en inning van gemeentelijke belastingen heeft uitbesteed aan Tribuut. Voor de meeste inwoners heeft dat geen directe gevolgen. Het is en blijft de gemeenteraad die de diverse belastingverordeningen vaststelt.

De programmabegroting 2025 gaat uit van inflatiecorrectie bij de belastingtarieven. De jaarlijkse inflatiecorrectie is gebaseerd op het indexeringcijfer voor de consumentenprijsindices (CPI) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP). Dit percentage komt voor 2025 uit op 2,8%.

Onroerende Zaak Belasting (OZB)

Onder de onroerende zaakbelastingen vallen twee belastingen. Voor woningen geldt een eigenarenbelasting en voor niet-woningen geldt, naast de eigenarenbelasting, ook een gebruikersbelasting.

De onroerende zaakbelastingen (OZB) worden geheven als een percentage van de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaak. Bij de vaststelling van de percentages voor 2025 wordt rekening gehouden met de nieuwe waardepeildatum. De gemiddelde waardestijging over 2024 wordt in onze gemeente op 3,4% bij woningen geschat. Voor niet-woningen is de verwachting dat de waarde niet stijgt. Deze waardeontwikkeling zorgt niet voor extra inkomsten, omdat dit verrekend wordt in het tarief voor 2025.

Voor de opbrengst is in onderstaande berekening rekening gehouden met de jaarlijkse inflatiecorrectie, voor 2025 is dat 2,8%. De extra verhoging van € 100.000 in 2025 die in de meerjarenbegroting 2023-2026 was geraamd verval. Daarnaast is rekening gehouden met een areaaluitbreiding met een te verwachten extra opbrengst van € 75.000.

De nieuwe wetgeving rond de NCNP (No Cure No Pay) bureaus heeft tot vermindering geleid van het aantal bezwaren. Wel is het percentage bezwaren afkomstig van NCNP-bureaus gestegen tot boven de 70%. De Hoge Raad heeft bovendien een uitspraak gedaan dat de kostenvergoeding aan No Cure No Pay bureaus verhoogd moeten worden naar het algemene tarief van € 624. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage van Brummen aan Tribuut. Dit zal in de loop van 2025 duidelijk worden.

Tribuut heeft inmiddels maatregelen genomen om de kwaliteit van de taxaties verder te verhogen door het huis-aan-huis benaderen van woningeigenaren. Zij konden aangeven of er waardeverlagende elementen waren in hun huis, bijvoorbeeld achterstallig onderhoud en/of een verouderde keuken of badkamer. Het percentage bezwaarmakers voor 2023 was in Brummen 7,5%.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Baten	6.926	6.932	7.199

Toeristenbelasting

De hoogte van de aanslag toeristenbelasting wordt bepaald door twee factoren. Het aantal overnachtingen door personen die niet in onze gemeente woonachtig zijn en het tarief per overnachting. Op basis van het Bestuursprogramma verhogen we het tarief jaarlijks met de inflatiecorrectie. In 2025 is dat 2,8%. Het nieuwe tarief komt hierdoor uit op € 2.57 per overnachting (2024: € 2,50) voor hotels en vakantieparken. Het tarief voor de overige verblijfsaccommodaties is op maximaal € 1,99 bepaald (2024: € 1,94). De totale opbrengst toeristenbelasting voor 2024 komt uit op een bedrag van afgerond € 1.330.000. Van dit bedrag voegen we sinds 2023 weer 25% toe aan de bestemmingsreserve Recreatie en Toerisme. Deze reserve zetten we in voor bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Baten	1.004	1.294	1.330

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

Op basis van de Verordening BI-Zone Eerbeek 2021-2025 heffen we een directe belasting. De huidige verordening loopt t/m 2025. De opbrengst wordt besteed aan activiteiten in de openbare ruimte en op het internet. Hiermee bevorderen we collectieve samenwerking en economische versterking van het centrum van Eerbeek. De BIZ-bijdrage bedraagt per onroerende zaak € 575. In de begroting gaan we uit van een totale opbrengst van € 44.000.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Baten	45	44	44

Afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing is het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten van de afvalverwerking gedekt wordt met de heffing. Dekkingstekorten of -overschotten worden verrekend met de voorziening Afvalstoffenheffing. Deze voorziening betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren en daarmee vangen we een deel van de kostenontwikkelingen de komende jaren op.

Door de overdracht van de belastingheffing naar Tribuut is de wijze van heffing veranderd. Er wordt geen voorlopige aanslag meer opgelegd op basis van het aantal ledigingen van het voorgaande jaar. Deze systematiek is weinig efficiënt en leverde daarmee onnodige kosten op. Het afval wordt ingezameld door Circulus. Het aantal ledigingen per huishouden wordt vervolgens aan Tribuut aangeleverd. Tribuut legt in 2025 een aanslag op voor de vaste bijdrage voor 2025 en een definitieve heffing op basis van het aantal ledigingen in 2024.

De kostenontwikkeling in het kader van CO2 en milieuheffingen, de (aanloop)kosten van het nieuwe grondstoffenplan en de hogere indexering zijn zorgen er mede voor dat het tarief, rekening houdend met inzet van de voorziening afvalstoffenheffing, structureel gemiddeld met 7,5% stijgt.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Baten	1.835	1.786	1.920

Rioolheffing

Net als bij de afvalstoffenheffing is ook bij de rioolheffing het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten worden gedekt met de heffing. Dekkingstekorten of -overschotten verrekenen we met de egalisatievoorziening rioolheffing. De voorziening betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren. Overigens is de voorziening op dit moment leeg. Bij de berekening van de kosten is uitgegaan van de bedragen zoals opgenomen in het Programma Water en riolering inclusief de te nemen klimaatmaatregelen. De geraamde inkomsten zullen in 2025 met 3,5% moeten stijgen.

Op een aantal onderdelen moesten de cijfers ten opzichte van het vastgestelde Programma Water en riolering geactualiseerd worden voor deze begroting. De toegerekende loonkosten zijn aangepast op basis van de nieuwe cao, de stroomkosten zijn nu gebaseerd op het huidige contract en de overige kosten zijn geactualiseerd op basis van de consumentenprijsindexcijfers.

Vanaf 2025 wordt de rioolheffing niet meer door Vitens, maar door Tribuut geïnd. Dat gaat wel gepaard met een nieuwe tariefopbouw. Het aandeel vastrecht wordt hoger waardoor de gemeente Brummen minder afhankelijk wordt van het waterverbruik voor bepaling van de inkomsten. Wel blijft het adagium 'de vervuiler betaalt' gehandhaafd.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Baten	2.604	3.487	3.643

Kostendekkendheid

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing geven we hieronder de kostendekkendheid aan. Onder kostendekkendheid vallen meer kosten dan alleen de kosten van de riolering en afval zelf. Ook kosten van overhead, kwijtschelding, openbare reiniging, rente, btw en eventuele dividendopbrengsten worden doorberekend.

Bedragen x 1.000

Berekening van de kostendekkendheid van een heffing	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing
Kosten product	€ 1.846	€ 2.034
Toevoeging aan voorziening		€ 294
Netto kosten taakveld (7.3/7.2)	€ 1.846	€ 2.328
<u>Toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead op organisatiekosten	€ 70	€ 324
Kosten kwijtschelding	€ 65	€ 75
Kosten openbare reiniging/straatvegen (taakveld 2.1)	€ 117	€ 176
Aandeel rente over investeringen (taakveld 0.5)		€ 386
BTW	€ 346	€ 376
Totale kosten	€ 2.444	€ 3.665
Opbrengst heffing	€ 1.920	€ 3.643
Opbrengst product, excl. heffingen	€ 156	€ 22
Ottrekking aan voorziening	€ 368	
Netto opbrengsten taakveld (7.3/7.2)	€ 2.444	€ 3.665
Inzet reserve (taakveld 0.10)		
Opbrengst dividend (taakveld 0.5)		
Totale opbrengsten	€ 2.444	€ 3.665
Dekkingspercentage	100%	100%

Leges

De opbrengst van de leges wordt jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie. Voor 2025 een percentage van 2,8%.

In de nieuwe legesverordening is rekening gehouden met de Omgevingswet. De tariefstijging bedraagt eveneens 2,8%, uitgezonderd de tarieven die het rijk vaststelt.

Bedragen x €1.000

Opbrengst leges	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Balieverkopen 608.0	201	341	319
Naturalisaties 608.1	18	12	18
Burgerlijke stand 608.3	79	59	64
Overige vergunningen 650.6	3	14	14
Bouwvergunningen en controle 612.0	770	450	671

Begraafrechten

De graf- en begraafrechten zijn in 2020 verhoogd om de exploitatie van de begraafplaatsen naar verwachting per 2029 kostendekkend te krijgen. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd om prijsontwikkelingen in de markt te kunnen volgen. In 2025 is dit met 2,8%.

Bedragen x €1.000

Opbrengst Leges	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028
Baten	95	119	124

Het kwijtscheldingsbeleid

Met ingang van 2024 verlenen wij geen kwijtscheldingen meer via het minimabeleid, maar hebben wij kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld dat in lijn ligt met andere gemeenten binnen het werkgebied van Tribuut. Voor mensen die tussen de wal en het schip dreigen te raken geldt een overgangsregeling, die nog twee jaar doorloopt. Wij proberen daarbij wel binnen de wettelijke grenzen zoveel mogelijk rekening te houden met de situatie van mensen met een laag inkomen.

De lokale lastendruk

In deze paragraaf beschrijven we de beleidslijnen die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen vastgesteld.

Vanaf 1 januari 2023 heeft Brummen de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uitbesteed aan Tribuut. Voor de meeste inwoners heeft dat geen directe gevolgen. Het is en blijft de gemeenteraad die de diverse belastingverordeningen vaststelt. De begroting 2025 gaat uit van inflatiecorrectie bij de belastingtarieven. Dit percentage komt voor 2025 uit op 2,8%.

Hoe verhoudt de lokale lastendruk zich ten opzichte van de omliggende gemeenten? Hiervoor vergelijken wij de cijfers van de Atlas van de Lokale Lasten 2024 van de COELO. De berekeningswijze van deze cijfers wijkt wel af van die van de gemeente zelf.

Bron: Atlas van de Lokale Lasten 2024 - COELO

Gemeente	Woonlasten eigenaar/bewoner meerpersoonshuishouden	Woonlasten huurder meerpersoonshuishouden
Apeldoorn	€ 979	€ 412
Bronckhorst	€ 1.027	€ 586
Brummen	€ 1.221	€ 616
Doesburg	€ 1.060	€ 614
Rheden	€ 953	€ 405
Voorst	€ 1.009	€ 446
Zutphen	€ 895	€ 313

Onderdeel	2023	2024	2025
Rioolheffing (huish. 4 pers, waterverbruik 150 m3)	€ 377	€ 471	€ 488
OZB-aanslag eigenaren gedeelte	€ 393	€ 410	€ 421
Afvalstoffenheffing (140 l container 8x groenafval/7x restafval)	€ 174	€ 182	€ 196
Totale aanslag	€ 944	€ 1.063	€ 1.104
Procentuele ontwikkeling t.o.v. het voorgaande jaar	4,3%	12,6%	3,9%

B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

De grondslag voor deze paragraaf vinden we terug in artikel 11 van het BBV. Deze paragraaf gaat over de actuele risico's die we zien en het vermogen om deze risico's op te vangen. Maar ook over het beleid dat hieraan ten grondslag ligt. En tenslotte hoe de financiële positie van de gemeente Brummen zich ontwikkelt aan de hand van 6 financiële kengetallen. De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:

- het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is;
- de inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- de inventarisatie van de risico's;
- de weerstandsratio
- de financiële kengetallen

Beleid weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid rondom weerstandscapaciteit en risico's is opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

- Het college geeft in relatie tot de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en het jaarverslag een actueel beeld van de financiële risico's in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit.
- In de begroting wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de gewenste weerstandscapaciteit bepaald.
- We stimuleren risicobewustzijn, communiceren open over risico's en de wijze waarop we met deze risico's omgaan.
- Risico's maken we expliciet zichtbaar in onze besluitvormingsprocessen met daarbij de wijze waarop we deze risico's kunnen beheersen of op kunnen (en willen) vangen.
- We stimuleren niet alleen risicobewustzijn van de risico's in onze eigen organisatie, maar ook van de risico's in organisaties waarmee we 'verbonden' zijn en de mogelijke impact van deze risico's op onze eigen organisatie.
- We accepteren dat een risicoprofiel nooit 100% volledig kan zijn.
- We leren van risico's en incidenten die zich, ondanks een adequaat risicomanagement, hebben voorgedaan en nemen passende maatregelen om herhaling te voorkomen.
- Via de reguliere planning & control-cyclus wordt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gerapporteerd over de risico's van de gemeente, de manier waarop deze beheerst worden en de mogelijke impact van de risico's op de financiële positie van de gemeente.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Bij de inventarisatie van de weerstandscapaciteit kijken we naar de mogelijkheden die we als gemeente hebben om de risico's op te vangen. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit worden de middelen verstaan die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

<i>Incidentele weerstandscapaciteit</i>		<i>Bedragen x 1.000</i>
Onderdeel	Verwachte omvang per 31-12-2024	
Algemene reserve		€ 9.623

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

<i>Structurele weerstandscapaciteit</i>		<i>Bedragen x 1.000</i>
Onderdeel	2025	
Onbenutte belastingcapaciteit		€ 29
Post onvoorzien		€ 20
Totaal structurele weerstandscapaciteit		€ 49

Toelichting onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is het bedrag dat nog aan extra inkomsten kan worden gegenereerd voor het geval dat zich tegenvallers voordoen. Daarbij wordt uitsluitend rekening gehouden met de onroerendezaakbelastingen, aangezien de meeste andere belastingen en heffingen kostendekkend of van beperkte betekenis zijn. Voor de berekening van de omvang van de onbenutte belastingcapaciteit wordt de ruimte in aanmerking genomen tussen de eigen tarieven (volgens deze begroting) en het normtarief voor de artikel 12-gemeenten.

De totale beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt:

<i>Totaal beschikbare weerstandscapaciteit</i>		<i>Bedragen x 1.000</i>
Onderdeel	Verwachte omvang per 31-12-2024	
Incidentele weerstandscapaciteit		€ 9.623
Structurele weerstandscapaciteit		€ 49
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		€ 9.671

Inventarisatie van de risico's

Een keer per jaar maken we de balans op van de risico's die we gedurende het jaar vaststellen. Dit doen we volgens een methode die opgenomen is in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hierin is ook bepaald dat de jaarlijkse risico-inventarisatie plaatsvindt bij de begroting. Risico's kleiner dan € 25.000 nemen we niet mee in de inventarisatie, omdat we er vanuit gaan dat we die kunnen dekken binnen de exploitatiebegroting.

Ontwikkeling

De risico-inventarisatie is in deze programmabegroting geactualiseerd en bedraagt nu € 3.570.000. De geïnventariseerde risico's bedroegen in de begroting 2024 € 4.435.000. Een daling van dit bedrag in 2025 betekent niet per definitie een afname van risico's. Wél speelt dat we met de bestemming van het positieve jaarrekeningresultaat in 2023 onze bestemmingsreserves en voorzieningen verder hebben kunnen aanvullen. Ten behoeve van dossiers met grote risico's - zoals grondexploitaties, jeugdzorg, etc. - hebben we hierdoor meer middelen achter de hand om eventuele risico's op te vangen. Ook beschikken we over een algemene reserve en een ingestelde behoedzaamheidsreserve om incidentele risico's die leiden tot kostenoverschrijdingen op te vangen.

Hieronder worden de risicogebieden met een risico-inschatting van tenminste € 100.000 benoemd.

Bedragen x 1.000

Nr.	Programma - Focusgebied / basistaken	Risicogebied	Structureel of incidenteel?	Risico-inschatting begroting 2025	Risico-inschatting begroting 2024	Vershil
1.	2 - Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030	Grondexploitaties	Incidenteel	€ 0	€ 1.433	€ -1.433
2.	4 - Basistaken Bedrijfsvoering en Financiën	Informatievoorziening en -beveiliging	Incidenteel	€ 1.803	€ 1.210	€ 593
3.	Alle programma's	Grote calamiteiten	Incidenteel	€ 398	€ 571	€ -173
4.	Alle programma's	Algemeen	Structureel	€ 325	€ 325	€ 0
5.	4 - Basistaken Bedrijfsvoering en Financiën	Personeel	Structureel	€ 268	€ 153	€ 115
6.	Alle programma's	Inflatie	Structureel	€ 0	€ 150	€ -150
7.	3 - Focusgebied Sociaal Domein	Jeugdzorg	Structureel	€ 402	€ 121	€ 281
8.	1 - Basistaken Bestuur en Dienstverlening	Bestuur	Structureel	€ 54	€ 104	€ -50
9.	3 - Basistaken Vitale Samenleving	Beheer sportaccommodaties	Structureel	€ 140	€ 100	€ 40
10.	Alle programma's	Inkoop en aanbestedingen	Structureel	€ 180	€ 0	€ 180
11.	Overige risico's			€ 0	€ 268	€ -268
	Totaal risico-inventarisatie			€ 3.570	€ 4.435	€ -865

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn:

1. Grondexploitaties

De afgelopen jaren hebben we in de risico-inventarisatie een risicobedrag opgenomen als gevolg van tegenvallende resultaten van een grondexploitatie. Echter, bij het starten van een grondexploitatie én gedurende de grondexploitatie monitoren we de risico's en sturen we hier waar mogelijk binnen de grondexploitatie bij. Daarnaast zijn er de bestemmingsreserves "Grondexploitatie" en "Centrum Brummen" en is er de voorziening "Afloopkosten complex Elzenbos". Hiermee kunnen onvoorziene risico's in eerste aanleg opvangen. Om die reden hebben we dit risico niet meer opgenomen in deze risico-inventarisatie.

2. Informatievoorziening en -beveiliging

We zien een toename in kans als gevolg van dreigingen in de wereld gecombineerd met een toename van de financiële schade. Dit in geval van een hack of beveiligingsincident waardoor (een deel van onze) data, systemen of informatie geheel of gedeeltelijk niet (meer) toegankelijk is. Dit op basis van ervaringen van de gemeente Hof van Twente.

4. Algemeen

Ondanks de inspanningen met betrekking tot risicomanagement zijn niet altijd alle risico's in beeld. Denk hierbij aan de corona-pandemie van 2020 of de inval in Oekraïne. Om deze onbekende risico's toch een plaats te geven in de risico-inventarisatie is 5% van de jaarlijkse kosten met een 10% kans van realisatie opgenomen als algemeen risico.

5. Personeel

De krapte op de arbeidsmarkt is een zekerheid en daarmee geen risico. Wél is het voor onze gemeente een risico wanneer deze krapte zich vertaalt in onvervulde vacatures, inhuur die duurder is en uitval van zittend personeel als gevolg van een lagere bezetting. Dit risico is afgelopen jaren gestegen en vertaalt zich in een hogere kans en waarde.

6. Inflatie

In de vorige begroting was de ontwikkeling van inflatie nog zeer onzeker. Inmiddels zijn prijsstijgingen gestabiliseerd en opgenomen in de meerjarenraming. Inflatie is daarmee geen onzekerheid meer, wel de hoogte ervan. Tegelijkertijd denken we de grootste stijgingen wel te hebben gehad en ramen we het niet meer als afzonderlijk risico.

7. Jeugdzorg

Afgelopen jaren hebben we gemerkt dat de transformatie van de jeugdzorg niet eenvoudig is. Er is het risico dat we er met de aanbieders niet goed in slagen de transformatie te maken van individuele maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. Tegelijkertijd zijn er aanvullende financiële risico's. Bijvoorbeeld als gevolg van het woonplaatsbeginsel, waarbij we ineens voor hogere uitgaven kunnen komen te staan. Ook zijn de kostenstijgingen een gevolg van toegenomen huisvestingslasten en hogere lonen. De kans en het risicobedrag zijn toegenomen.

8. Bestuur

Dit risico heeft betrekking op de vergoedingen voor oud-bestuurders van de gemeente. Dat heeft enerzijds betrekking op de pensioenverplichtingen die onderhevig kunnen zijn aan veranderende rekenrentes. Dit zou de gemeente kunnen stellen voor extra toevoegingen aan de voorziening. Anderzijds heeft het betrekking op de wachtgeldvergoeding bij tussentijds terugtreden van een bestuurder. Ook in dat geval moet de gemeente extra toevoegen aan de betreffende voorziening. In voorgaande inventarisaties was dit risico ook al opgenomen, maar niet apart toegelicht.

9. Beheer sportaccommodaties

De financiële situatie van Stichting Sportkompas blijft precair. Ook voor 2025 houden we rekening met een toegenomen risico op een niet sluitende begroting van de Stichting.

10. Inkoop en aanbestedingen

We zien een toename van de waarde van inkopen en aanbestedingen die niet rechtmatig verlopen. Er zijn diverse maatregelen genomen maar ook nog te treffen. We maken het risico op een mogelijke onjuiste procedure en toekenning van claim expliciet.

Overige risico's

In de programmabegroting 2024 was nog een risico opgenomen voor schommelingen in het gemeentefonds, c.q. de algemene uitkering. Dit risico is deels ondervangen met risico "Algemeen, nr. 4". Ook is dit risico incidenteel op te vangen via de algemene reserve en/of de per dit jaar ingestelde behoedzaamheidsreserve van € 3 miljoen om dit risico af te dekken. Dit geldt ook voor andere eventuele risico's die we niet kunnen voorzien. Daarbij hebben we in 2025 in ieder geval aandacht voor:

- Het eventueel niet vergoed krijgen van de extra kosten van de beveiliging op de doorstroomlocatie. De beveiliging zou na de tijdelijke gemeentelijke opvang af worden geschaald. Vanwege het borgen van de veiligheid op de locatie, is de beveiliging nog steeds nodig. In de begroting van de doorstroomlocatie hebben we hier geen rekening mee hebben gehouden. Het zou kunnen betekenen dat we deze extra kosten niet vergoed krijgen.
- De kostenneutrale ontwikkeling van de asielopvanglocatie Michaelshoeve. Hiervoor is een aanzienlijke inzet van personele capaciteit nodig, zowel eigen personeel als inhuur. De standaard beleidsregels van het Rijk bieden geen zekerheid over de dekking hiervan. Ons uitgangspunt is evenwel om de totstandkoming van het AZC voor onze gemeente kostenneutraal te laten verlopen; in het kader van de Bestuursovereenkomst wordt daarom met COA het gesprek gevoerd over een tegemoetkoming. In het geval dat de aanloopkosten

voor rekening van de gemeente komen, worden deze gedekt uit de reserve Kosten Opvang Ontheemden.

De weerstandsratio

In de beleidskaders van de nieuwe nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen dat de gewenste weerstandscapaciteit in de begroting bepaald wordt. De gewenste weerstandscapaciteit drukken we uit in de weerstandsratio. De weerstandsratio berekenen we door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het bedrag aan geïnventariseerde risico's. Als de beschikbare weerstandscapaciteit precies genoeg is om alle risico's te dekken dan is de weerstandsratio 1.

In het financieel herstelplan van juni 2021 heeft de raad vastgesteld dat er in 2028 ruim voldoende weerstandsvermogen gerealiseerd moet zijn. Dit betekent een weerstandsratio van tenminste 1,6.

Op basis van de geraamde beschikbare weerstandscapaciteit in 2025 en de risico-inschatting in deze begroting bedraagt de weerstandsratio 2,7.

<i>Weerstandsratio</i>	<i>Bedragen x 1.000</i>
Onderdeel	2025
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 9.671
Totaal risico-inschatting begroting 2023	€ 3.570
Weerstandsratio	2,7

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat gemeenten een aantal financiële kengetallen opnemen. Deze kengetallen geven gezamenlijk een beeld van de financiële positie van de gemeente en maken het mogelijk om verschillende gemeenten met elkaar te vergelijken. Op de websites Findo en Gelderse financiën kunnen de cijfers vergeleken worden met alle Nederlandse of de Gelderse gemeenten.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. Voor een goed beeld moeten de kengetallen in samenhang worden beoordeeld. De provincies hanteren signaleringswaarden voor de kengetallen. Deze zijn opgenomen in het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten). De signaleringswaarden lichten we onder de kengetallen toe.

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen van de gemeente Brummen opgenomen voor de meerjarenbegroting 2025-2028 met daarbij de vergelijkende cijfers vanuit de begroting 2024 en jaarstukken 2023.

Financiële kengetallen gemeente Brummen	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen	59,2	88,9	75,9	79,8	81,0	79,5
1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen	65,4	95,5	81,9	86,0	87,0	85,4
2 – De solvabiliteitsratio	24,4	19,5	23,4	25,0	24,7	25,3
3 – Kengetal Bouwgrondexploitatie	9,9	14,5	10,1	11,3	12,5	13,3
4 – Structurele exploitatieruimte	5,1	1,7	2,3	-0,4	0,4	0,3
5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens	112,5	121,5	106,9	106,9	106,9	106,9

Toelichting op de financiële kengetallen

1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de eigen middelen. Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle baten (exclusief mutaties reserves).

De volgende signaleringswaarden gelden;

- hoger dan 130%: meest risicovol,
- tussen 90% en 130%: neutraal,
- lager dan 90%: minst risicovol.

1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel exclusief (1a) als inclusief (1b) verstrekte leningen weergegeven. Zo wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente. Hiervoor gelden dezelfde signaleringswaarden als onder 1a.

2 – Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.

De volgende signaleringswaarden gelden;

- lager dan 20%: meest risicovol,
- tussen 20 en 50%: neutraal,
- hoger dan 50%: minst risicovol.

3 – Grondexploitatie

Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de totale baten van de gemeente (exclusief mutaties reserves).

De volgende signaleringswaarden gelden;

- hoger dan 35%: meest risicovol,
- tussen 20% en 35%: neutraal,
- lager dan 20%: minst risicovol.

4 – Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening delen we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves door de totale baten.

De volgende signaleringswaarden gelden:

- lager dan 0%: meest risicovol,
- 0%: neutraal,
- hoger dan 0%: minst risicovol.

5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Dit kengetal geeft aan wat de woonlasten in de gemeente Brummen zijn, uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde. De cijfers van de Brummense lokale lastenmonitor in de paragraaf A. Lokale heffingen, vormen de basis van de berekening.

De volgende signaleringswaarden gelden;

- hoger dan 105%: meest risicovol,
- tussen 95% en 105%: neutraal,
- lager dan 95%: minst risicovol.

Beoordeling financiële kengetallen

De financiële kengetallen laten zien dat de financiële positie van de gemeente Brummen voldoende is. Zo verbetert de netto schuldquote door een forse afname van de vaste schuld en is de solvabiliteitsratio toegenomen door toevoegingen aan de reserves. De boekwaardes van de grondexploitaties blijven de komende redelijk gelijk, waardoor ook de risico's redelijk gelijk blijven. Op het ravijnjaar 2026 na blijft er een gezonde structurele exploitatieruimte. Daarnaast laat de belastingcapaciteit zien dat de lokale lasten ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse woonlasten hoger uitkomen. Dit betekent dat er weinig ruimte is om via belastingverhogingen het structurele beeld bij te stellen.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot onze 'grotere' kapitaalgoederen. Hierbij denken we aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente bestaat uit het bezit van wegen, rioleringen, groenvoorzieningen en gebouwen. Een zorgvuldig beheer en onderhoud hiervan vinden we dan ook belangrijk. Daarnaast wordt de kwaliteit van het openbaar gebied door inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden gebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen raken inwoners direct.

De kosten van instandhouding van wegen, groen, riolering en gebouwen berekenen we aan de hand van beheer- en uitvoeringsplannen. De hoogte van de onderhoudskosten zijn voor een deel te beïnvloeden door keuzes te maken in het niveau van onderhoud. In de beheerplannen hebben we de kwaliteit van het beheer van de openbare voorzieningen benoemd. De onderhoudsstaat van de voorzieningen wordt volgens landelijke normen (CROW) gemeten en geanalyseerd. De vastgestelde kwaliteitsniveaus en resultaten van de metingen zijn het toetsingskader voor bestuur en medewerkers.

In 2017 hebben we een Integrale visie Beheer Openbare Ruimte opgesteld. In deze visie staan de kaders waarbinnen het beheer van de openbare ruimte plaatsvindt. Hierin staat de ambitie om de buitenruimte beter toekomstbestendig en duurzaam te maken.

Wegen

In 2023 is het gemeentelijk wegenbestand geïnspecteerd. Op basis van de resultaten van de weginspectie en het beheerplan Wegen 2020-2024 is een onderhoudsplanning voor 2024 en 2025 opgesteld. In principe moet het beheerplan Wegen in 2024 worden geactualiseerd. Omdat het uitvoeringsprogramma bij de mobiliteitsvisie grote invloed heeft op het nieuwe beheerplan Wegen wordt actualisatie uitgesteld tot 2026. Het bestaande beheerplan wordt verlengd tot 2026. In 2025 wordt het gemeentelijk wegenbestand opnieuw geïnspecteerd.

Voor de financiering van de uitvoering voegen we jaarlijks een bedrag toe aan de voorziening Onderhoud wegen. Uit deze voorziening bekostigen we het groot onderhoud van de asphalt- en elementen-verhardingen en ook de oppervlaktebehandelingen. Financiële overzichten vindt u elders in deze begroting in het hoofdstuk Financiële positie.

Naast het uitvoeringsbudget voor repeterend onderhoud is er een incidenteel renovatiebudget voor het herinrichten van wegen beschikbaar (€ 2,5 mln/jr). Bij deze renovaties wordt gekeken hoe de wegen passend bij hun verkeersfunctie op een duurzame en klimaatbestendige wijze heringericht kunnen worden. Op basis van de resultaten van het in 2024 opgestelde Mobiliteitsplan worden de geselecteerde wegen nader beoordeeld en geprioriteerd.

Het asfaltonderhoud en de straat- en andere werkzaamheden worden in de markt gezet en aanbesteed.

Beheerplan wegen (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud (via voorziening)	€ 980	€ 804	€ 1.022	€ 969
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 1.145	€ 1.161	€ 1.215	€ 1.231
Kapitaallasten	€ 523	€ 719	€ 929	€ 1.034
Dotatie voorziening	€ 868	€ 868	€ 868	€ 868

Bruggen

In 2020 zijn de bruggen over het Apeldoorns kanaal geïnspecteerd op mogelijke gebreken. Groot onderhoud voorzien we niet eerder dan in 2032.

Openbare reiniging

Het reinigen van de openbare ruimte (verwijderen zwerfvuil) wordt uitgevoerd op beeldniveau A in de dorpscentra en beeldniveau B in de rest van de bebouwde kom. Mede door de inzet van de vele vrijwilligers wordt er op veel plekken in de bebouwde kom ook A-niveau gemeten. De vrijwilligers merken het effect van de invoering van statiegeld op plastic flesjes en blikjes en rapen beduidend minder flesjes.

Het vegen van wegen is op bestekbasis tot en met 2026 uitbesteed. Het bestekmatig vegen van wegen gebeurt alleen binnen de bebouwde kom. Het vegen van wegen wordt in de dorpscentra op beeldniveau A uitgevoerd. Voor de rest van de bebouwde kom wordt het op B-niveau uitgevoerd. In de herfstperiode zetten we een veegwagen in voor het verwijderen van blad. Het ruimen van het blad vindt dan gecoördineerd per wijk plaats. Op de eerste werkdag na 1 januari wordt de veegwagen ingezet om het achtergelaten vuurwerk op te vegen.

Huishoudelijk afval

Het door de gemeenteraad vastgestelde Grondstoffenplan gaat in 2025 haar laatste jaar in. In 2025 zal om deze reden een nieuw grondstoffenplan opgesteld worden. Het streven uit het huidige beleidsplan om eind 2025 nog maar 80 kg restafval per inwoner in te zamelen lijkt niet gehaald te gaan worden. In 2025 zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk. De verwachting is dat in 2024 een resultaat van ca. 110 kg restafval per inwoner gehaald wordt.

Samen met de andere Circulus-gemeenten blijven we zoeken naar een format waarbij de afvalscheiding verder toeneemt zonder dat de her te gebruiken grondstoffen te veel vervuild worden. De kosten voor het inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval worden voor 100% gedekt door de afvalstoffenheffing. Hierbij hanteren we het principe "de vervuiler betaalt".

Openbare straatverlichting

Op basis van het beleidsplan openbare verlichting verduurzamen we het bestand van lichtmasten en armaturen.

Het regulier onderhoud van de verlichting (o.a. vervangen kapotte armaturen) is uitbesteed. Er is per 2024 een nieuw onderhoudsbestek in combinatie met een vervangingsbestek om verdere verduurzaming vorm te geven. De conventionele verlichting wordt vervangen door LED-verlichting.

Beheerplan openbare verlichting (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
Kapitaallasten	€ 117	€ 132	€ 145	€ 139

Riolering

In december 2022 heeft de gemeenteraad het Programma Water & Riolering 2023 – 2027 vastgesteld.

Iedere vijf jaar stellen we het programma opnieuw op. Dat geeft ons de kans om nieuwe ontwikkelingen in beleid op te nemen en vooruitstrevend te blijven in de manier waarop wij met onze watertaken omgaan. In het programma Water & Riolering is de visie op onze zorgtaken meegenomen.

Doelen van dit beleid:

Het beschermen van de volksgezondheid tegen infectieziekten.

Het schoonhouden van de bodem en het oppervlaktewater.

Het voorkomen van schade door hevige regenval en/of bij extreme droogte.

Het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwater voor de aan de grond gegeven bestemming.

Met dit beleid zorgen we ervoor dat deze functies gewaarborgd blijven. We dragen zo bij aan een veilige en gezonde leefomgeving, nu en in de toekomst.

Voor onderhoud aan rioolgemalen, (correctief) onderhoud en onderzoek aan het rioolstelsel zijn binnen de exploitatiebegroting jaarlijkse budgetten beschikbaar. Voor toekomstige renovaties van rioolstelsels is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. De storting wordt jaarlijks gebaseerd op gegevens uit het rioolbeheerpakket en het kostendekkingsplan uit het programma Water & Riolering.

De kosten voor het rioolstelsel worden voor 100% gedekt door de rioolheffing. Hierbij hanteren we het principe “de vervuiler betaalt”. Vanaf 2025 wordt de rioolheffing opgelegd door Tribuut.

Voorheen werd dit gedaan door Vitens.

Beheerplan riolering (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud (via voorziening)	€ 0	€ 1.714	€ 1.331	€ 384
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 1.014	€ 1.052	€ 1.094	€ 991
Kapitaallasten	€ 518	€ 560	€ 659	€ 672
Dotatie voorziening	€ 500	€ 930	€ 930	€ 400

Bermen en sloten

De biodiversiteit staat onder druk. Om de biodiversiteit te verbeteren wordt een biodiversiteitsplan voor de gemeente opgesteld. Per 1 oktober 2024 is er een ecooloog in dienst die dit project gaat trekken. Eén van de gebieden waar winst behaald kan worden ten aanzien van de biodiversiteit is het berm- en slootbeheer. Door gericht verschrallingsbeheer kan in de bredere bermen en sloten meer soortenrijkdom optreden. Om dit te bereiken is in 2023 een nieuw maaibestek op de markt gebracht. In dit bestek wordt jaarlijks het percentage ecologisch beheerde bermen en sloten met ca. 20% uitgebreid.

Het vrijkomende maaisel van bermen en sloten wordt zo veel mogelijk op agrarische gronden in onze gemeente verwerkt.

De afwaterende functie van veel bermgreppels en -sloten is in de afgelopen jaren verslechterd door dichtslibben. Duikers raken verstopt door te hoog liggende aangrenzende slootbodems. De milieu- en natuurwetgeving maakt uitdiepen van de greppels, net als het aflaggen van bermen, tot een kostbare kwestie. In afwachting van nieuwe uitgangspunten en mogelijke ingrepen in de waterhuishouding, o.a. in het kader van het project Waardevol Brummen, worden in 2024 alleen

verstopte duikers gangbaar gemaakt en vinden geen structurele verdiepingen van greppels en sloten plaats.

Op enkele locaties zijn ongewenste invasieve exoten in bermen en sloten aanwezig. De invasieve soorten worden aangepakt om schade aan eigendommen van derden en verdere verspreiding tegen te gaan.

Beheerplan groen, bermen en sloten (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 300	€ 350	€ 358	€ 366

Openbaar groen

Het inrichtingsniveau en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente heeft haar basis in het Programma Groen groenbeheerplan. Met de plannen wordt geanticipeerd op de klimaatontwikkelingen en benodigde verbetering van de biodiversiteit. Aanplant van meer bomen en aangepast maaibeheer zijn hier voorbeelden van. Hiervoor zijn de nodige herinrichtingen van plantsoenen noodzakelijk en ingepland. Deze worden waar mogelijk in combinatie met andere werken en in samenspraak met onze inwoners uitgevoerd.

Het onderhoudsniveau in het openbaar groen is op basisniveau (B-niveau CROW). Delen van de openbare ruimte worden op A-niveau onderhouden. Dit betreft de toegangswegen en centra van de kernen.

Beheerplan groen, openbaar groen (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 2.402	€ 2.479	€ 2.543	€ 2.618
Wegwerken achterstanden/projecten	€ 217	€ 155	€ 15	€ 15

Begraafplaatsen

De groenvoorzieningen op de begraafplaatsen hebben veel te lijden gehad van droge en hete zomers. Veel oudere beplantingen zijn bezweken of verkeren in slechte staat. Er is een begin gemaakt met planmatige vervanging van deze beplantingen. De uitvoering wordt over meerdere jaren verspreid.

Het op de begraafplaats Brummen aanwezige graf- en rijksmonument van Bogaardt verkeert in een verwaarloosde staat. Betrokken inwoners van Brummen zijn bezig met het oprichten van een Stichting die zich gaat ontfermen over het grafmonument. Door de Coronapandemie heeft dit project twee jaar stil gelegen. Het doel van de stichting is het monument te restaureren en daarmee voor de toekomst te behouden. Na renovatie komt het onderhoud (weer) bij de gemeente te liggen.

Het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen vindt plaats op B-niveau (CROW kwaliteitscatalogus). De begraafplaatsen zijn herdenkingsparken waar met respect voor de overledenen en hun nabestaanden gewerkt wordt. Door met elektrische maaimachines te werken wordt de rust op de begraafplaats nog meer gerespecteerd. De rustige omgeving maakt de begraafplaatsen ook geschikte verblijfplaatsen voor plant en dier. Met gerichte aanplant van bomen en struiken en meer ecologisch beheer kan een mooie combinatie gemaakt worden van representativiteit en biodiversiteit.

Beheerplan groen, begraafplaatsen (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 192	€ 197	€ 203	€ 208
Kapitaallasten	€ 4	€ 4	€ 5	€ 5

Boombeheer

Gemeentelijke bomen worden volgens de wettelijke normen geïnspecteerd. Het boomonderhoud vindt op een basisniveau plaats. Prioriteit bij het onderhoud krijgt het voorkomen van gevaarlijke situaties en schade aan derden. Voor het verwijderen van een deel van de dode en slechte bomen worden vrijwilligers van de groep Holthakkers ingezet.

De eikenprocessierups is als een overlast gevende plaagsoort nog steeds in de inlandse eiken in onze gemeente aanwezig. Het vormt bovendien een gezondheidsrisico voor mens en dier die er mee in aanraking komen. De rupsen worden zowel preventief als curatief bestreden. Uitgangspunt hierbij is dat de overlast van de rups op den duur door het optreden van natuurlijk evenwicht in omvang afneemt en acceptabel is.

Binnen de bebouwde kom en aan doorgaande fietsroutes wordt de rups in het voorjaar preventief bestreden door bespuiting met aaltjes. Dit kan alleen op locaties waar geen beschermde vlinders voorkomen waardoor steeds meer delen van de bebouwde kom voor deze bestrijdingsmethode afvallen. Door inzaai van bloemenmengsel met bloemen die de natuurlijke vijanden van de rups aantrekken en aangepast maaibeheer wordt de natuurlijke bestrijding van de rups een impuls gegeven. In de zomermaanden worden aanwezige nesten van de rups weggezogen. De te bestrijden locaties en gebieden zijn vastgesteld in een bestrijdingsprotocol.

Bosbeheer

Het gewenste uit te voeren bosbeheer voor de gemeentelijke bossen is vastgelegd in het Programma Groen. Er wordt meer ruimte gegeven aan inheemse loofhoutsoorten, aan ecologische processen en een verlaging van het risico op stormschade en bosbrand. Het huidige beheer is vooral gericht op het voorkomen van overlast en schade aan derden. In het Wilhelminapark wordt het bosbeheer uitgevoerd in samenwerking met de aldaar actieve bosgroep.

Speeltoestellen

De gemeentelijke speeltoestellen worden conform de wettelijke eisen structureel gecontroleerd op gebreken (5x per jaar). Gebreken worden waar mogelijk gerepareerd. Onveilige en niet te repareren speeltoestellen worden verwijderd. Vervanging van speeltoestellen en herinrichting van speellocaties vindt plaats volgens uitgangspunten die in 2019 zijn vastgesteld. Herinrichting van speellocaties gaat in overleg met de buurt.

Speelplaatsen en toestellen (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 96	€ 96	€ 97	€ 97

Sportvelden

De sportvelden worden door de gemeente dusdanig onderhouden dat ze voldoen aan de bespelingseisen van de sportbonden. De gemeente beheert natuurgrasvelden, rubber en zand ingestrooide kunstgrasvelden en hybridevelden. Groot onderhoud aan de velden vindt plaats in overleg met de betreffende sportverenigingen.

Onderhoud sportvelden (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Reguliere exploitatie, onderhoud en zelfwerkz.	€ 208	€ 213	€ 220	€ 229
Kapitaallasten	€ 95	€ 95	€ 95	€ 94

Gemeentelijke gebouwen

Voor periodiek- en groot onderhoud is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed. Uit de voorziening moet het onderhoud worden bekostigd van alle gebouwen die bij de gemeente in eigendom zijn. Deze bedragen zijn exclusief te nemen verduurzamingsmaatregelen. De financiële overzichten staan in het hoofdstuk Financiële positie.

In 2024 is een grote slag geslagen met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Tevens wordt er in 2024 een routekaart opgeleverd voor het verder verduurzamen van dit vastgoed. Medio 2025 volgt hierop een uitwerking waaruit zal blijken of er extra budget voor verduurzaming moet worden aangevraagd.

Het reguliere onderhoud van schoolgebouwen wordt gedaan door de schoolbesturen. Alleen nieuwbouw, uitbreiding en zeer groot onderhoud valt nog onder de gemeente. Aanvragen daarvoor lopen via de huisvestingsverordening voor het onderwijs. Budget wat hiervoor nodig is wordt jaarlijks aangevraagd en via de investeringslijst in de begroting inzichtelijk gemaakt.

Beheerplan gemeentelijke gebouwen (x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud (via voorziening)	€ 568	€ 412	€ 359	€ 314
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 694	€ 697	€ 683	€ 684
Kapitaallasten	€ 911	€ 959	€ 1.001	€ 993
Dotatie voorziening	€ 528	€ 528	€ 528	€ 528

Actualiteit van beheers- en beleidsplannen

De beleids- en beheerplannen plannen voor de openbare ruimte hebben over het algemeen een looptijd van 4 of 10 jaar. Voor de periode 2024-2027 zijn de volgende plannen op te stellen of te actualiseren:

2024: Programma Mobiliteit (vastgesteld juni)

2024: Uitvoeringsprogramma Mobiliteit

2024: Groenbeheerplan

2024: Beleids- en uitvoeringsplan Openbare Verlichting

2025: Biodiversiteitsplan

2025: Grondstoffenplan 2026-2030 en Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling 2026-2030

2025: Systemoverzicht Stedelijk Water (voorheen BRP)

2026: Programma Water en Riolering 2028-2031

2026: Uitvoeringsprogramma Water en Riolering

D. Financiering

Algemeen

In de paragraaf Financiering geven we informatie over de manier waarop de gemeente geld aantrekt. We beschrijven hoe we de financieringsfunctie uitvoeren voor de jaren 2025 – 2028. De wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en de wet Hof zijn de kaders waarbinnen de uitvoering van de financieringsfunctie plaatsvindt. Daarnaast heeft de raad kaders vastgesteld in de financiële verordening en in het Treasurystatuut.

Het gemeentelijke financieringsbeleid is opgesteld om te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en op lange termijn. De belangrijkste doelstelling is het beheersen van de risico's die hieraan verbonden zijn en de rentekosten te beperken.

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) bepaalt het monetaire beleid. De ECB ziet de zorg voor stabiele prijzen als de allerbeste bijdrage die de centrale banken kunnen leveren aan de welvaart van mensen in Europa. Daarbij hoort een inflatie van 2% in het hele eurogebied, op de middellange termijn. Dat maakt de prijsontwikkeling voor iedereen duidelijk en voorspelbaar. De huidige inflatie ligt thans nog steeds boven de 2%. Prijsstabiliteit draagt bij aan de toename van economische welvaart en de potentiële groei van de economie.

De door de ECB gehanteerde herfinancieringsrente is van invloed op de ontwikkeling van de rente op de kapitaalmarkt (lange termijn leningen).

De Euribortarieven worden gehanteerd om de geldmarkten (korte termijn leningen) te bepalen. Dit tarief was in Juni 2024 ongeveer 4,25%. (Juni 2023: 4%)

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

De financieringsbehoefte is afhankelijk van de geplande uitgaven, inkomsten en investeringen.

Hieronder volgt een overzicht van de schuldpositie met lang lopende leningen. De (resterende) looptijd varieert van 1 jaar tot 12 jaar. Het gemiddelde rente tarief ligt rond 1,5%. Jaarlijks lossen we lange-termijn leningen af. De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van dat jaar. In 2025 zal de renterisiconorm eenmalig worden overschreden omdat er in 2024 eenmalig een kasgeldlening is aangetrokken met een looptijd van 1 jaar. In de daaropvolgende jaren zal de renterisiconorm niet overschreden worden.

Rente risiconorm

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2025 prognose	2026 prognose	2027 prognose	2028 prognose
Begroting	€ 69.386	€ 68.710	€ 69.828	€ 71.032
Rente risiconorm (20% begroting)	€ 13.877	€ 13.742	€ 13.966	€ 14.206
Stand leningen 1 januari	€ 48.451	€ 50.068	€ 51.933	€ 52.773
Nieuwe leningen	€ 16.185	€ 11.553	€ 13.188	€ 9.809
Reguliere aflossingen	€ 14.568	€ 9.688	€ 12.348	€ 9.669
Stand leningen per 31 december	€ 50.068	€ 51.933	€ 52.773	€ 52.913
Saldo rentelasten	€ 514	€ 773	€ 912	€ 1.040

Kasgeldlimiet

Het maximale op te nemen kasgeld is gebonden aan een limiet (8,5% van het begrotingstotaal). De uitnutting ervan wordt berekend aan de hand van het saldo van de vlottende middelen en vlottende schulden.

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2025 prognose	2026 prognose	2027 prognose	2028 prognose
Begroting	€ 69.386	€ 68.710	€ 69.828	€ 71.032
Kasgeldlimiet (8,5% begroting)	€ 5.898	€ 5.840	€ 5.935	€ 6.038

Verstreckte leningen

Rentebaten Verstreckte leningen

Omschrijving Partij	2025	2026	2027	2028
Stichting Welzijn Brummen	€ 2.564	€ 2.363	€ 2.159	€ 1.953
Alliander	€ 84.666	€ 84.666	€ 84.666	€ 84.666
IJsselwind	€ 933	€ 933	€ 933	€ 933
E.B.E.M.	€ 161	€ 161	€ 161	€ 161
Rentebaten totaal	€ 88.324	€ 88.123	€ 87.919	€ 87.713

Rente

Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende markrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd.

Rentetoerekening

De toerekening van rente aan producten berekenen we op basis van de zogenoemde “rente-omslag”. Dit houdt in dat de totale rentelast moet worden verrekend op basis van de boekwaarde van de relevante investeringen aan de hand van een “gemiddeld” rentepercentage.

Het percentage voor de omslagrente wordt afgerond binnen een marge van 0,5%. De ruimte van 0,5% is bedoeld voor feitelijke afronding naar een dichtstbijzijnde handige rekenrente en dient ter stabiliteit bij kleine afwijkingen in navolgende jaren. Door deze afronding wijkt de rente die we aan taakvelden toerekenen enigszins af van de daadwerkelijke rentekosten. Het verschil wordt als renteresultaat verantwoord op het taakveld treasury en is zichtbaar als resultaat in het renteschema.

Bouwgrondexploitatie

Ten aanzien van de bouwgrondexploitatie moet een rente (percentage) worden toegerekend, dat gerelateerd is aan de werkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen (de leningen). Voor de complexen leidt dit tot een rentebelasting van 0,50%.

Over de waarde van de grondexploitatie wordt rente berekend en geboekt als bate in de exploitatie. Van 2016 tot en met 2024 was de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen. Vanaf 2025 dient de rente-omslag ook gebruikt te worden voor de rente die toe te rekenen is aan de grondexploitatie. Het te hanteren percentage volgt uit het renteschema.

Renteschema

Schema renteomslag berekening	2024	2025	2026	2027	2028
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering					
a1. Rente afgesloten leningen	€ 680.443	€ 719.927	€ 968.859	€ 1.106.949	€ 1.235.133 +
a3. Lening tbv. De Stichting Welzijn Brummen	€ 2.961	€ 2.961	€ 2.961	€ 2.961	€ 2.961 +
b. Af: De externe rentebaten over de lange en korte financiering	-€ 213.764	-€ 208.586	-€ 199.008	-€ 197.666	-€ 197.666 -
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 469.640	€ 514.302	€ 772.812	€ 912.244	€ 1.040.428 +
c1. Af :De rente die direct aan de grondexploitatie wordt doorgerekend	-€ 69.067	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 -
c2 Af: De rente van projectfinanciering die direct aan het betreffende taakveld / product wordt toegerekend (lening SWB)	-€ 2.961	-€ 2.961	-€ 2.961	-€ 2.961	-€ 2.961 -
c3 Bij: De rentebaten van doorverstrekte leningen, als daarvoor een specifieke lening is aangetrokken en als deze bate rechtstreeks aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ -	€ -	€ -	€ -	€ - +
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 397.612	€ 511.341	€ 769.851	€ 909.283	€ 1.037.467 +
d1 Bij: Rente over het eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
d2 Bij: Rente over voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (via rente-omslag)	€ 397.612	€ 511.341	€ 769.851	€ 909.283	€ 1.037.467 +
e. Af: De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)	-€ 509.990	-€ 444.959	-€ 684.348	-€ 912.382	-€ 902.953 -
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-€ 112.378	€ 66.382	€ 85.503	-€ 3.099	€ 134.514
Rente-omslag per jaar	0,53%	0,62%	0,89%	1,01%	1,13%
Te hanteren rente-omslag mag afgerond op 0,5% cf. BBV	0,50%	0,50%	0,75%	1,00%	1,00%

Vennootschapsbelasting

Gemeenten kunnen te maken hebben met de vennootschapsbelasting. De gemeente Brummen is niet vennootschapsbelastingplichtig.

E. Bedrijfsvoering

Algemeen

Het realiseren van doelstellingen is mede afhankelijk van een goede sturing en van een goede interne bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we in op actuele ontwikkelingen op het terrein van de bedrijfsvoering.

Planning en Control

Als vertegenwoordiger van de inwoners van onze gemeente heeft de gemeenteraad een kaderstellende en controlerende rol. Middels deze begroting stelt de raad vast voor 2025 welke doelen de gemeente nastreeft, de maatregelen die daarvoor worden genomen en de middelen (personeel en geld) die hiervoor beschikbaar zijn. Via de twee bestuursrapportages kan hierop gecontroleerd en bijgestuurd worden.

Bij het vaststellen van de Perspectiefnota 2025-2028 heeft uw raad gekozen voor scenario 1: scherp op de wind varen en er op voorhand van uit gaan, dat steeds vacatures open zullen blijven staan en dientengevolge niet al het aangekondigde beleid kan worden ingevuld. En vervolgens dit 'voordeel' inboeken. Deze methode van ramen houdt in dat de omvang van de uitgaven stringent zal moeten worden bewaakt, en dat de tussentijdse rapportages gedurende het jaar in belang verder zullen toenemen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Als gemeente leggen we verantwoording af aan onze inwoners. Met de begroting laten we zien wat onze plannen zijn. Door de jaarstukken te presenteren, tonen we wat we hebben bereikt en wat dit heeft gekost. Om te laten zien dat de jaarstukken betrouwbaar zijn, worden twee verklaringen afgegeven: één over rechtmatigheid en één over getrouwheid.

Rechtmatigheid betekent dat alle (financiële) handelingen van de gemeente volgens de wet- en regelgeving zijn uitgevoerd. Getrouwheid betekent dat de jaarstukken een juist en volledig beeld geven van het boekjaar.

Sinds 2023 legt het college van burgemeester en wethouders aan de raad verantwoording af over rechtmatigheid. Dit gaat bijvoorbeeld over de inkoop van goederen, diensten en werken, verstrekken van subsidies en het innen van leges. Wijkt het college af van vastgestelde regels, dan licht zij dit actief toe in de rechtmatigheidsverantwoording. Op deze wijze kunnen raad en college hierover met elkaar het gesprek voeren. De accountant geeft (vanuit extern perspectief) een oordeel over de getrouwheid van de jaarstukken. Daarbij controleert de accountant óók de juistheid en volledigheid van de rechtmatigheids-verantwoording.

Kaders

Uw raad stelt jaarlijks het normenkader vast waarbinnen het college verantwoording aflegt over rechtmatig handelen. In de controleverordening (artikel 213 Gemeentewet) van gemeente Brummen staan de kaders van de accountantscontrole vastgelegd.

Personeel en Organisatie

Personeel en Organisatie

De gemeentelijke organisatie werkt vanuit de kernwaarden dichtbij, aandacht, samen en bewust. We hebben te maken met een arbeidsmarkt waar schaarste heerst. Daarom is het noodzakelijk om

te werken aan het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt. Wat maakt Brummen als werkgever aantrekkelijk en uniek?

Focus en oplossingsrichtingen

De focus ligt de komende jaren op het in balans brengen en prioriteren van de ambities en zorgdragen voor voldoende personeel met de benodigde kwalificaties. Het is een uitdaging om op een andere manier aan te kijken tegen de personeelskrapte. Tot nu toe was het de reflex dat meer werk/nieuwe taken gelijk staat aan meer mensen. Er werd onvoldoende gekeken naar wat we niet meer gaan doen, in plaats van het kritisch kijken naar werk dat we niet meer gaan doen. Niet of moeilijk in te vullen vacatures schoven we standaard door naar externen. Meer met elkaar doen kan ook door te sturen op:

- duurzame inzetbaarheid en vitaliteit;
- verminderen van verzuim;
- binden en boeien;
- innovatie, het werk slimmer organiseren;
- samenwerken zowel in- als extern wat zorgt voor meer slagkracht;
- vergroten wendbaarheid en interne mobiliteit.

Formatiebegroting

In 2024 zijn we gestart met het sturen we op een organisatie brede, vastgestelde fte begroting. Uitbreiding van capaciteit wordt via een vastgesteld proces beoordeeld. In maandelijkse driehoeksoverleggen tussen HR, financiën en management worden de formatie, de loonsom en inhuurkosten gemonitord.

Voor het jaar 2025 zijn twee wijzigingen op de formatie verwerkt. In de Programmabegroting 2023-2026 is budget geraamd voor de inzet van een jeugdconsulent op scholen. Deze is nu opgenomen in de formatie. Daarnaast is bij de Perspectiefnota 2025-2028 budget geraamd voor beleidscapaciteit voor de Cultuurvisie. Ook deze formatie is toegevoegd.

Loonsomontwikkeling

De loonsom over 2025 laat een toename zien van € 362.000 ten opzichte van de loonsom in 2024. De toename van circa € 86.000 voor de jeugdconsulent wordt gedekt door een bestaand budget in programma 3. Voor de extra beleidsformatie voor de Cultuurvisie is in de Perspectiefnota 2025-2028 een budget geraamd.

De loonontwikkeling in 2024 viel hoger uit dan in de vorige meerjarenraming werd verwacht. Dit werkt door in de loonsom voor 2025. De loonontwikkeling voor 2025 wordt nu verwacht op 4,4%. In het kader van scherper ramen is gekeken naar de uitputting van de loonsom in de voorgaande jaren. Vanwege onderbezetting blijft er jaarlijks geld over. Dit is berekend op 3,9%, of bijna € 680.000, van de loonsom.

<i>Bedragen x 1.000</i>	FTE	Loonsom
Programmabegroting 2024-2027	190,9	16.392
Administratieve correctie	0,1 0,1	- -
Jeugdconsulent op scholen	1,0 1,0	86 86
Perspectiefnota 2024		
Beleidsadviseur cultuurvisie	0,4 0,4	33 33
Ontwikkelingen programmabegroting 2024-2027		
Herrekening 2024		198
Indexatie 2025 (4,4%)		724
Concerncorrectie (-3,9%)		-679 243
Programmabegroting 2025-2028	192,4	16.754

De ontwikkeling van de formatie (in aantal fte's) ziet er als volgt uit:

<i>Omschrijving</i>	1-1-2024	1-1-2025
Griffie	2,1	2,1
Ambtelijke organisatie	190,9	192,4
Totaal	193,0	194,5

Personeelslasten

Bedragen x 1.000

<i>Omschrijving</i>	Raming 2024	Raming 2025
Griffie	€ 203	€ 206
Ambtelijke organisatie	€ 16.392	€ 16.754
Totaal	€ 16.595	€ 16.960

Integriteitsbeleid

De gemeente beschikt over een gedragscode integriteit. Deze gedragscode is opgenomen in het Personeelshandboek. De gedragscode is de basis en geldt als minimumkader en is aanvullend op bestaande wet- en regelgeving. In de gedragscode zijn onder andere regels opgenomen over het aannemen van geschenken, melden van nevenwerkzaamheden, gedrag in de privésfeer, et cetera. Nieuwe medewerkers zijn verplicht een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen en ondertekenen een verklaring Informatiebeveiliging & Privacy. Na indiensttreding wordt de ambtseed of -belofte afgenomen en uitleg gegeven over de gedragscode. Ingehuurde personeelsleden zijn verplicht een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen en ondertekenen een integriteitsverklaring en een verklaring Informatiebeveiliging & Privacy.

Niet-financiële onrechtmatigheden wet Fido

De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van het betreffende jaar. In 2025 verwachten wij dit niet te overschrijden.

Informatievoorziening

Data gedreven werken

Data gedreven werken is een innovatieve en strategische ontwikkeling die voor inwoners, bedrijven, overheden, organisaties en de samenleving als geheel veel voordelen kan bieden. Data kunnen worden gebruikt om meer kennis en inzicht te verwerven en meer gefundeerde beslissingen te nemen, met als doel de organisatie te verbeteren of innoveren. Bovendien maakt data gedreven werken de dienstverleningsprocessen inzichtelijker en kunnen we deze monitoren en bijsturen. Data zijn daardoor ondersteunend, zo niet noodzakelijk bij een goede bedrijfsvoering. Onze organisatie heeft al een eerste stap gezet richting data gedreven werken, maar er is nog veel ruimte voor verdere ontwikkeling. Met gerichte datapilots, zoals de Monitor Sociaal Domein, gaan we onze fundamentele (data)kennis opbouwen, datatoepassingen ontwikkelen en verkrijgen we beter inzicht in wat organisatorisch en financieel op de lange termijn nodig is.

Digitaal archief

Het juist vastleggen en toegankelijk houden van de digitale informatie wordt steeds meer noodzakelijk in onze dagelijkse werkzaamheden. We spreken dan niet alleen over het zaakstelsel, maar ook over andere backoffice applicaties waarin zaakgericht gewerkt en gearchiveerd wordt. De juiste informatie moet teruggevonden kunnen worden door de juiste personen op het juiste moment. Daarnaast wordt het door het juist vastleggen van die informatie het ook mogelijk om managementinformatie te genereren, wat weer van belang is voor data gedreven werken en -sturen. Deze werkwijze wordt de norm in een digitale- en data gedreven toekomst. De focus zal daarom niet alleen liggen in technische ontwikkelingen, maar ook in hernieuwde werkafspraken, houding en gedrag en de sturing daarop.

Archiveren by design is de basis van zaakgericht werken en alle informatiewetten die de komende jaren in werking treden. Archiveren begint al bij de aanbesteding en later de inrichting van een nieuwe applicatie waarin informatie verwerkt wordt. E-formulieren zullen aan de basis staan van het digitaal archiveren en dragen bovendien bij aan een betere digitale dienstverlening.

Intussen is er een e-depot beschikbaar bij het Regionaal Archiefcentrum Zutphen (hierna RAZ). Op dit moment staan daar voornamelijk bouwdoSSIERS, maar in de toekomst zullen ook onze overige te bewaren zaakdoSSIERS naar dit e-depot gebracht worden. We gaan van archiefruimte naar serverruimte. De komende jaren bereiden we ons verder voor om zoveel mogelijke (bouw)doSSIERS te digitaliseren en aan te bieden via het e-depot. Inwoners en collega's kunnen dan zelf hun informatie opvragen bij het RAZ.

F. Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente deelneemt en verder een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Een “verbonden partij” is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang is: “zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Financieel belang is: “indien een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.

In lijn met de BBV-voorschriften geven we in deze paragraaf aandacht aan de visie die onze gemeente heeft op de verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen. Wat willen we met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze gemeentelijke programma’s? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door gemeente gewenste beleid? Ook komen beleidsvoornemens van de partijen zelf aan de orde. De laatst beschikbare cijfers over vermogens en resultaten staan per verbonden partij vermeld.

De verbonden partijen van onze gemeente zijn:

I – Deelname in vennootschappen

1. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
2. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
3. Circulus B.V.
4. Vitens

II – Deelname in gemeenschappelijke regelingen

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
6. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio
7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland (GGD NOG)
8. Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ)
9. Vervoerscentrale PlusOv
10. Tribuut

III – Overige samenwerkingsvormen

11. Regionaal Archief Zutphen
12. Stichting Archipel
13. Leisure Lands

In het door het Ministerie van VWS opgestelde Implementatieplan Hervormingsagenda 2023-2028 is opgenomen dat gemeenten binnen de inkoop van zorg voor jeugdigen moeten komen tot het vormen van een gemeenschappelijke regeling. Binnen onze zorgregio wordt onderzocht hoe we dat vorm gaan geven. Verwacht wordt dat deze nieuwe verbonden partij in 2026 operationeel zal zijn.

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkerrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. Dat vertrouwen uit zich in de AAA-rating, de hoogste rating die er is.

BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Wij vragen altijd bij de BNG een offerte bij het aangaan van een nieuwe lening (zie paragraaf D). Brummen heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente in bezit heeft.

Het financiële belang:

De gemeente bezit 702 aandelen van € 2,50 per stuk, wat een waarde van € 1.755 vertegenwoordigt. Dat aantal is 0,00126% van het totaal aantal aandelen dat de BNG heeft uitgegeven.

Ontwikkelingen:

Het financieringsbeleid van BNG Bank blijft onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld- en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijden en volumes tegen zo laag mogelijke kosten. "Het loket is altijd open." De volatiliteit op de financiële markten zal dit jaar naar verwachting groot blijven. Dat bemoeilijkt het doen van voorspellingen over het verwachte nettoresultaat 2024.

Wij houden rekening met een dividendopbrengst in 2025 en volgende jaren van € 400.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen vermogen	€ 4.887	€ 5.097	€ 5.062	€ 4.615	€ 4.721
Vreemd vermogen	€ 144.802	€ 155.262	€ 143.995	€ 112.074	€ 110.819
Langlopende kredietportefeuille	€ 84.184	€ 85.981	€ 87.111	€ 89.624	€ 96.344
Nettowinst (na belastingen)	€ 163	€ 221	€ 236	€ 300	€ 254

2. Vereniging Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro-actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Vanuit de VNG, vestigingsplaats Den Haag, wordt regelmatig overlegd met besluitvoorbereiders van departementen en provincies. Zo vindt in een vroeg stadium beïnvloeding, in voor gemeenten gunstige zin, van wet- en regelgeving plaats. Deze belangenbehartiging zet zich voort in het gehele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. De VNG initieert bestuurlijk overleg waarbij een delegatie van VNG-bestuurders en directieleden onderhandelt namens de gemeenten met ministers en staatssecretarissen. De VNG-belangenbehartiging richt zich ook op Tweede en Eerste Kamer en belangrijke maatschappelijke organisaties. De soms tegenstrijdige belangen van grote en kleine gemeenten en de rol van de VNG daarbij is regelmatig punt van aandacht binnen de VNG.

De VNG heeft een nota uitgebracht en laten vaststellen door de Algemene Ledenvergadering, die de strategie aangeeft voor na 2023. Gefocust wordt op meer samenwerking tussen de gemeenten, met de VNG als centraal knooppunt.

Het financiële belang:

De bijdrage van onze gemeente in 2024 aan de VNG bedraagt in totaal € 1,858 per inwoner (2024: € 1,766). De bijdrage als opgenomen in de begroting bestaat uit de contributie aan de VNG, contributie aan de VNG afdeling Gelderland en een bijdrage voor de Gelderland Academie. De definitieve hoogte van de financiële bijdrage (contributie) wordt in de Algemene Ledenvergadering in juni bepaald. Daarnaast loopt de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten via het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Dankzij een prijsverhoging van 4,2% en een investering in de nieuwe proposities Lokale Agenda bestaanszekerheid, asiel en migratie en versterking gezamenlijke wetgeversfunctie stijgt de bijdrage van de gemeente Brummen aan het Fonds GGU tot € 4,574 per inwoner (2024: € 3,79).

Ontwikkelingen:

Geen specifieke ontwikkelingen.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste Activa	€ 69.933	€ 75.102	€ 75.657	€ 78.997	€ 68.555	€ 74.307
Vlottende Activa	€ 70.917	€ 78.510	€ 81.441	€ 100.870	€ 95.943	€ 100.813
Groepsvermogen	€ 61.975	€ 64.627	€ 62.379	€ 63.912	€ 51.704	€ 56.301
Voorzieningen	€ 2.068	€ 2.764	€ 3.739	€ 2.981	€ 2.154	€ 2.150
Kortlopende schulden	€ 76.807	€ 86.221	€ 90.980	€ 112.971	€ 110.640	€ 116.669

3. Circulus B.V.

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Circulus BV verzorgt de inzameling van al het huishoudelijk afval voor o.a. de gemeente Brummen. Naast de lediging van groene en grijze containers ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Verder houdt Circulus zich ook actief bezig met ongediertebestrijding en beheert het de afvalbrengpunten in de gemeente Brummen.

Missie Circulus

"Wij zien een mooie, aantrekkelijke wereld voor ons waarin het prettig is om te leven. Onze beschikbare bronnen benutten we maximaal, voor verspilling is geen plaats meer. We werken samen aan duurzame, houdbare oplossingen. Een inclusieve wereld waarin iedereen naar vermogen meedoet. We laten de aarde beter achter."

Deze benadering sluit goed aan op ons gemeentelijk grondstoffenplan. Doelstelling hierin is o.a. het terugdringen van het huishoudelijk afval per inwoner tot 80 kg eind 2025.

Het financiële belang:

De gemeente is aandeelhouder van Circulus. De waarde van deze deelneming in de balans is gebaseerd op de historische inbrengwaarde in de voorloper van deze BV en is toen bepaald op € 37.210. Brummen heeft 461 van de aandelen in haar bezit.

Op basis van een jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst wordt de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. In 2025 gaat het daarbij om een bedrag van afgerond € 1.692.000 (incl. meerwerk). De komende jaren wordt er geen dividend uitgekeerd.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto Omzet	€ 53	€ 57	€ 61	€ 60	€ 59	€ 65
Bedrijfsresultaat	€ 1,7	€ 1,3	€ 1,6	€ 2,0	€ 0,6	€ 1,4
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 14	€ 15	€ 15	€ 16	€ 16	€ 17
Balanstotaal Voorzieningen	€ 2	€ 3	€ 3	€ 3	€ 3	€ 3
Balanstotaal	€ 47	€ 57	€ 54	€ 54	€ 56	€ 58

4. Vitens

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Vitens zorgt voor de drinkwatervoorziening in vijf provincies waaronder Gelderland. Het 100% overheidsbedrijf wint, zuivert en levert drinkwater dat betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam is.

Het financiële belang:

De gemeente bezit 21.364 aandelen die een boekwaarde op de balans hebben van € 454.

Ontwikkelingen:

Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage Weighted average cost of capital (WACC), gecombineerd met de grote investeringsbehoefte, waardoor het eigen vermogen moet worden versterkt.

De sturing op de WACC verloopt langs 4 sporen:

1. Met het programma Waterbesparing en optimalisering van het investeringsportfolio wordt er ingezet op het vaststellen van een zo optimaal mogelijk investeringsniveau dat nodig is voor de uitvoering van de wettelijke taken van Vitens.
2. Daarnaast wordt een actieve lobby gevoerd voor een WACC-regulering die de geschetste problematiek oplost, zodat Vitens met een financieel gezonde bedrijfsvoering het investeringsportfolio kan realiseren.
3. Ondertussen moet de positie van Vitens worden bepaald in het geval een situatie ontstaat waarin de WACC ontoereikend is. Uit een eerste juridische analyse blijkt dat er aanleiding is om de wettelijke leveringsplicht van hogere orde te beschouwen dan te voldoen aan de WACC. Voorwaardelijk hierin is dat de opties van het versterken van het eigen vermogen actief zijn verkend.
4. Het verkennen van de mogelijkheid om op andere wijze het eigen vermogen te versterken, bijvoorbeeld door bijstorten van aandeelhouders, achtergestelde leningen of andere vormen van aantrekken van vermogen.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2019	2020	2021	2022	2023
Bedrijfsopbrengsten	€ 365	€ 390	€ 396	€ 407	€ 471
Bedrijfsresultaat	€ 41	€ 52	€ 44	€ 34	€ 60
Netto Resultaat	€ 11	€ 24	€ 19	€ 8	€ 27
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 533	€ 557	€ 600	€ 650	€ 678
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€ 1.293	€ 1.340	€ 1.388	€ 1.347	€ 1.212

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Op grond van de bepalingen in de Wet Veiligheidsregio's 2010 is deze gemeenschappelijke regeling belast met de regionale brandweertaken. Hieraan wordt invulling gegeven door de samenwerking van verschillende diensten en besturen. Er wordt samengewerkt op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Het financiële belang:

De verdeelsleutel voor de financiering van de VNOG is gebaseerd op de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor het cluster openbare orde en veiligheid / brandweer en rampenbestrijding. De Brummense bijdrage aan de veiligheidsregio voor 2025 bedraagt € 1.424.000 (incl. GHOR).

Gelijktijdig met de begroting 2025 van de VNOG is het Regionaal Beleidsplan 2025-2028 voorgelegd aan de gemeenteraden. Daarin worden 6 speerpunten voorgesteld die volgens het Dagelijks Bestuur passen bij de opgaven van VNOG voor de komende jaren. Deze speerpunten zijn nog niet vertaald in deze begroting.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Nog te bestemmen resultaat	€ 4.148	€ 4.929	€ 5.266	€ 2.360	€ 2.832
Algemene Reserve	€ 401	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135
Bestemmingsreserve	€ 3.239	€ 8.481	€ 9.134	€ 13.700	€ 15.023
Totaal Eigen Vermogen	€ 7.789	€ 14.546	€ 15.535	€ 17.183	€ 18.990
Totaal Vreemd Vermogen	€ 45.721	€ 42.340	€ 38.203	€ 35.715	€ 26.019

6. Regio Stedendriehoek

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

De belangen voor de gemeente Brummen in de regionale samenwerking liggen concreet in de actuele ontwikkelingen in Eerbeek. Onderzoek naar bodemwarmte, hergebruik van warmte uit productieprocessen en een duurzamere papierindustrie. Ook de gezamenlijke inspanningen in de regio voor circulaire innovatie, klimaataanpak, landbouwtransitie, biodiversiteit, asbestsanering en voedselkwaliteit sluiten aan op onze belangen.

Deelnemende gemeenten zijn Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. De gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek coördineert en faciliteert de samenwerking van de deelnemende gemeenten. Daarnaast ondersteunt het regiobureau de Regioraad en het Dagelijks Bestuur op het gebied van communicatie, lobby, Europese subsidies en bedrijfsvoering.

De gezamenlijk opgestelde 'Strategische Agenda Cleantech Regio 2022-2030' heeft als prioritaire tophema's energie-transitie en circulaire economie. Ook bevat deze regionale gebiedsagenda ambities op het gebied van: vestigingsklimaat, leefomgeving, innovatie-kracht, human capital en schone mobiliteit.

Waar mogelijk benutten we de kansen die zich op regionaal niveau voordoen.

Het financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage aan de regio is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Voor 2025 bedraagt de bijdrage in totaal € 192.269 (€ 9,11 per inwoner).

Het weerstandsvermogen van de Regio Stedendriehoek is niet groot. Indien de regio niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen:

De Stedendriehoek Regio werkt verder aan de uitvoering van regionale samenwerkingsambities aan de hand van de 'Uitvoeringsagenda 2023-2030'. Hierin wordt uitdrukkelijk een koppeling gelegd met het thema 'Brede Welvaart'.

Die samenwerking tussen Rijk en regio heeft in 2024 een enorme impuls gekregen door de toekenning van de Regio Deal Sterker in 3D, waarmee het Rijk €20 miljoen investeert in onze regio. In de loop van 2024 wordt een convenant met het Rijk gesloten, waarna de deal verder wordt ingevuld met concrete projecten en investeringen.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve	€ 3	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Nog te bestemmen resultaat	€ 94	€ 173	€ 153	€ 147	€ 261
Totaal	€ 97	€ 173	€ 153	€ 147	€ 261

7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland.

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners binnen de regio. Speciale aandacht is er voor jeugd en risicogroepen. De GGD voert de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. Zij wil zich profileren als een herkenbare en laagdrempelige organisatie. Daarnaast als leverancier van betrouwbare en vakkundige zorg aan haar klanten.

Wethouder Ingrid Timmer heeft zitting in het Dagelijks Bestuur van de GGD-NOG en is onder meer belast met de portefeuille financiën.

Het financiële belang:

De bijdrage van Brummen in 2025 is geraamd op € 223.272 voor de Publieke gezondheid. Voor de Jeugdgezondheidszorg € 249.289. Deze bijdragen zijn conform afspraak via een bijdrage per inwoner over de deelnemende gemeenten verdeeld.

Daarnaast is voor GGD-NOG Robuust een inwonersbijdrage noodzakelijk van € 6.807.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	€ 1.618	€ 1.618	€ 1.618	€ 1.618	€ 1.131
Bestemmingsreserve	€ 1.220	€ 1.283	€ 1.217	€ 1.585	€ 1.141
Resultaat	€ 71	€ 69	€ 77	€ -487	€ 910
Voorzieningen	€ 177	€ 155	€ 324	€ 606	€ 373
Crediteuren	€ 356	€ 3.786	€ 6.233	€ 4.110	€ 1.697
Overlopende passiva	€ 2.098	€ 3.095	€ 3.669	€ 4.071	€ 11.083

8. Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe).

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Brummen maakt deel uit van de omgevingsdienst Veluwe, vestigingsplaats Apeldoorn. De ODVeluwe is per 1 januari 2024 ontstaan uit een fusie tussen de OVIJ en de ODNV (Omgevingsdienst Noord Veluwe) en is ingesteld voor de behartiging van de belangen van de deelnemers.

Belangenbehartiging richt zich op het punt van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht ten aanzien van milieu. Het uit laten voeren van de basistaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) door een Omgevingsdienst is een wettelijke verplichting.

Wethouder Pouwel Inberg is voorzitter van het Dagelijks Bestuur van de ODVeluwe.

Het financiële belang:

In de begroting van 2025 is een bedrag van € 481.000 opgenomen als bijdrage voor de ODVeluwe (2024: € 436.504).

Ontwikkelingen:

In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de ODVeluwe moet hieraan voldoen. Qua risico's beperken die zich bij de ODVeluwe tot de normale bedrijfsvoeringsrisico's.

De in de tabel aangegeven jaarcijfers zijn van de OVIJ.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene Reserve	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
Bestemmingsreserves	€ 25	€ 29	€ 108	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 493	€ 118	€ 14	€ -335	€ -240
Voorzieningen	€ 34	€ 24	€ 17	€ 11	€ 55
Kortlopende schulden	€ 2.179	€ 744	€ 1.485	€ 408	€ 871

9. Vervoerscentrale PlusOv

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

PlusOV verzorgt in de gemeenten Brummen, Epe, Hattem, Heerde, Lochem en Voorst het dagbestedingsvervoer voor mensen met een WMO-indicatie (vervoer van woning naar dagbestedingslocatie), leerlingenvervoer (vervoer voor kinderen die niet zelfstandig of met begeleiding kunnen reizen of als een school te ver van huis ligt) en jeugdwetvervoer (vervoer van en naar dagbesteding of zorglocatie voor jongeren en kinderen). Ook hiervoor wordt door gemeenten een indicatie afgegeven.

Wethouder Ingrid Timmer maakt deel uit van het dagelijks bestuur.

Het financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage bedraagt op basis van de begroting 2025 van Plus OV € 1.098.387.

De kosten zijn opgebouwd als volgt:

1. Vraagafhankelijk vervoer: € 313.063
2. Leerlingenvervoer: € 559.115
3. Dagbestedingsvervoer: € 143.874
4. Jeugdwetvervoer: € 82.335

Het aantal vervoersbewegingen is nog niet op het niveau van voor Covid-19. Voor de komende jaren wordt een verder herstel verwacht. In de meerjarenbegroting van Plus OV wordt uitgegaan van een jaarlijkse stijging van 3,5%, bovenop de inflatie.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	€ 149	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve	€ 0	€ 461	€ 386	€ 520	€ 439
Nog te bestemmen resultaat	€ 312	€ 160	€ 24	€ 55	€ 1
Kortlopende schulden	€ 178	€ 333	€ 351	€ 97	€ 267

10. Tribuut

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Sinds 1 januari 2023 is Tribuut verantwoordelijk voor de uitvoering van de belastingwerkzaamheden, inclusief de gehele invordering en afhandeling van de bezwaren, voor de gemeente Brummen. Daarnaast nemen ook gemeenten Apeldoorn, Zutphen, Epe, Voorst en Lochem deel aan deze regeling. In totaal wordt er belasting geheven in een gebied van ruim 325.000 inwoners.

In 2025 zal Tribuut naar verwachting verhuizen van Epe naar Apeldoorn-Noord.

Het financiële belang:

Bij de beslissing om de gemeentelijke belastingtaak over te hevelen naar Tribuut was het uitgangspunt kostenneutraliteit. Echter, de kosten zijn de laatste jaren navenant gestegen vanwege de extreme stijging van het aantal WOZ-bezwaren. Dit laatste wordt grotendeels veroorzaakt door de opkomst van No-Cure-No-Pay-(NCNP)-bureaus. Aangezien is afgesproken dat Tribuut geen financiële buffer aanhoudt om tegenvallers op te vangen, betekent een stijging in de kosten van Tribuut ook een grotere financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten. Het resultaat van de GR wordt verdeeld in dezelfde verhouding als de bijdrage van de gemeenten over de totale begroting. Inmiddels zijn maatregelen genomen om het aantal bezwaren, met name van NCNP-bureaus te laten dalen.

De bijdrage aan Tribuut bedraagt voor 2025 € 546.000, de raming voor 2024 was € 531.000. De bijdrage valt hoger uit vanwege de gebruikelijke loon- en prijsstijgingen en wat extra investeringen in (beveiliging van) software.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	€ 0	€ 739	€ 300	€ 93
Bestemmingsreserve	€ 461	€ 461	€ 10	€ 31
Nog te bestemmen resultaat	€ 327	€ 163	€ 509	€ 622
Kortlopende schulden	€ 728	€ 510	€ 466	€ 526

11. Regionaal Archief Zutphen.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd:

Het Regionaal Archief Zutphen, vestigingsplaats Zutphen is een openbare archiefdienst met enkele wettelijke taken. Voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen bewaart het RAZ historische informatie en stelt deze beschikbaar. Naast het beheer van het archief levert het RAZ ook de diensten van de gemeentearchivaris.

Het financiële belang:

Er ligt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor het beheren van de archiefbescheiden van de gemeente Brummen.

De kosten voor 2025 bedragen € 68.400.

12. Stichting Archipel

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Stichting Archipel, vestigingsplaats Zutphen, behartigt de belangen van het openbaar onderwijs in de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen.

Het financiële belang:

De stichting voert de taak van bevoegd gezag uit en ontvangt hiervoor doeluitkeringen van het rijk. Binnen deze doeluitkeringen moeten alle kosten worden opgevangen. Er is geen aanspraak op een (jaarlijkse) bijdrage van Brummen. De gemeente blijft financieel wel eindverantwoordelijk.

Ontwikkelingen:

De afname van het aantal leerlingen is minder dan verwacht, maar zet wel door. Dit heeft tot gevolg dat de rijksbijdragen afnemen. Bij Archipel heeft dit al geleid tot het verminderen van het aantal medewerkers en tot minder locaties. Archipel is waakzaam ten aanzien van het sluitend houden van de begroting en doet dit in goed overleg met de gemeenten. Hiermee wordt het risico op negatieve exploitaties maximaal beperkt. Het verder beperken van het aantal scholen binnen het gehele gebied van Archipel is dan ook denkbaar. In de gemeente Brummen zijn twee scholen die al meerdere jaren onder de opheffingsnorm zitten.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene Reserve	€ 2.604	€ 2.261	€ 2.170	€ 1.957	€ 2.248
Bestemmingsreserves	€ 835	€ 234	€ 713	€ 1.325	€ 1.471
Resultaat	€ 449	€ -364	€ -91	€ -47	€ 437
Voorzieningen	€ 2.645	€ 2.758	€ 2.861	€ 3.068	€ 3.147
Kortlopende schulden	€ 1.452	€ 1.556	€ 1.813	€ 1.858	€ 2.124
Overlopende passiva	€ 1.202	€ 1.352	€ 868	€ 1.082	€ 1.246

13. Leisure Lands

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Leisure Lands beheert 20 recreatiegebieden in Gelderland en Noord-Limburg. De recreatiegebieden liggen allemaal in het buitengebied in een groen en waterrijk decor. Leisure Lands levert direct en indirect een maatschappelijke bijdrage aan de leefbaarheid en vrijetijdsbesteding in de regio waarin zij actief is.

Het financiële belang:

De gemeente Brummen heeft een beperkt belang van 4.305 aandelen met een nominale waarde van € 1. De aandelen staan voor nul euro op de balans van de gemeente.

Ontwikkelingen:

De financiële positie van Leisure Lands is eind 2023 goed. Leisure Lands heeft een positief exploitatieresultaat behaald. Het nettoresultaat valt nog veel hoger uit. Leisure Lands beschikt over een forse beleggingsportefeuille, die in 2023 een zeer goed rendement heeft kunnen realiseren.

De aandeelhoudersovereenkomst is verlengd tot en met 31 december 2026. In de aandeelhoudersovereenkomst is bepaald dat aandeelhouders hun aandelen alleen aan andere publiekrechtelijke lichamen kunnen verkopen en dat de vennootschap geen dividend uitkeert.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bedrijfsopbrengsten	€ 6.456	€ 6.505	€ 7.778	€ 7.778	€ 7.476	€ 7.935
Bedrijfskosten	€ 4.807	€ 6.383	€ 4.651	€ 4.651	€ 5.706	€ 6.500
Bedrijfsresultaat	€ 1.649	€ 122	€ 3.127	€ 3.127	€ 1.770	€ 1.435
Netto Resultaat	€ -687	€ 4.422	€ 4.212	€ 4.212	€ -2.219	€ 3.841
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 64.471	€ 68.893	€ 73.105	€ 73.105	€ 77.432	€ 81.273
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€ 14.781	€ 15.487	€ 15.288	€ 15.288	€ 43.172	€ 16.593

G. Grondbeleid

Visie op het grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2024 - 2028. Op 21 december 2023 is deze nota door de gemeenteraad vastgesteld. De hoofdlijnen van deze nota zijn:

- Het grondbeleid is dienend aan het ruimtelijk beleid voor wonen, werken en recreëren;
- Er wordt bij voorkeur een situationeel grondbeleid gevoerd;
- Er worden marktconforme prijzen gehanteerd.

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet (met de Aanvullingswet Grondeigendom en bijbehorend Aanvullingsbesluit Grondeigendom) in werking getreden. Deze Aanvullingswet regelt de integratie van regels over grondbeleid in de Omgevingswet van een aantal instrumenten, te weten voorkeursrecht, onteigening, landinrichting en kavelruil in het landelijk gebied. Deze waren geregeld in de Wet voorkeursrecht gemeenten, de Onteigeningswet en de Wet inrichting landelijk gebied. Daarnaast maakt het de toepassing van de privaatrechtelijke faciliteit van kavelruil ook mogelijk in het stedelijk gebied. Tot slot is er een aanpassing van de regeling voor grondexploitaties in de Omgevingswet tot een regeling voor kostenverhaal die ook toepasbaar is bij organische gebiedsontwikkeling.

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De Omgevingswet biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen. De Omgevingswet kent hiervoor een privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) en een publiekrechtelijk spoor (het kostenverhaal met en zonder tijdvak). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het omgevingsplan, ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering, bijvoorbeeld duurzaamheidsvereisten. Binnen de gemeente Brummen wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Waar dat nodig is, wordt ook het kostenverhaal met en zonder tijdvak ingezet om invloed uit te kunnen oefenen op de gebiedsontwikkeling en (een deel van de) gemeentelijke kosten te verhalen.

De gemeente voert op verschillende locaties een faciliterend grondbeleid. Voorbeelden zijn de schoollocaties in Brummen en brandlocatie Ambachtstraat in Brummen.

Waar de gemeente een actief grondbeleid voert (grond in bezit heeft dat voor rekening en risico van de gemeente wordt getransformeerd naar bouwrijpe grond), moet een grondexploitatie worden vastgesteld door de Raad. Er zijn 7 actieve grondexploitaties. Bij elkaar opgeteld hebben deze 7 grondexploitaties een financieel tekort. Conform de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten moet voor verliesgevende grondexploitaties een verliesvoorziening gevormd worden. Deze verliesvoorziening bedraagt € 6,951 miljoen en is opgenomen in de jaarrekening 2023.

Onderbouwing van de geraamde winstneming

De gemeente Brummen kent in aanvulling op de begroting en de jaarrekening het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG). Het MPG is een rapportage waarmee informatie wordt gegeven over de voortgang van gebiedsontwikkelingen binnen de gemeente. Dit betreft de eigen gemeentelijke grondexploitaties. In het MPG wordt teruggekeken op het afgelopen jaar, maar ook vooruitgekeken naar de komende jaren.

Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Er worden geen winsten vanuit de grondexploitatie in de jaarschijven van de begroting opgenomen. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden.

Winsten en verliezen worden verrekend met de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Uitgangspunten voor de risicobepaling

Bij de jaarlijkse actualisatie van het MPG wordt per complex een analyse gemaakt van de risico's. Deze worden geclassificeerd naar kans van optreden (risicoklasse) en impact (risicobedrag). De specificatie per complex is te vinden in bijlage 2 van het MPG: Risicoanalyse.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we het totale risicobedrag op. De bestemmingsreserve Grondexploitatie dekt dit risico voldoende af.

Wonen

Binnen de gemeente zijn 5 actieve grondexploitaties, waarmee woningen worden gerealiseerd. Op dit moment worden er woningen gebouwd op het Elzenbos II (afroondende fase) en wordt er verkend of de 10 grote kavels op Elzenbos III herontwikkeld kunnen worden naar een ander (woningbouw)programma. Indien dit leidt tot het aanpassen van de plannen, dan wordt dit separaat aan de Raad voorgelegd.

In september 2023 heeft de gemeenteraad het gewijzigde plan Graaf van Limburg Stirumplein vastgesteld. Het plan gaat uit van realisatie van 59 appartementen.

Naast de actieve grondexploitaties, heeft de gemeente een faciliterende rol bij verschillende woningbouwlocaties. Er zijn ontwikkelingen gaande in Laag-Soeren, aan de Loenenseweg in Eerbeek en de Akkergeelster in Brummen.

In het centrum van Brummen zijn een aantal particuliere initiatieven, waar woningen worden ontwikkeld (brandlocatie Ambachtsstraat, brandlocatie Markt, Discus/hoek Leliestraat-Ambachtstraat en aan de hoek Cromhoutstraat/Arnhemsestraat).

Werken

Op dit moment is op de Hazenberg in Brummen nog 1 kavel in de verkoop, welke in optie is. Dit zal leiden tot een verkoop in 2024.

Op het Burgersterrein in Eerbeek wordt op dit moment uitgegaan van het laatst door de gemeenteraad besloten plan: een regulier bedrijventerrein. Dit is namelijk nog steeds het geldende juridisch kader. Verdere ontwikkelingen zullen eind 2024 volgen en nader worden onderzocht.

In 2020 is verzocht om Elzenbos II CD, III West en III Oost integraal te herontwikkelen. Voor Elzenbos II CD wordt op dit moment gebouwd (de eerste woningen zijn al opgeleverd). Voor Elzenbos III is het proces opgestart om tot een stedenbouwkundig plan te komen.

Op het Kerstenterrein in Eerbeek geldt een grondexploitatie die is gebaseerd op de mogelijkheden van het bestemmingsplan, zijnde commerciële voorzieningen (zonder woningen) of een park. De gemeenteraad heeft (nog) geen keuze gemaakt welke variant het wordt. Wel heeft de

gemeenteraad het Woonkader Eerbeek vastgesteld, waarin is opgenomen dat er geen woningen worden gerealiseerd op het Kerstenterrein in verband met de aanwezige hindercirkels.

Specificatie Voorraden, bouwgronden in exploitatie

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2023 en de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten het volgende overzicht worden weergegeven:

Complexen	Boekwaarde 1 januari 2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstuitname	Boekwaarde 31 december 2022	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2023
Hazenberg	-€ 461.360	€ 189.541	€ 4.940	€ 377.895	€ 101.136		€ 101.136
Elzenbos II	€ 1.945.431	€ 215.775	€ 3.567.427	€ 283.159	-€ 1.123.062		-€ 1.123.062
Elzenbos III	€ 5.803.406	€ 170.499			€ 5.973.904	€ 1.984.922	€ 3.988.982
Burgersterrein	€ 6.434.725	€ 72.182	€ 5.000		€ 6.501.907	€ 3.148.660	€ 3.353.247
Kerstenterrein	€ 1.859.583	€ 15.606			€ 1.875.189	€ 870.683	€ 1.004.506
Krullebaar	-€ 276.844	€ 175.604			-€ 101.239		-€ 101.239
Graaf van Limburg Stirumplein	€ 155.178	€ 583.851	€ 153.912		€ 585.117	€ 946.333	-€ 361.216
	€ 15.460.118	€ 1.423.058	€ 3.731.279	€ 661.054	€ 13.812.951	€ 6.950.598	€ 6.862.353

Complexen	Balanswaarde 31 december 2023	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Hazenberg	€ 101.136	€ 13.629	€ 247.000	-€ 132.235	€ 129.907
Elzenbos II	-€ 1.123.062	€ 1.038.920	€ 0	-€ 84.142	€ 62.932
Elzenbos III	€ 3.988.982	€ 136.610	€ 4.132.231	€ 1.978.283	-€ 1.984.922
Burgersterrein	€ 3.353.247	€ 1.902.522	€ 5.409.473	€ 2.994.956	-€ 3.148.660
Kerstenterrein	€ 1.004.506	€ 158.369	€ 1.155.000	€ 878.558	-€ 870.683
Krullebaar	-€ 101.239	€ 59.897	€ 0	-€ 41.342	€ 40.401
Graaf van Limburg Stirumplein	-€ 361.216	€ 2.275.362	€ 2.001.576	€ 858.903	-€ 946.333
	€ 6.862.353	€ 5.585.309	€ 12.945.280	€ 6.452.980	-€ 6.717.358

H. Openbaarheid van Bestuur

Algemeen

Artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) schrijft voor dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf gaan wij in op de uitvoering van de Woo.

Wet Open Overheid

De Woo beoogt een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo kent enerzijds de verplichting voor overheden om bepaalde categorieën informatie uit eigen beweging (actief) openbaar te maken.

Daarnaast is de passieve openbaarmaking geregeld. Eenieder kan een verzoek indienen tot openbaarmaking van informatie. Deze verzoeken worden door de Woo-contactpersonen behandeld. Sinds de inwerkingtreding van de Woo op 1 mei 2022 zijn 50 Woo-verzoeken ontvangen.

Voor de actieve openbaarmaking is een digitale infrastructuur beschikbaar, namelijk de Woo-Index. De Woo-index heeft een verwijzindex en een zoekfunctie. De vindplaats van openbaar gemaakte informatie kunnen we in de Woo-Index opnemen. Via de Woo-index wordt informatie die overheden op internet publiceren vindbaar. De verplichting voor de actieve openbaarmaking treedt gefaseerd in werking. Voor een deel van deze informatiecategorieën geldt al langer een verplichting tot openbaarmaking. Dat is bijvoorbeeld het geval voor algemeen verbindende voorschriften, zoals verordeningen. Die informatie is ook via de Woo-Index toegankelijk.

Voor passieve informatieverstrekking, via verzoeken om informatie, hebben we een e-formulier op de gemeentelijke website beschikbaar gesteld. Dat formulier kan met gebruikmaking van DigiD ingediend worden. Via eHerkenning kunnen bedrijven en instellingen eveneens informatieverzoeken indienen. Naast deze digitale mogelijkheid kunnen Woo-verzoeken mondeling, telefonisch of per post ingediend worden.

I. Leefbaarheid

Visie op leefbaarheid

Leefbaarheid uit zich in allerlei vormen en wordt door elke inwoner weer anders ervaren. Dingen die het dagelijks leven leefbaar maken zijn bijvoorbeeld schone lucht, schoon water, nabijheid van scholen, winkels en sportfaciliteiten. Maar ook cultuur, een gevoel van veiligheid en goed noaberschap dragen bij aan leefbaarheid. En denk aan een mooie omgeving, goed openbaar vervoer, wandelpaden en een leuke eetgelegenheid.

Leefbaarheid is een veel breder begrip dan alleen denken vanuit particulier of economisch of financieel belang. De leefbaarheidsaspecten willen we altijd laten meewegen in wat we als gemeente doen en laten.

We beschouwen leefbaar niet als ondergrens 'er valt te leven in onze gemeente', maar als een streven naar een fijne, gezonde en veilige plek. Niet alleen om te wonen, maar ook om te werken en te recreëren.

Activiteiten uit verschillende begrotingsprogramma's dragen bij aan de leefbaarheid. Zo werken we aan een veilige leefomgeving via doelen en werkzaamheden die vallen onder begrotingsprogramma 1 (Bestuur en Veiligheid). Toegankelijkheid van het gemeentebestuur en het streven naar een open en positieve bestuurscultuur dragen via dat programma ook bij aan leefbaarheid. In programma 2 zitten activiteiten in de fysieke leefomgeving die een positief effect hebben. In programma 3 gaat het om de sociale leefomgeving waar we zien dat sport, cultuur, welzijnsbeleid en een sociaal vangnet bijdragen aan een goed leefklimaat. En vanuit programma 4 (Bedrijfsvoering) werken we verder aan een gemeentelijke dienstverlening waar inwoners zich prettig bij voelen.

Het meten van leefbaarheid is niet eenvoudig, omdat iedereen leefbaarheid anders beleeft en iedereen een andere waarde hecht aan bepaalde dingen in zijn of haar leefomgeving.

Om toch iets te kunnen zeggen over de leefbaarheid in zijn algemeenheid is de Leefbaarometer ontwikkeld. Dit is een instrument om de leefbaarheid in alle bewoonde wijken, buurten en straten in Nederland te kunnen monitoren. De Leefbaarometer laat zien hoe de situatie van de leefbaarheid is en hoe die zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Hierbij wordt gekeken naar de woningvoorraad, de fysieke omgeving, voorzieningen, sociale samenhang en overlast/onveiligheid. Achtergrondinformatie hierover is op de website van www.leefbaarometer.nl terug te vinden. We volgen in deze paragraaf deze algemene indicator van leefbaarheidssituatie als overkoepelend beeld voor onze gemeente. Ook in 2022 scoort Brummen 'goed'. Voor 2024 is de indicator nog niet bekend.

Jaartal	2018	2020	2022	2024
Gem Brummen	Goed	Goed	Goed	n.n.b.

Baten en lasten

Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma

Hieronder is het meerjarig overzicht van saldo van baten en lasten en het resultaat opgenomen. Voor een juist inzicht in de begrotingspositie wordt een onderscheid gemaakt in het saldo van baten en lasten (exclusief de mutaties in reserves) en het resultaat (inclusief de mutaties in reserves). De cijfers van de meerjarenbegroting zijn afgezet tegen de cijfers van de jaarrekening 2023 en begroting 2024 na wijziging t/m de 1e bestuursrapportage 2024.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Begroting 2025 Progr.begr. 2025- 2028	Begroting 2026 Progr.begr. 2025- 2028	Begroting 2027 Progr.begr. 2025- 2028	Begroting 2028 Progr.begr. 2025- 2028
Lasten						
1 Bestuur en veiligheid	7.240	5.827	5.888	6.005	6.338	6.586
2 Fysieke leefomgeving	16.713	17.117	16.869	17.158	17.642	17.466
3 Sociale leefomgeving	32.288	35.139	34.854	33.909	34.108	34.755
4 Bedrijfsvoering en Financiën	9.491	10.456	10.818	10.669	10.766	11.243
Totaal Lasten	65.732	68.539	68.429	67.742	68.855	70.051
Baten						
1 Bestuur en veiligheid	2.651	599	439	474	510	511
2 Fysieke leefomgeving	9.560	9.100	8.459	8.997	8.746	8.065
3 Sociale leefomgeving	8.016	8.201	8.119	7.243	7.047	7.063
4 Bedrijfsvoering en Financiën	49.357	50.155	52.557	51.130	53.092	54.930
Totaal Baten	69.584	68.055	69.573	67.845	69.395	70.568
Saldo excl. bestemmingen	3.852	-484	1.145	103	540	518
Stortingen						
1 Bestuur en veiligheid	2.407	0	0	0	0	0
2 Fysieke leefomgeving	3.860	2.018	75	77	75	75
3 Sociale leefomgeving	300	857	550	550	550	550
4 Bedrijfsvoering en Financiën	3.686	3.840	332	340	348	356
Totaal Stortingen	10.253	6.715	957	968	973	981
Onttrekkingen						
1 Bestuur en veiligheid	998	0	0	0	0	0
2 Fysieke leefomgeving	534	2.991	584	369	358	353
3 Sociale leefomgeving	0	0	773	309	137	135
4 Bedrijfsvoering en Financiën	9.096	4.228	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	10.629	7.219	1.356	678	495	489
Bestemmingen per saldo	376	504	399	-290	-478	-493
Saldo incl. bestemmingen	4.228	20	1.543	-187	62	25

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- de algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is;
- financiering, bespaarde rente en dividend.

De algemene dekkingsmiddelen maken onderdeel uit van de baten en lasten van programma 4.

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt hieronder gepresenteerd. Ook zijn hierin de posten voor onvoorziene uitgaven en vennootschapsbelasting opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bedragen x 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Algemene uitkering Gemeentefonds	€ 40.819	€ 41.711	€ 43.743	€ 42.130	€ 43.817	€ 45.372
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	€ 7.930	€ 8.226	€ 8.529	€ 8.727	€ 9.002	€ 9.285
Dividenden	€ 2	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1
Saldo Financieringsfunctie	€ 15	€ 43	-€ 66	-€ 86	€ 3	-€ 135
Post onvoorzien	€ 0	-€ 20	-€ 20	-€ 20	-€ 20	-€ 20
Vennootschapsbelasting	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	€ 48.766	€ 49.961	€ 52.187	€ 50.752	€ 52.803	€ 54.503

Toelichting Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering Gemeentefonds

Rijksvergoeding is berekend op basis van de meicirculaire 2024.

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

Hieronder vallen de lasten en baten van de OZB en de toeristenbelasting.

Dividenden

Betreft winstuitkeringen van de verbonden partijen. Er worden geen significante dividenduitkeringen verwacht in de komende jaren.

Saldo Financieringsfunctie

Hieronder vallen de rentelasten en rentebaten. Over de opgenomen leningen moet rente betaald worden. Conform landelijke voorschriften (BBV) moet deze rente via omslagrente doorberekend worden aan de diverse taakvelden.

Post onvoorzien

De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn. De post onvoorzien staat geraamd op € 20.000 in 2025 en verder. Om te bepalen wanneer de post onvoorzien kan worden aangewend worden de drie O's gehanteerd.

- Onvoorzienbaar
- Onuitstelbaar
- Onvermijdbaar

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting (Vpb) is een belasting die wordt geheven over de winst van ondernemingen. De gemeente Brummen is niet Vpb-belastingplichtig.

Overhead

In onderstaand overzicht worden de lasten en baten van overhead die onderdeel uitmaken van programma 4 Bedrijfsvoering en Financiën gepresenteerd.

Overhead	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bedragen x 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Management	-€ 696	-€ 673	-€ 619	-€ 640	-€ 667	-€ 693
Bestuursondersteuning	-€ 616	-€ 651	-€ 576	-€ 595	-€ 621	-€ 645
Voorlichting en Communicatie	-€ 509	-€ 590	-€ 583	-€ 601	-€ 626	-€ 649
Financiën en Control	-€ 687	-€ 889	-€ 1.071	-€ 1.105	-€ 1.150	-€ 1.193
Juridische zaken	-€ 432	-€ 370	-€ 589	-€ 401	-€ 416	-€ 431
DIV	-€ 357	-€ 676	-€ 637	-€ 654	-€ 622	-€ 644
HRM	-€ 1.338	-€ 1.745	-€ 1.609	-€ 1.630	-€ 1.655	-€ 1.679
Informatisering en automatisering	-€ 2.529	-€ 3.134	-€ 3.391	-€ 3.242	-€ 3.270	-€ 3.372
Huisvesting	-€ 881	-€ 824	-€ 862	-€ 886	-€ 893	-€ 927
Facilitaire zaken	-€ 287	-€ 244	-€ 243	-€ 247	-€ 250	-€ 258
Totalen	-€ 8.334	-€ 9.796	-€ 10.178	-€ 10.002	-€ 10.172	-€ 10.492

Toelichting Overhead

Hieronder worden de verschillende onderdelen van de overhead toegelicht.

Management

Onder de kosten van management vallen de kosten van het Managementteam.

Bestuursondersteuning

Hieronder vallen de organisatiekosten voor beleids- en bestuursondersteuning van het college en raad (exclusief kosten van de griffie)

Voorlichting en communicatie

Hieronder vallen onder andere de organisatiekosten die nodig zijn voor alle online en offline communicatieactiviteiten, communicatieadviesing en bijhorende voorlichtingsmiddelen, waaronder de kosten voor wekelijkse publicatie van de gemeentelijke informatiepagina's GemeenteThuis.

Financiën en Control

Bij dit onderdeel horen de organisatiekosten van de financieel beleid, administratie en control.

Juridische zaken

Hieronder vallen de organisatiekosten voor algemene juridische adviesing en de bezwaarschriftencommissie. In 2025 is extra budget geraamd van € 200.000 voor ondersteuning bij 'veelschrijvers'.

DIV

Hieronder vallen de organisatiekosten voor documentaire informatievoorziening. Daarnaast is er structureel en incidenteel budget voor de invoering Wet Open Overheid opgenomen.

HRM

Naast de organisatiekosten voor HRM en salaris- en personeelsadministratie vallen hieronder ook:

- de kosten voor arbeidsomstandigheden (Arbo)
- het budget voor ziektevervangings en inhuur derden
- het opleidingsbudget
- Ondernemingsraad (OR)
- Overige personeel gerelateerde budgetten

Informatisering en automatisering

Hieronder vallen de organisatiekosten voor informatisering en automatisering. Daarnaast zijn bij dit onderdeel alle kosten van ICT, zoals aanschaf en kapitaallasten applicaties, beveiliging, applicatie- en systeembeheer en onderhoud en licentiekosten, voor de gehele organisatie opgenomen. De komende jaren nemen de lasten extra toe in verband met invulling geven aan de I-visie.

Huisvesting

De kosten van het gemeentehuis in Brummen en het Servicepunt in Eerbeek zijn hieronder opgenomen. De kosten van energie, belastingen, onderhoud, schoonmaak, verzekeringen en kapitaallasten maken hier onderdeel van uit. Daarnaast zijn de kosten van aanschaf en onderhoud van meubilair hieronder opgenomen. Hiertegenover staan de inkomsten vanuit verhuur.

Facilitaire zaken

Hieronder vallen de kosten voor printers, portokosten en overige kantoorbenodigdheden.

Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de totalen per programma opgenomen.

Programma	2025			2026			2027			2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en Veiligheid	€ 50	€ 0	€ 50	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Fysieke Leefomgeving	€ 1.116	€ 785	€ 331	€ 719	€ 872	-€ 153	€ 548	€ 441	€ 108	€ 475	€ 426	€ 49
3. Sociale Leefomgeving	€ 1.330	€ 1.127	€ 202	€ 334	€ 231	€ 103	€ 40	€ 20	€ 20	€ 39	€ 20	€ 19
4. Bedrijfsvoering en Financiën	€ 470	€ 0	€ 470	€ 260	€ 0	€ 260	€ 194	€ 0	€ 194	€ 184	€ 0	€ 184
Totalen	€ 2.965	€ 1.913	€ 1.053	€ 1.314	€ 1.103	€ 210	€ 782	€ 461	€ 322	€ 698	€ 446	€ 251

	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves												
1. Bestuur en Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Fysieke Leefomgeving	€ 0	€ 215	-€ 215	€ 2	€ 9	-€ 7	€ 0	€ 5	-€ 5	€ 0	€ 0	€ 0
3. Sociale Leefomgeving	€ 0	€ 773	-€ 773	€ 0	€ 267	-€ 267	€ 0	€ 95	-€ 95	€ 0	€ 93	-€ 93
4. Bedrijfsvoering en Financiën	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	€ 0	€ 988	-€ 988	€ 2	€ 276	-€ 273	€ 0	€ 100	-€ 100	€ 0	€ 93	-€ 93

Toelichting incidentele baten en lasten en incidentele mutaties in reserves

Bedragen x 1.000	2025	2026	2027	2028
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening				
<i>Lasten</i>				
Werkbudget gebiedsgericht werken	€ 50			
Totaal	€ 50			
Programma 2 Fysieke leefomgeving				
<i>Lasten</i>				
Gebouw WerkFit, afboeking boekwaarde gedeelte verkoop pand	€ 164			
Riolering, kosten stimuleren afkopp. particulieren, aanvullende onderzoeken klimaatadaptatie t/m 2027	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Riolering, infiltratiekansenkaart en implementatie bruidsschat				
Riolering, kosten opstellen BRP 2024 / Fin herijking 2025 / GRP 2027	€ 18		€ 20	
Riolering, incidentele maatregelen Empe (afkoppelen en ontvlechten)		€ 34	€ 34	
Ruimte voor Eerbeek, plankosten t/m 2030	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
Ruimte voor Eerbeek, ontwikkelkosten PAKhuis	€ 200			
Groenstructuurplan, achterstallig onderhoud (project 21.000 bomen)	€ 217	€ 155	€ 15	€ 15
Duurzaamheid en klimaat, CDOKE budget	€ 326	€ 326	€ 326	€ 326
Landschapscontract 2023-2027	€ 58	€ 33	€ 19	
Posten < € 25.000	€ 8	€ 46	€ 9	€ 9
Totaal	€ 1.116	€ 719	€ 548	€ 475
<i>Baten</i>				
Gebouwen, incidentele verkopen	€ 150	€ 300		
Grenscorrectie met gemeente Rheden		€ 122		
Gebouw WerkFit, incidentele verkoop gedeelte pand	€ 166			
Duurzaamheid en klimaat, CDOKE budget	€ 426	€ 426	€ 426	€ 426
Landschapscontract 2023-2027	€ 42	€ 23	€ 14	
Totaal	€ 785	€ 872	€ 441	€ 426
<i>Toevoeging aan reserve</i>				
Toerisme en recreatie, Grenscorrectie met gemeente Rheden		€ 2		
Totaal	€ 0	€ 2	€ 0	€ 0
<i>Onttrekking uit reserve</i>				
Ruimte voor Eerbeek, ontwikkelkosten PAKhuis	€ 150			
Toerisme en recreatie, ontwikkelkosten PAKhuis	€ 50			
Ligt op Groen, posten < € 25.000	€ 15	€ 9	€ 5	
Totaal	€ 215	€ 9	€ 5	€ 0
Programma 3 Sociale leefomgeving				
<i>Lasten</i>				
Jeugdhulp, budget doorbraakmethode	€ 106			
Spuk sport/bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (SPUK BREED)	€ 241	€ 199		
Uitvoering lokaal preventieakkoord	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20
Team voor Elkaar, versterken dienstverlening inwoners in kwetsbare positie.	€ 76	€ 83		
WMO, lokaal plan van aanpak Beschermd Thuis	€ 850			
Posten < € 25.000	€ 36	€ 32	€ 20	€ 19
Totaal	€ 1.330	€ 334	€ 40	€ 39

<i>Bedragen x 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
Programma 3 Sociale leefomgeving				
<i>Baten</i>				
Spuk sport/bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (SPUK BREED)	€ 241	€ 199		
Uitvoering lokaal preventieakkoord	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20
Verevening regionaal budget Maatschappelijke Opvang / Beschermd Wonen	€ 850			
Posten < € 25.000	€ 16	€ 12		
Totaal	€ 1.127	€ 231	€ 20	€ 20
<i>Onttrekking uit reserve</i>				
Opvang ontheemden, t.b.v. meerkosten inburgering	€ 172	€ 172		
Opvang ontheemden, t.b.v. meerkosten participatie	€ 441	€ 35	€ 35	€ 35
Corona, t.b.v. kosten cultuurvisie	€ 20	€ 20	€ 20	€ 19
Hervorm. Agenda jeugdzorg, kosten doorbraakmethode	€ 100			
Hervorm. Agenda jeugdzorg, jeugdhulp en onderwijs	€ 40	€ 40	€ 40	€ 40
Totaal	€ 773	€ 267	€ 95	€ 93
Programma 4 Financiën				
<i>Lasten</i>				
Wet open overheid incidentele kosten	€ 54	€ 54		
Automatisering, I-visie, SharePoint en beveiliging	€ 416	€ 206	€ 194	184
Totaal	€ 470	€ 260	€ 194	€ 184
Recapitulatie				
Lasten	€ 2.965	€ 1.314	€ 782	€ 698
Baten	€ 1.913	€ 1.103	€ 461	€ 446
Saldo	€ 1.053	€ 210	€ 322	€ 251
Toevoegingen	€ 0	€ 2	€ 0	€ 0
Onttrekkingen	€ 988	€ 276	€ 100	€ 93
Saldo	-€ 988	-€ 273	-€ 100	-€ 93

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In onderstaand overzicht zijn de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen. Dit overzicht is een onderbouwing bij de bepaling van het structureel begrotingsaldo.

Structurele toevoegingen / onttrekkingen aan reserves	2025		2026		2027		2028	
	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.
Bedragen x € 1.000								
Bestemmingsreserves								
Reserve toerisme en recreatie	€ 332	€ 231	€ 340	€ 232	€ 348	€ 232	€ 356	€ 233
Reserve Duurzaamheid	€ 75	€ 58	€ 75	€ 48	€ 75	€ 41	€ 75	€ 41
Reserve kosten opvang ontheemden		€ 80		€ 80		€ 80		€ 80
Reserve Onderwijs huisvesting	€ 550		€ 550	€ 42	€ 550	€ 42	€ 550	€ 42
Totale	€ 957	€ 369	€ 965	€ 402	€ 973	€ 395	€ 981	€ 396

Toelichting op de structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves

Reserve toerisme en recreatie

Jaarlijks wordt vanaf 2023 25% van de opbrengst toeristenbelasting toegevoegd. De bestaande jaarlijkse structurele lasten voor het versterken van het toeristisch karakter van de gemeente worden aan deze reserve onttrokken.

Reserve duurzaamheid

Jaarlijks wordt € 75.000 structureel toegevoegd. Diverse duurzaamheidsprojecten worden aan deze reserve onttrokken.

Reserve kosten opvang ontheemden

Ter dekking van kosten Flexwoningen en de daarbij behorende openbare ruimte.

Reserve Onderwijs huisvesting

De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van (de lasten van nieuwe) investeringen in onderwijsaccommodaties.

Structureel begrotingssaldo 2025-2028

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht maken we met onderstaand overzicht inzichtelijk wat het effect is van de incidentele baten en lasten en de incidentele mutaties in de reserves op het structurele saldo van de begroting en meerjarenraming.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Saldo van baten en lasten	€ 1.145	€ 103	€ 540	€ 518
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	€ 399	-€ 290	-€ 478	-€ 493
Begrotingssaldo na bestemming	€ 1.543	-€ 187	€ 62	€ 25
Waarvan saldo incidentele baten en lasten	€ 1.053	€ 210	€ 322	€ 251
Waarvan saldo incidentele mutaties in reserves	-€ 988	-€ 273	-€ 100	-€ 93
Structureel begrotingssaldo	€ 1.608	-€ 250	€ 284	€ 183

Financiële positie

Geprognosticeerde Balans

Op basis van artikel 20 lid 1b en artikel 22 lid 1 van het BBV nemen we voor de jaren t/m 2028 een geprognosticeerde begin- en eindbalans op.

Activa	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
(im) Materiële vaste activa	61.861	69.429	72.902	74.362	74.940	74.696
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	42	42	42	42	42	42
Financiële vaste activa: Leningen	4.350	4.251	4.231	4.212	4.193	4.174
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0 +
Totaal Vaste Activa	66.252	73.722	77.175	78.616	79.175	78.912
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	6.862	6.177	7.027	7.664	8.655	9.352
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	6	2	2	2	2	2
Uitzettingen <1 jaar	10.203	4.500	5.000	4.500	5.000	4.500
Liquide middelen	923	900	900	900	900	900
Overlopende activa	2.901	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000 +
Totaal Vlottende Activa	20.895	13.579	14.929	15.066	16.557	16.754
Totaal Activa	87.147	87.301	92.104	93.682	95.732	95.666
Passiva	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Eigen vermogen	21.269	20.701	21.559	23.393	23.684	24.238
Voorzieningen	6.318	5.485	5.641	4.510	3.777	3.775
Vaste schuld	49.617	48.451	50.068	51.933	52.773	52.913 +
Totaal Vaste Passiva	77.204	74.637	77.268	79.836	80.234	80.926
Vlottende schuld	2.649	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Overlopende passiva	7.294	9.164	11.336	10.346	11.998	11.240 +
Totaal Vlottende Passiva	9.943	12.664	14.836	13.846	15.498	14.740
Totaal Passiva	87.147	87.301	92.104	93.682	95.732	95.666

EMU-saldo

Het EMU-saldo is een indicator van de gezondheid van de overheidsfinanciën. Aan de omvang van het EMU-saldo zijn Europese normen gesteld (maximaal -3%). Gemeenten dragen bij aan de beheersing van dit saldo. Gemeenten geven hiervoor in de begroting meerjarig inzicht in het EMU-saldo. Sturing op het EMU-saldo is voor gemeenten minder relevant. In de (meerjaren)begroting sturen gemeenten namelijk op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo gaat uit van ontvangsten en uitgaven berekend op transactiebasis.

<i>Bedragen x 1.000</i>	2024	2025	2026	2027	2028
	<i>Volgens begroting 2024</i>	<i>Volgens begroting 2025</i>	<i>Volgens begroting 2026</i>	<i>Volgens begroting 2027</i>	<i>Volgens begroting 2028</i>
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ -484	€ 1.145	€ 103	€ 540	€ 518
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	€ 7.568	€ 3.473	€ 1.460	€ 578	€ -244
3. Mutatie voorzieningen	€ -833	€ 156	€ -1.131	€ -733	€ -2
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	€ -685	€ 850	€ 637	€ 991	€ 697
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Berekend EMU-saldo	€ -8.200	€ -3.022	€ -3.125	€ -1.762	€ 64

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze waarde is afgeleid van het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. Brummen heeft een referentiewaarde van negatief € 3,0 miljoen. Deze individuele referentiewaarde speelt pas een rol als het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen wordt overschreden. Het Rijk kan dan aan gemeenten vragen de begroting (en dan vooral het investeringsvolume) in dat jaar bij te stellen. Een eventuele EMU-instructie van het Rijk kan dus effect hebben op de investeringsplanning en financieringsplanning van de gemeente.

Investerings

Op 23 maart 2023 is de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid door de raad vastgesteld. De doelstelling van deze nota is het formuleren van beleid en vastleggen van uniforme regels voor:

- (Het aangaan van) investeringen;
- Activeren van activa;
- Waarderen van activa;
- Afschrijven van activa.

Investerings worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt door hiervoor een bedrag in de programmabegroting (of in een begrotingswijziging) op te nemen. Bij de noodzaak tot doorschuiven van investeringskredieten langer dan 2 jaar wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.

Bij het vaststellen van deze begroting wordt de 1e jaarschijf 2025 beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2025 zijn onderstaande investeringen opgenomen. Zoals vastgelegd in de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid start de afschrijving op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed is c.q. verworven wordt. (In de Programmabegroting wordt uitgegaan van het jaar T +1).

nr	Investeringen 2025	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven							
1	Riolering randvoorziening ME 2025	€ 38.079		20	0,75%	€ 1.904	€ 286
2	Riolering afkoppelen openbare ruimte 2025	€ 200.000		40	0,75%	€ 5.000	€ 1.500
3	Afval ondergrondse containers 2025	€ 82.044		8	0,75%	€ 10.256	€ 615
Economisch nut, overig							
4	Brandweerkazerne Brummen 2025, verbouw voorgevel	€ 72.600		40	0,75%	€ 1.815	€ 545
5	Vervangingsinvestering I&A 2025	€ 150.000		5	0,75%	€ 30.000	€ 1.125
6	Vervanging 3 Nissan 2025 (WerkFit)	€ 139.650		6	0,75%	€ 23.275	€ 1.047
7	Vervanging luchtbehandelingskast Kollergang 14 2025	€ 100.000		15	0,75%	€ 6.667	€ 750
8	Vervanging kleine zoutstrooier 2025	€ 54.000		15	0,75%	€ 3.600	€ 405
9	Vervanging brandmeldinstallatie, de Bhoele 2025	€ 37.500		15	0,75%	€ 2.500	€ 281
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut							
10	Vervanging/rehabilitatie wegen 2025	€ 2.591.782		30	0,75%	€ 86.393	€ 19.438
11	Herinrichting omgev. Coldenhovenseweg en Poelkampstraat 2025	€ 3.170.000	€ 1.608.000	30	0,75%	€ 52.067	€ 11.715
12	Aanleg nieuwe toegangsweg FOLBB 2025	€ 5.264.000	€ 5.264.000			€ 0	€ 0
13	Herinrichting openbare ruimte Spoorzone Eerbeek 2025	€ 1.510.000		30	0,75%	€ 50.333	€ 11.325
14	Herinrichting Burgemeester Dekkerplein 2025	€ 491.000	€ 112.000	30	0,75%	€ 12.633	€ 2.843
15	Vervanging armaturen in ledverlichting 2025	€ 170.900		20	0,75%	€ 8.545	€ 1.282
		€ 14.071.555	€ 6.984.000			€ 294.987	€ 53.157

Toelichting op de investeringen

Investerings met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven

Gemeentelijk Programma Water en Riolering 2023-2027 (nrs. 1 en 2)

Investerings voor rioleringsprojecten zijn opgenomen in het Gemeentelijk Programma Water en Riolering 2023-2027. Dit plan beschrijft op hoofdlijnen hoe richting wordt gegeven aan de rioleringszorg in de gemeente. Het betreft een strategie voor de lange termijn. In het plan is vastgelegd welke personele en financiële middelen er nodig zijn om de strategie te kunnen realiseren.

Vervanging ondergrondse containers (nr 3)
conform het vervangingschema worden in 2025 ondergrondse containers vervangen.

Investerings met economisch nut, overig

Brandweerkazerne Brummen, verbouw voorgevel 2025 (nr 4)
Uit nader onderzoek van de VNOG blijkt dat de 3 deuren niet hoog genoeg zijn voor de nieuwe voertuigen. Dit betekent dat de voorgevel verbouwd moet worden.

Vervangingsinvestering automatisering (I&A) 2025 (nr 5)
Voor de vervanging van de huidige hard- en software is jaarlijks een investeringskrediet nodig van € 150.000.

Vervanging 3 Nissans 2025 (nr 6)
Conform het vervangingschema worden de huidige auto's in 2025 vervangen.

Vervanging luchtbehandelingskast gebouw Kollergang 14 (WerkFit) 2025 (nr 7)
Vanuit milieueisen moet de luchtbehandelingskast vervangen worden.

Vervanging kleine zoutstrooier 2025 (nr 8)
Conform het vervangingschema wordt de huidige vervangen.

Vervanging brandmeldinstallatie de Bhoele (nr 9)
Om te blijven voldoen aan de wettelijke voorschriften moet er een nieuwe brandmeldinstallatie worden geïnstalleerd.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Vervanging/rehabilitatie wegen 2024 (nr 10)
Op basis van het vastgestelde beheerplan wegen 2020-2024 is voor het jaar 2025 een investering opgenomen.

Herinrichting omgeving Coldenhovenseweg en Poelkampstraat 2025 (nr 11)
In het kader van het provinciale inpassingsplan Folding Boxboard wordt de omliggende infrastructuur aangepast en vernieuwd om aan te sluiten op het nieuwe plan en de leefbaarheid te vergroten. Zo worden de fietsroutes herkenbaar en veiliger met een hogere belevingswaarde. Ook wordt de Eerbeekse beek zichtbaar gemaakt in de Volmolenweg en de Coldenhovenseweg. De kosten hiervoor worden verrekend in overeenstemming met de geldende samenwerkingsovereenkomst Folding Boxboard vanuit het Programma Eerbeek Loenen 2030. Naast de gemeente investeren ook het waterschap en de provincie in het project.

Aanleg nieuwe toegangsweg FOLBB 2025 (nr 12)
In het kader van het inpassingsplan Folding Boxboard wordt een nieuwe toegangsweg aangelegd naar het fabrieksterrein van Folding Boxboard. Deze weg komt langs 't Haagje te lopen. Deze toekomstige weg moet zorgen voor een conflictvrije toegang naar het fabrieksterrein waarbij vooral fiets- en voetverkeer worden gescheiden van het vrachtverkeer. Verder voorkomt de nieuwe weg overlast op de omliggende wegen zoals de Volmolenweg en de Coldenhovenseweg. Naast de nieuwe weg wordt ook het park langs 't Haagje heringericht. Kosten hiervoor worden verrekend in overeenstemming met de geldende samenwerkingsovereenkomst Folding Boxboard vanuit het Programma Eerbeek Loenen 2030. Hierbij komt de volledige investering vanuit het provinciaal budget.

Herinrichting openbare ruimte Spoorzone Eerbeek 2025 (nr 13)

Met de herinrichting van het Stationsgebied in Eerbeek wordt deze locatie weer nieuw leven ingeblazen. Onder de Spoorzone vallen het Elis Ligtleer plein, de Stationsstraat en een deel van het Beekpad. Door de opwaardering van de openbare ruimte in het stationsgebied Eerbeek brengen we de belevingswaarde rond het station terug. Ook zorgen we voor een goede fiets- en voetverbinding met het toekomstige Burgersterrein. Door bij deze herinrichting ook direct de kenmerken mee te nemen van een Toeristische Opstap Punt Veluwe, dragen we bij aan de verspreiding van het toerisme over de Veluwe en voegen we een bezoekersmotief toe aan het dorp Eerbeek.

Herinrichting Burgemeester Dekkerplein 2025 (nr 14)

Het huidige parkeerterrein moet onder andere wegens verbouwplannen van de supermarkt Jumbo opnieuw worden heringericht. Jumbo levert een bijdrage in het realiseren van 15 nieuwe parkeerplaatsen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de ontwikkelingen rond de voormalig Wilhelminaschool.

Vervanging armaturen in ledverlichting 2024 (nr 15)

Betreft een project van 5 jaren (t/m 2027) om ruim 1.700 armaturen te gaan vervangen door ledverlichting welke tevens gedimd kan worden.

Meerjarenplan investeringen

Hieronder de geplande investeringen voor de jaren 2026 tot en met 2028.

Investeringen 2026	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering gemalen BK 2026	€ 61.248		40	1,00%	€ 1.531	€ 612
Riolering gemalen ME 2026	€ 248.914		15	1,00%	€ 16.594	€ 2.489
Riolering pompunits BK 2026	€ 166.506		40	1,00%	€ 4.163	€ 1.665
Riolering pompunits ME 2026	€ 233.908		20	1,00%	€ 11.695	€ 2.339
Riolering randvoorziening ME 2026	€ 38.079		20	1,00%	€ 1.904	€ 381
Riolering vervanging Loenenseweg 2026	€ 631.872	€ 251.300	60	1,00%	€ 6.343	€ 3.806
Riolering afkoppelen openbare ruimte 2026	€ 200.000		40	1,00%	€ 5.000	€ 2.000
Riolering Empe stelsel scheiden 2026	€ 258.037		60	1,00%	€ 4.301	€ 2.580
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2026	€ 150.000		5	1,00%	€ 30.000	€ 1.500
Mercedes Sprinter (open laadbak) 2026	€ 48.000		8	1,00%	€ 6.000	€ 480
Vervanging kleine tuinbouwtractor Brummen 2026	€ 36.500		8	1,00%	€ 4.563	€ 365
Mercedes Sprinter (open laadbak) 2026	€ 48.750		8	1,00%	€ 6.094	€ 488
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging armaturen in ledverlichting 2026	€ 170.900		20	1,00%	€ 8.545	€ 1.709
Vervanging/rehabilitatie wegen 2026	€ 2.591.782		30	1,00%	€ 86.393	€ 25.918
	€ 4.884.496	€ 251.300			€ 193.125	€ 46.332

Investerings 2027	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering Loenenseweg Spoor IT 2027	€ 173.232		60	1,00%	€ 2.887	€ 1.732
Riolering Empe stelsel scheiden 2027	€ 358.037		60	1,00%	€ 5.967	€ 3.580
Riolering afkoppelen 2027	€ 200.000		40	1,00%	€ 5.000	€ 2.000
Afval ondergrondse containers 2027	€ 39.261		8	1,00%	€ 4.908	€ 393
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2027	€ 150.000		5	1,00%	€ 30.000	€ 1.500
Vervanging apparatuur raadszaal 2027	€ 250.000		10	1,00%	€ 25.000	€ 2.500
Volkswagen Crafter J&J 2027	€ 47.000		8	1,00%	€ 5.875	€ 470
Vervangen Renault ZOE (elektrisch) 2027	€ 18.500		8	1,00%	€ 2.313	€ 185
Schaftwagen WerkFit 3 stuks 2027	€ 32.775		8	1,00%	€ 4.097	€ 328
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2027	€ 2.591.782		30	1,00%	€ 86.393	€ 25.918
	€ 3.860.587				€ 172.439	€ 38.606

Investerings 2028	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering gemalen BK 2028	€ 75.653		40	1,00%	€ 1.891	€ 757
Riolering gemalen ME 2028	€ 97.078		15	1,00%	€ 6.472	€ 971
Riolering afkoppelen 2028	€ 200.000		40	1,00%	€ 5.000	€ 2.000
Afval ondergrondse containers 2028	€ 25.000		8	1,00%	€ 3.125	€ 250
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2028	€ 150.000		5	1,00%	€ 30.000	€ 1.500
Vervanging kl. zoutstrooier (enkelasser) 2028	€ 21.000		15	1,00%	€ 1.400	€ 210
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2028	€ 2.591.782		30	1,00%	€ 86.393	€ 25.918
	€ 3.160.513				€ 134.281	€ 31.605

Reserves en Voorzeningen

Reserves en voorzieningen vormen een belangrijk onderdeel van de vermogenspositie van de gemeente Brummen. In september 2024 is de Nota reserves en voorzieningen gemeente Brummen 2024 door de raad vastgesteld.

Bij de begroting wordt de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen aangegeven. Het daadwerkelijke verloop van de reserves en voorzieningen wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt in de jaarstukken.

De nota geeft het onderscheid tussen reserves en voorzieningen weer.

Reserves behoren tot het eigen vermogen en zijn vrij besteedbaar. De gemeenteraad kan besluiten voor een bepaald doel bestemmingsreserves te vormen en kan deze bestemming te allen tijde wijzigen.

Voorzeningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn niet vrij besteedbaar. Zij moeten worden aangewend voor het doel waarvoor zij in het leven zijn geroepen. Voorzeningen worden gevormd ten laste van het programma. De aanwending komt vervolgens ten laste van de gevormde voorziening. Een voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting/risico.

Stand en het gespecificeerde verloop van reserves

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028
Algemene reserve						
Algemene reserve	€ 8.106	€ 9.623	€ 10.880	€ 12.423	€ 12.236	€ 12.298
Rekeningresultaat	€ 4.228	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal algemene reserve	€ 12.334	€ 9.623	€ 10.880	€ 12.423	€ 12.236	€ 12.298
Bestemmingsreserves						
Behoedzaamheidsreserve	€ 1.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Toerisme en recreatie	€ 340	€ 417	€ 469	€ 579	€ 695	€ 819
Duurzaamheid	€ 66	€ 17	€ 34	€ 62	€ 96	€ 130
Ligt op groen	€ 414	€ 376	€ 361	€ 351	€ 346	€ 346
Centrum Brummen	€ 753	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Grondexploitatie	€ 4.263	€ 4.394	€ 4.394	€ 4.394	€ 4.394	€ 4.394
Corona	€ 79	€ 79	€ 59	€ 39	€ 19	€ 0
Kosten opvang ontheemden	€ 1.441	€ 1.361	€ 669	€ 382	€ 268	€ 153
Hervormingsagenda jeugdzorg	€ 300	€ 300	€ 160	€ 120	€ 80	€ 40
Onderwijs huisvesting	€ 0	€ 275	€ 825	€ 1.333	€ 1.840	€ 2.348
Beschermd thuis	€ 0	€ 582	€ 582	€ 582	€ 582	€ 582
Reserve Plan Eerbeek	€ 278	€ 278	€ 128	€ 128	€ 128	€ 128
Totaal bestemmingsreserves	€ 8.935	€ 11.078	€ 10.679	€ 10.969	€ 11.448	€ 11.940
Totaal reserves	€ 21.269	€ 20.701	€ 21.559	€ 23.393	€ 23.684	€ 24.238

Toelichting op de reserves

Algemene reserve

Deze reserve is enerzijds benodigd om risico's op te vangen en daarnaast bedoeld voor de financiering van incidentele uitgaven en het egaliseren van overschotten of opvangen van tekorten in de exploitatie.

Rekeningresultaat

In het raadsvoorstel/-besluit bij de jaarstukken wordt door de raad bepaald hoe het resultaat bestemd wordt. Standaard wordt het resultaat verrekend met de algemene reserve.

Behoedzaamheidsreserve

De reserve wordt gebruikt om de risico's en tegenvallers vanuit het scherper ramen en om de financiële nadelen van accresbijstellingen (positieve dan wel negatieve bijstellingen als gevolg van wijzigingen in rijksuitgaven) in de circulaire van het gemeentefonds (deels) te dekken.

Toerisme en Recreatie

Deze bestemmingsreserve is gericht op een versterking van de toeristische recreatieve sector. Daarbij gaat het om infrastructurele maatregelen, lokaal gastheerschap, promotie en marketing en de cofinanciering van passende initiatieven. Vanaf 2023 wordt weer 25% van de opbrengst aan de reserve toegevoegd.

De bestaande jaarlijkse structurele lasten voor het versterken van het toeristisch karakter van de gemeente worden aan deze reserve onttrokken.

Verder kunnen incidentele bijdragen uit deze reserve worden bekostigd.

	2025	2026	2027	2028
Toevoeging, 25% van opbrengst toeristenbelasting	€ 332	€ 340	€ 348	€ 356
Bijdrage grenscorrectie gemeente Rheden		€ 2		
Onttrekking structurele lasten:				
Jaarlijkse kosten voor de versterking van toerisme en recreatie	-/- € 231	-/- € 232	-/- € 232	-/- € 233
Onttrekking incidentele lasten:				
Ontwikkelkosten PAKhuis 25% van € 200.000	-/- € 50			
Saldo	€ 51	€ 111	€ 116	€ 124

Duurzaamheid

De reserve wordt gevoed vanuit de begroting. Vanuit deze reserve worden projecten in het kader van klimaat en duurzaamheid gedekt.

	2025	2026	2027	2028
Toevoegingen vanuit programma;	€ 75	€ 75	€ 75	€ 75
Diverse duurzaamheidsprojecten	-/- € 58	-/- € 48	-/- € 41	-/- € 41
Saldo	-/- € 17	€ 27	€ 34	€ 34

Ligt op Groen

De reserve wordt gevoed door bijdrages uit woningbouwinitiatieven. We innen deze bijdrages via grondexploitaties of anterieure overeenkomsten, (conform de Grondexploitatiewet). In de Structuurvisie (ROV) Ligt op Groen uit 2006 staan de contouren van dit fonds.

In de Nota Grondbeleid van januari 2006 heeft de gemeenteraad het fonds Ligt op Groen bekrachtigd.

Met de beschikbare middelen uit het fonds Ligt op Groen worden duurzame en groene projecten uitgevoerd samen met de inwoners en ondernemers in Brummen. De projecten zijn passend binnen de uitgangspunten van de reserve, zoals verwoord in het uitvoeringsprogramma 'De schop in de grond'.

	2025	2026	2027	2028
Landschapscontract 2023-2027	-/- € 15	-/- € 9	-/- € 5	
Saldo	-/- € 15	-/- € 9	-/- € 5	

Grondexploitaties

Op deze bestemmingsreserve staan de geormerkte Ligt op Groen gelden gereserveerd tot het moment van afsluiten van een complex. Daarnaast dient deze reserve als buffer voor opvang van verlieslatende complexen.

Corona

Deze reserve wordt komende 4 jaar ingezet voor kosten uitvoering van de Cultuurvisie (Amendement raad 20 juni 2024)

Kosten opvang ontheemden

Met deze reserve worden de kosten van de Flexwoningen en de openbare ruimte gedekt. Daarnaast worden de meerkosten Participatiewet en Inburgering gedekt.

	2025	2026	2027	2028
Flexwoningen en openbare ruimte	-/- € 80	-/- € 80	-/- € 80	-/- € 80
Meerkosten Participatiewet	-/- € 441	-/- € 35	-/- € 35	-/- € 35
Meerkosten Inburgering	-/- € 172	-/- € 172		
Totaal	-/- 693	-/- € 287	-/- € 115	-/- € 115

Hervormingsagenda jeugdzorg

Deze reserve wordt ingezet voor een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen.

Onderwijshuisvesting

Deze bestemmingsreserve wordt gevormd uit het verschil tussen de algemene uitkering uit het gemeentefonds, bestemd voor onderwijs en de lasten en baten die kunnen worden toegerekend aan het onderwijs. De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van uitgaven in onderwijsaccommodaties.

Reserve plan Eerbeek

Deze reserve wordt ingezet voor procesgeld, cofinanciering en investeringen binnen het programma. De reserve kan ook ingezet worden om verliezen binnen het programma Ruimte voor Eerbeek te dekken. In het jaar 2025 wordt 75% van de ontwikkelkosten PAKhuis uit deze reserve gedekt. Bedrag is € 150.000.

Stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen

Aard van de voorziening (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028
Verplichtingen, verliezen, risico's						
Pensioenaanspraken wethouders	€ 1.716	€ 1.716	€ 1.716	€ 1.716	€ 1.716	€ 1.716
Voorziening wachtgeld bestuurders	€ 444	€ 136	€ 23	€ 0	€ 0	€ 0
Voorziening WW uitkering werknemers	€ 70	€ 70	€ 70	€ 70	€ 70	€ 70
Verlofsparen	€ 153	€ 153	€ 153	€ 153	€ 153	€ 153
Afloopkosten complex Elzenbos	€ 46	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	€ 2.430	€ 2.075	€ 1.962	€ 1.939	€ 1.939	€ 1.939
Onderhoud egalisatie						
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 136	€ 170	€ 131	€ 248	€ 417	€ 631
Voorziening Voedselbos	€ 27	€ 22	€ 17	€ 12	€ 7	€ 3
Onderhoud wegen	€ 647	€ 701	€ 589	€ 653	€ 498	€ 398
Onderhoud lantaarnpalen	€ 118	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal voorzieningen voor onderhoud egalisatie	€ 928	€ 893	€ 737	€ 912	€ 922	€ 1.032
Voorzieningen waarvoor heffingen worden geheven						
Rioolrenovaties	€ 1.422	€ 1.290	€ 1.790	€ 1.006	€ 606	€ 622
Rioolheffing	€ 0	€ 0	€ 294	€ 147	€ 71	€ 132
Afvalstoffenheffing	€ 1.538	€ 1.226	€ 858	€ 505	€ 239	€ 50
Totaal voorzieningen waarvoor heffingen worden geheven	€ 2.960	€ 2.516	€ 2.943	€ 1.659	€ 916	€ 804
Totaal voorzieningen	€ 6.318	€ 5.485	€ 5.641	€ 4.510	€ 3.777	€ 3.775

Toelichting op de voorzieningen

Pensioenaanspraken wethouders

Deze voorziening is getroffen om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen voor de pensioengerechtigden die op 31-12-2009 nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

Voorziening wachtgeld bestuurders

Ter dekking van kosten van wachtgeld.

Voorziening WW uitkering werknemers

Ter dekking van kosten WW uitkeringen.

Voorziening verlofsparen

Vanaf 2022 is in de nieuwe cao opgenomen dat medewerkers het bovenwettelijke verlof mogen sparen voor later. Het verlofsparen is bedoeld om medewerkers in alle levens- en carrière-fasen in staat te stellen om de werktijd af te stemmen op de eigen behoeften. Volgen de voorschriften (BBV) moet er een voorziening worden getroffen voor het aantal uren dat is aangevraagd.

Afloopkosten complex Elzenbos

Na verwachting wordt deze voorziening, na verkoop van alle kavels in 2024, volledig ingezet en afgesloten.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op basis van gebouwenbeheersplan (2021-2026) worden de budgetten vastgelegd voor kosten grootonderhoud (incl. klachtenonderhoud). Het gebouwbeheer is opgenomen in de meerjarenplanning. De meerjarenplanning is de basis voor de Programmabegroting. Het uitvoeren van de diverse groot onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen,

die de gemeente beheert, kent budgettair geen jaarlijks gelijk niveau. Dit wordt veroorzaakt doordat vele onderhoudsmaatregelen een meerjarig karakter hebben, waardoor sterke schommelingen in de budgetbehoefte optreden. Om te voorkomen dat de begroting een jaarlijks wisselend beeld geeft, is de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen ingesteld. Deze voorziening wordt jaarlijks met een vastgesteld bedrag gevoed en kan, zonder de gemeentelijke exploitatie te beïnvloeden, worden aangewend voor uitgaven ten behoeve van het groot onderhoud. In Brummen wordt het plan 5-jaarlijks geactualiseerd. (zie Par. Kapitaalgoederen).

Voorziening voedselbos

Betreft project in plan Elzenbos. Vanuit de bouwgrondexploitatie Elzenbos is een bijdrage aan dit project geleverd. Vanuit deze voorziening zullen de diverse (aanleg)kosten gedekt worden.

Wegenonderhoud

De wetgeving eist van de wegbeheerders de hen toegewezen wegen volgens goed rentmeesterschap te onderhouden (wegenwet) en maatregelen te nemen die de veiligheid van de weggebruiker waarborgen (wegenverkeerswet). Voor gemeenten is het daarom van belang om de kwaliteit en de onderhoudsbehoefte van het te beheren areaal inzichtelijk te maken.

In 2019 heeft er een weginsectie van het gemeentelijk wegenbestand plaatsgevonden en is een beheerplan wegen opgesteld voor de jaren 2020-2024. Op basis van de resultaten van de weginsectie en het beheerplan wordt de onderhoudsplanning opgesteld.

Voor de financiering van de uitvoering wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Uit deze voorziening worden het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen bekostigd en ook de oppervlaktebehandelingen (zie Par. Kapitaalgoederen).

Straatverlichting

Deze voorziening is in 2024 vervallen.

Rioolrenovaties

Voor de rioolrenovaties wordt gebruik gemaakt van een voorziening. Deze voorziening is ingesteld om een gelijkmatige belasting van de exploitatie te verkrijgen en daarmee ook een meer gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing. De ontwikkeling van de stortingen en de gehele ontwikkeling van de toekomstige kosten is in beeld gebracht op basis van het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2022-2027. (zie Par. Kapitaalgoederen).

Rioolheffing

Op begrotingsbasis worden de kosten voor rioleringszorg inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Bij de tariefstelling van de heffing wordt de voorziening ingezet om meerjarig een gelijkmatige tariefstelling te hanteren. Op rekeningsbasis kan het voorkomen dat er vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten meer dan 100% dekking wordt verkregen. Dit verschil wordt jaarlijks verrekend met deze voorziening.

Afvalstoffenheffing

Op begrotingsbasis worden de kosten van het ophalen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Bij de tariefstelling van de heffing wordt de voorziening ingezet om meerjarig een gelijkmatige tariefstelling te hanteren. Op rekeningsbasis kan het voorkomen dat er vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten meer dan 100% dekking wordt verkregen. Dit verschil wordt jaarlijks verrekend met deze voorziening.

1. Subsidieplafonds

Overzicht subsidieplafonds

In deze bijlage wordt het subsidieplafond per beleidsterrein als bedoeld in artikel 5, lid 1, van de Algemene Subsidieverordening Gemeente Brummen (INT16.3004, vastgesteld op 15 dec. 2016, RB160069) beschreven. Binnen de plafonds stelt het college vervolgens de definitieve subsidie vast voor de individuele organisaties en instellingen.

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2025 de verdeling per beleidsveld en per programma.

Overzicht subsidieplafonds 2025

Totaal van de plafonds per beleidsterrein	2024	2024 na wijziging	2025
Sport- en cultuurbeleid	€ 1.330.840	€ 1.330.840	€ 1.431.765
Beleid tot gezondheidsbevordering	€ 380.408	€ 380.408	€ 393.191
Beleid ter stimulering van sociale cohesie	€ 139.072	€ 139.072	€ 144.392
Lokaal onderwijsbeleid	€ -	€ -	€ -
Veiligheidsbeleid	€ 8.078	€ 8.078	€ 8.255
Maatschappelijk beleid	€ 1.150.352	€ 1.150.352	€ 1.291.389
Beleid (openlucht)recreatie en toerisme	€ 60.000	€ 75.000	€ 65.700
Totaal subsidieplafonds	€ 3.068.750	€ 3.083.750	€ 3.334.692

2. Financiële uitgangspunten en grondslagen

In dit hoofdstuk zijn de financiële uitgangspunten en grondslagen opgenomen die zullen worden gehanteerd bij het opstellen van de Programmabegroting 2025-2028.

Lasten

Uitgangspunten	
Prijsstijging 2025-2028 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten worden, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage dat gebaseerd is op het consumentenprijsindexcijfer (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024. De percentages zijn: 2025: 2,8% 2026: 2,4% 2027: 2,3% 2028: 2,3%
Gemeenschappelijke regelingen (GR)	De bijdragen in 2025 en verder zijn gebaseerd op (concept)begrotingen 2025 van de GR of de meest recente gegevens over de ontwikkeling van de bijdrage aan de GR.
Loonkosten (inclusief sociale lasten)	Uitgangspunt voor de indexering van loonkosten is de Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers zoals opgenomen in het CEP 2024. Op basis van het CEP 2024 worden de volgende indexeringen voor salarissen opgenomen ten opzichte van de loonkosten 2024: 2025: 4,4% 2026: 3,4% 2027: 4,3% 2028: 3,9%
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa, het meerjarige investeringsplan in de Programmabegroting 2025-2028 en de investeringsruimte 2025-2028.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2024 en de ontwikkeling financieringsbehoefte 2025-2028. Hierbij is rekening gehouden met een gemiddelde rente van 2,5% voor langlopende leningen.
Rente over activa	De totale rentelast wordt via een gemiddeld percentage omgeslagen over de boekwaarde van de activa.
Eigen financieringsmiddelen	Hierover wordt geen rente berekend.

Baten

Uitgangspunten	
Onroerende zaakbelastingen	Op de opbrengst van de OZB wordt een jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast die is gebaseerd op het CEP 2024 (zie Prijsstijging (2025-2028)).
Toeristenbelasting	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2024 (zie Prijsstijging (2025-2028)).
Rioolrechten	100% kostendekkend.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend.
Grafrechten	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2024 (zie Prijsstijging (2025-2028)).
Leges	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2024 (zie Prijsstijging (2025-2028)) en maximaal 100% kostendekkend.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande leningenportefeuille.
Huur en overige vergoedingen	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2024 (zie Prijsstijging (2025-2028)).

Overige grondslagen

Uitgangspunten	
Aantal inwoners	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van een inwoneraantal van 21.105 (stand per 1 januari 2024) voor de jaren 2025 t/m 2028.
Aantal woningen	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van 10.312 woningen voor de jaren 2025 t/m 2028
Meerjaren Grondexploitaties	de parameters voor het jaar 2025: kostenstijging 3% opbrengststijging 1% rente 0,50% disconteringsvoet 2,0%.

3. Taakvelden

Voor de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten wordt in deze bijlage een overzicht van lasten, baten en saldo op de wettelijk voorgeschreven taakvelden weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0 Bestuur en Ondersteuning					
0.1 Bestuur	2.061	24	0	0	-2.037
0.10 Mutaties reserves	0	0	957	1.356	399
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	1.100	401	0	0	-699
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	618	591	0	0	-27
0.4 Overhead	10.250	72	0	0	-10.178
0.5 Treasury	278	213	0	0	-65
0.61 OZB woningen	397	5.003	0	0	4.606
0.62 OZB niet-woningen	77	2.196	0	0	2.119
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	43.743	0	0	43.743
0.8 Overige baten en lasten	-184	0	0	0	184
Totaal 0 Bestuur en Ondersteuning	14.597	52.243	957	1.356	38.045
1 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.707	0	0	0	-1.707
1.2 Openbare orde en veiligheid	433	28	0	0	-405
Totaal 1 Veiligheid	2.141	28	0	0	-2.113
2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1 Verkeer en vervoer	3.444	76	0	0	-3.368
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.444	76	0	0	-3.368
3 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	142	0	0	0	-142
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	86	57	0	0	-29
3.4 Economische promotie	237	1.341	0	0	1.104
Totaal 3 Economie	465	1.398	0	0	932
4 Onderwijs					
4.1 Openbaar basisonderwijs	56	0	0	0	-56
4.2 Onderwijshuisvesting	801	0	0	0	-801
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.248	397	0	0	-851
Totaal 4 Onderwijs	2.105	397	0	0	-1.708
5 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	238	16	0	0	-222
5.2 Sportaccommodaties	1.559	608	0	0	-951
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	229	0	0	0	-229
5.4 Musea	68	0	0	0	-68
5.5 Cultureel erfgoed	89	0	0	0	-89
5.6 Media	457	0	0	0	-457
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.176	43	0	0	-3.133
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	5.815	667	0	0	-5.148

Exploitatie	Begroting 2025 Progr.begr. 2025-2028				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
6 Sociaal Domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.000	131	0	0	-1.869
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.947	0	0	0	-2.947
6.3 Inkomensregelingen	6.730	4.863	0	0	-1.867
6.4 WSW en beschut werk	2.593	420	0	0	-2.173
6.5 Arbeidsparticipatie	1.364	256	0	0	-1.108
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	770	38	0	0	-732
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	2.787	278	0	0	-2.509
6.71B Begeleiding (WMO)	1.763	0	0	0	-1.763
6.71C Dagbesteding (WMO)	494	0	0	0	-494
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	2.212	0	0	0	-2.212
6.72B Jeugdhulp behandeling	1.050	0	0	0	-1.050
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	182	0	0	0	-182
6.73A Pleegzorg	360	0	0	0	-360
6.73B Gezinsgericht	214	0	0	0	-214
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	450	0	0	0	-450
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	1.140	0	0	0	-1.140
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	494	0	0	0	-494
6.74C Gesloten plaatsing	215	0	0	0	-215
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	893	850	0	0	-43
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	350	0	0	0	-350
6.82B Jeugdreclassering	60	0	0	0	-60
Totaal 6 Sociaal Domein	29.067	6.835	0	0	-22.231
7 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	1.134	261	0	0	-873
7.2 Riolering	2.329	3.665	0	0	1.337
7.3 Afval	1.846	2.444	0	0	598
7.4 Milieubeheer	1.769	426	0	0	-1.343
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	239	124	0	0	-116
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	7.317	6.920	0	0	-396
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.314	100	0	0	-2.214
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	239	239	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	926	671	0	0	-255
Totaal 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.478	1.009	0	0	-2.469
Saldo incl. bestemmingen	68.429	69.573	957	1.356	1.543

4. Beleidsdocumenten

Relevante beleidsdocumenten Programma 1 Bestuur en Veiligheid

Communicatiebeleidskader 2019
Participatiewijzer Brummen
Visie Dienstverlening "Wij werken voor Brummen
APV 2021
Integraal veiligheidsplan IJsselstreek 2020-2024
Evenementenbeleid Gemeente Brummen
Nota Vergunningen, Toezicht en handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2015-2019 (gecontinueerd 2019-2021)
Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018
Drank- en Horecabeleid Gemeente Brummen
Beleidsregels Wet Bibob Gemeente Brummen 2021
Beleidsregels aanpak woonoverlast gemeente Brummen 2020

Relevante beleidsdocumenten Programma 2 Fysieke leefomgeving

Strategische Agenda Cleantech Regio 2022-2030
Uitvoering landschapsregeling gemeente Brummen 2019-2023
Koersdocument Duurzame Energie 2016-2018
Programmaplan "Ruimte voor Eerbeek"
Bestemmingsplan Eerbeek
PlanMer Eerbeek
Ruimtelijke economische visie Eerbeek
Structuurvisie Centrumplan Brummen
Beheerplan wegen 2020-2024
Woonagenda 2019-2023
Speelvoorzieningen in de gemeente Brummen
Integrale visie beheer Openbare Ruimte
Visie "Brummen Eerbeek Sterk in Verblijf"
Groen Werken "Leidraad Flora & Faunawet en Beheer Openbare Ruimte
Groenbeheerplan 2024
Beleids- en uitvoeringsplan Openbare Verlichting 2024
Uitvoeringsplan "Van afval naar grondstof"
Programma water en riolering 2023 – 2027
Programma Mobiliteit 2024
Uitvoeringsprogramma mobiliteit 2024
Toekomstvisie 2030 "Innoveren met oude waarden"
Afvalbeleidsplan 2013-2017
Beleidsplan gemeentelijke gebouwen
Nota Faunabeheer
Gemeentelijk verkeer en vervoerplan
Waterplan Brummen
Landschapsbeleidsplan
Bosplan Eerbeek
Groenstructuurplan kern Brummen
Groenstructuurplan kern Eerbeek

Relevante beleidsdocumenten Programma 3 Sociale leefomgeving

Integraal beleidskader sociaal domein
Integrale nota "ondersteuning voor mensen met een laag inkomen en/of financiële problemen" 2018-2021
Regiovisie Samen tegen huiselijk geweld, inclusief uitvoeringsagenda en lokale paragraaf
Nadere regels Alle peuters naar de voorschool
Onderwijsachterstandenbeleidsplan 2021
Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen

Relevante beleidsdocumenten Programma 4 Bedrijfsvoering en Financiën

Financiële verordening
Nota Weerstandvermogen en risicobeheersing
Nota Grondbeleid 2021-2030
Nota Reserves en voorzieningen 2024
Nota Investerings- en afschrijvingsbeleid 2023
Treasurystatuut
Financieel afsprakenkader gemeente Brummen
Algemene subsidieverordening
I-Visie
Visie dienstverlening gemeente Brummen
Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Brummen 2020-2023

5. Overzicht doelen, maatregelen, KPI's

Programma 1 – Bestuur en Veiligheid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Bestuurskracht		
1. Ook in de toekomst onze gemeentelijke taken goed uit kunnen voeren, beter in positie komen bij opgaven die we hebben en een beter beeld krijgen van de toekomstige uitdagingen van onze gemeente.	1a. Afronden van de Bestuurskracht opdracht die dateert uit 2021.	De opleiding strategisch werken voor strategisch adviseurs is in 2025 afgerond. De Bestuurskracht-opdracht is in het voorjaar van 2025, in samenwerking met de provincie afgerond.
	1b. Opleveren rapport 'welk toekomstscenario het best richting geeft aan de ontwikkeling van het bestuur en de organisatie op langere termijn, zodat minimaal het huidige dienstverlening- en voorzieningenniveau voor onze inwoners wordt gewaarborgd'	In het eerste kwartaal van 2025 wordt het onderzoeksrapport over de bestuurlijke toekomst van Brummen opgeleverd en aangeboden aan de gemeenteraad.
Basistaken Bestuur en Dienstverlening		
1. We willen gemeentelijke activiteiten beter op elkaar afstemmen. Dan versterken ze elkaar.	1a. Investeren in de kwaliteit van de informatievoorziening.	Een gemiddelde rapportcijfer van 7,0 voor de dienstverlening van Burgerzaken (op basis onderzoek onder inwonerspanel).
	1b. Bevorderen van meer samenwerking tussen de gemeentelijke procesteams (integrale werkwijze)	Een tussentijdse analyse van het coalitieakkoord 2022-2026 is opgesteld.
2. Een toegankelijk en zichtbaar gemeentebestuur	2a. Het gemeentebestuur geeft actief invulling aan het contact met de samenleving (o.a. door werkbezoeken, bijeenkomsten in nabijheid van doelgroep, wijkhouderschap, activiteiten zoals Gasten van de Raad, Politiek Actief en de raadsontmoeting).	Een gemiddeld rapportcijfer van 6,5 voor de wijze waarop de gemeente inwoners en belangenorganisaties betreft en de samenwerking zoekt (op basis van jaarlijkse uitvraag onder inwonerspanel).
	2b. Het uitvoeringsplan gebiedsgericht werken en de kaders voor participatie in de praktijk brengen. Bij communicatie meer accent leggen op de maatschappelijke impact van gemeentelijke activiteiten.	Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de gemeentelijke informatievoorziening en communicatie (jaarlijks onderzoek WSJG onder inwonerspanel).
Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving		
1. Een veilige gemeente blijven.	1. De samenwerking met zorg- en veiligheidspartners versterken.	Noodzakelijke multidisciplinaire overleggen met alle betrokken (externe) partners vinden binnen 5-10 werkdagen plaats.
	2. Invulling geven aan het in 2024 vastgestelde VTH-beleid.	De cyclus beleid-uitvoering-evaluatie is doorlopen in 2025.

Programma 2 – Fysieke leefomgeving

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Klimaat en duurzaamheid		
1. Verduurzamen van de gebouwde omgeving.	1. We bevorderen reductie van CO2 uitstoot door energiebesparing (isolatieprogramma), duurzame huizenbouw en gebiedsontwikkeling en een groener toekomstbestendig energiesysteem; en door voor te sorteren op een aardgasvrije toekomst (warmteprogramma).	In uiterlijk 2026 zijn 300 woningen geïsoleerd met tenminste 1 maatregel.
Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030		
1. Zichtbare verbeteringen in de aantrekkelijkheid in en om het centrum, in balans met het vestigingsklimaat voor de papierindustrie.	1. We werken aan de ontwikkeling van het Burgersterrein en het Kerstenterrein, richten het Stationsplein opnieuw in en sluiten met de gemeentelijke infrastructuur aan op het provinciale inpassingsplan.	Minimaal 100 woningen op het Burgersterrein uiterlijk in 2029. Heringericht (uiterlijk 2027) Stationsplein bevat een toeristische opstapplaats.
Focusgebied Centrum Brummen		
1. Een aantrekkelijk centrum voor inwoners, toeristen en ondernemers.	1. We voeren het Plan van Aanpak voor het Centrum van Brummen uit, waarin maatregelen en plannen zijn opgenomen voor het behouden en versterken van het centrum van Brummen.	Uitbreiding van Jumbo en Dekamarkt, allebei met ca. 400 m2. Realisatie Jumbo 2025, Deka 2026. Herontwikkeling Wilhelminaschool van 14 appartementen in de sociale sector. Realisatie 2025. Ontwikkeling Van Limburg Stirumplein van 59 appartementen in 2 woonblokken. Realisatie 2025/26. Samenvoeging bibliotheek en SWB tot multifunctioneel gebouw ca. 1.700 m2. Realisatie 2025/26.
Focusgebied Wonen		
1. Mogelijkheden creëren voor onze inwoners om binnen de gemeente te blijven wonen.	1. Conform de Routekaart Woningbouw tot 2030 1.250 woningen toevoegen aan ons woningbestand. In de Routekaart Woningbouw staan alle stappen beschreven, hier conformeren wij ons aan.	Per jaar worden er minimaal 157 woningen bijgebouwd binnen de gemeentegrenzen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Basistaken Fysieke leefomgeving		
1. Een goed onderhouden, bereikbare en klimaatbestendige openbare ruimte.	1. We geven uitvoering aan de vastgestelde Programma's Groen, Water en Riolering en Mobiliteit 2050. Op basis van uitvoeringsprogramma's worden projecten gerealiseerd of verder uitgewerkt tot concrete plannen.	Eind 2025 hebben we minimaal 330 extra laan- en straatbomen aangeplant. Eind 2025 hebben we 2.000 bomen uitgedeeld aan onze inwoners. Eind 2025 hebben we 2,3 ha nieuw bos geplant.
2. Een infrastructuur die bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van veiligheid, klimaatbeleid en gezondheid.	2. We gaan wegen herinrichten en projecten uit het (in 2024 opgestelde) uitvoeringsprogramma Mobiliteit uitvoeren.	In 2025 hebben we de tekeningen gereed voor de herinrichting Zutphensestraat, met input van de aanwonenden. De herinrichting start in Q1 2026 en is uiterlijk Q4 2026 gereed. Het ontwerp voor verbetering van de fietsverbinding Eerbeek-Zutphen is eind 2025 gereed. In 2028 zijn minimaal 15 elektrische laadpunten op strategische locaties gerealiseerd. In 2025 zijn dat er 3; in 2026, 2027 en 2028 worden er jaarlijks 4 laadpunten aan toegevoegd.
3. Verhogen van het aantal overnachtingen, stimuleren van werkgelegenheid, verhogen van de gemiddelde bestedingen in de toeristische sector door aanbodontwikkeling en verbinden van toerisme om een bijdrage te leveren aan lokale opgaven.	3a. We maken een uitnodigingskader voor toeristische initiatieven als programma onder de omgevingsvisie. 3b. We dienen met ons Masterplan een aanvraag in voor een bijdrage uit de Regiodeal Veluwe voor ontwikkeling van het TOP en planvorming van het PAK Huis / PAK Museum.	In juli 2025 leveren we een uitnodigingskader op voor dag- en verblijfsrecreatie zodat toeristische ondernemers en initiatiefnemers ruimtelijk en kwalitatief richting krijgen bij hun planvorming binnen de gemeente Brummen. In de tweede helft van 2025 brengen we het uitnodigingskader via ten minste vijf kanalen onder de aandacht bij relevante (toeristische) ondernemers en initiatiefnemers. We hebben minimaal 3 gesprekken met initiatiefnemers over aanbodontwikkeling. Uiterlijk 31 januari 2025 ronden we het Masterplan 'Veluwe Ontvangstlocatie Eerbeek' af waarbij de Spoorzone van Eerbeek wordt gepositioneerd als opstappunt voor bezoekers en inwoners aan de Veluwe en de IJsselvallei Uiterlijk 28 februari 2025 dienen we met het Masterplan 'Veluwe Ontvangstlocatie Eerbeek' onze aanvraag in voor de Regiodeal Veluwe om een bijdrage te vragen aan de realisatie ervan.
4. Organiserend vermogen toevoegen om in- en extern economische zaken beter voor het voetlicht te brengen en koppelkansen met ondernemers beter te benutten.	4a. Met de versterkte capaciteit werken we aan een economisch beleidsstuk dat als leidraad gaat dienen voor uitvoering. 4b. We versterken het faciliterend vermogen voor ondernemers met de toegevoegde formatie op het beleidsveld economische zaken.	In het eerste kwartaal van 2025 leveren we het eerste economische beleidsstuk inclusief compact uitvoeringsprogramma voor de gemeente Brummen op en leggen deze vervolgens ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. Eind 2025 hebben we de eerste quick wins uit het uitvoeringsprogramma economie behaald en weten de ondernemers ons te vinden voor uitvoering van het economische beleid. Op het deel Op den Berg van bedrijventerrein Hazenberg stellen we in overleg met de ondernemers in 2025 een vorm van organisatiegraad op om de onderlinge samenwerking te stimuleren. Met de ondernemers uit het centrum van Eerbeek nemen we uiterlijk het derde kwartaal van 2025 het besluit of en hoe vanaf 2026 de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) wordt voortgezet.

Programma 3 – Sociale leefomgeving

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Sociaal domein		
1. Ingaande medio 2026 is (lichte) ambulante jeugdhulp en opvoed- en opgroeiondersteuning beschikbaar als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening	1. Op basis van een in 2024 ontwikkeld plan van aanpak werken we aan de implementatie zodat medio 2026 de ondersteuning als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening voor inwoners laagdrempelig en dichtbij beschikbaar is.	Eind Q2 2025 is het implementatieplan gereed.
2. Er is in 2025 een robuuste regionale samenwerkingsvorm (gemeenschappelijke regeling) voor de inkoop van jeugdhulp in het kader van de jeugdwet gerealiseerd	2. In 2025 gaan we over tot de vorming en inrichting van een gemeenschappelijke regeling die op 1 januari 2026 in werking treedt.	De gemeenteraad in 2025 heeft een besluit genomen over de vorming van een robuuste regionale samenwerkingsvorm (gemeenschappelijke regeling).
3. We werken toe naar het gaan voldoen aan de kenmerken sociaal wijkteam overeenkomstig het convenant 'stevige lokale teams' zoals beschreven in de Hervormingsagenda Jeugd	3. We ontwikkelen een plan van aanpak om stapsgewijs te gaan voldoen aan alle kenmerken sociaal wijkteam zoals die zijn bepaald in het convenant 'stevige lokale teams'.	Het plan van aanpak 'stevige lokale teams' is in samenwerking met de VNG ontwikkeld en in Q3 vastgesteld.
4. Armoede wordt integraal en in gezamenlijkheid door onder andere maatschappelijke partners, kerken, inwonersinitiatieven, lokale ondernemers en de gemeente bestreden	4. We starten in 2025 met de implementatie van het integraal armoedebeleid. Samen met vele maatschappelijke partners, kerken, inwonersinitiatieven en lokale ondernemers werken we aan de uitvoering.	Het uitvoeringsplan armoede is met meetbare resultaten en KPI's in Q2 vastgesteld.
5. Binnen de uitvoering van de Participatiewet staat de mens centraal, werken we vanuit vertrouwen en vanuit de bedoeling	5. We herijken bestaande uitvoeringsregels op basis van de wijzigingen die het Rijk met het wetsvoorstel "Participatiewet in Balans" wenst door te voeren en investeren in scholing van de uitvoering Participatiewet.	De uitvoeringsregels zijn in Q2 herijkt. Medewerkers WerkFit hebben eind 2025 minimaal twee trainingen/workshops gevolgd gericht op het werken vanuit de bedoeling en vertrouwen met 100% deelname van alle medewerkers.
6. Nieuwkomers zijn welkom, spreken de Nederlandse taal, zijn ingeburgerd, doen mee, zijn zelfredzaam en werken naar vermogen	6. We ontwikkelen een plan van aanpak om nieuwkomers te gaan laten inburgeren in de gemeente Brummen, zich tot zelfredzame inwoners te ontwikkelen en naar vermogen te gaan werken waardoor men in het eigen levensonderhoud kan voorzien.	Het plan van aanpak nieuwkomers is met meetbare resultaten en KPI's gereed in Q2. Iedere inburgeringsplichtige heeft binnen tien weken een Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP).
7. De transitie 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis' komt tot stand door zowel regionaal als lokaal een passend ondersteuningsaanbod beschikbaar te hebben waardoor de doelgroep vaker thuis of in de eigen woonplaats kan blijven wonen	7. We geven invulling aan de nieuwe regionale raamovereenkomst inkoop met 10 aanbieders waarmee we als gemeenten een strategisch partnerschap aangaan. Lokaal geven we uitvoering aan het Jaarwerkplan Beschermd Thuis 2025	Jaarwerkplan Beschermd Thuis is met meetbare resultaten en KPI's in Q1 vastgesteld. Consulenten Team Voor Elkaar hebben een training van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis gevolgd.
8. Het Geheugensteunpunt in de gemeente Brummen biedt voor inwoners met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers een breed laagdrempelig en vrij toegankelijk ondersteuningsaanbod dat is afgestemd op de vraag en behoefte	8. Op basis van de visie op de sociale basis zal een integraal uitvoeringsplan worden ontwikkeld. Hierin wordt het geheugensteunpunt meegenomen zodat het geheugensteunpunt inwoners met (beginnende) dementie & mantelzorgers goed kan blijven ondersteunen	In 2025 is het integraal uitvoeringsplan visie op de sociale basis met meetbare resultaten en KPI's gereed. Casemanagers dementie binnen Verian en Riwis kunnen in 2025 door middel van versnelde route gemandateerd en AVG-proof voor een inwoner een aanvraag doen voor een voorziening dagbesteding, respijtzorg en huishoudelijke hulp.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Basistaken Vitale samenleving		
1. In de gemeente Brummen streven we samen met de schoolbesturen naar inclusiever onderwijs	1. We gaan met het onderwijs en de samenwerkingsverbanden in gesprek over de beweging naar inclusiever onderwijs	In Q3 heeft het gesprek met 100% van de schoolbesturen plaatsgevonden.
2. De doelen van de drie speerpunten in de visie sport en Bewegen en de uitvoeringsagenda worden fasegewijs in de komende 4 jaar gerealiseerd.	2. We voeren de uitvoeringsagenda uit waarbij het belangrijk is om de samenwerking tussen SWB en Sportkompas te verbeteren en te versterken. En de zichtbaarheid van de gemeente te vergroten.	Vanaf Q1 is er een structureel uitvoeringsoverleg tussen SWB, stichting Sportkompas en de gemeente.
		Eind 2025 zijn er twee trainingen gerealiseerd gericht op het versterken van het kader binnen sportverenigingen. Minimaal 50% van de sportverenigingen hebben deelgenomen aan een training.
		Eind 2025 is er minimaal 1 training gegeven voor sportverenigingen gericht op sport & bewegen en kwetsbare inwoners
3. We realiseren de uitvoering van de uitgangspunten zoals die opgenomen zijn in de Cultuurvisie 2024 – 2034 “Cultuur verbindt ons allemaal”	3. We voeren de vierjarige uitvoeringsagenda cultuur samen met de betrokken maatschappelijke partners in 2025 uit	In de zomer van 2025 vindt het kleurrijk, cultureel festival plaats.
		De uitvoeringsagenda cultuur is met meetbare resultaten en KPI's in 2025 gereed.
4. In de gemeente Brummen zijn we een inclusieve samenleving met elkaar.	4. We ontwikkelen samen met ervaringsdeskundigen, inwoners, belangenbehartigers, maatschappelijke partners, maatschappelijk middenveld en de MAR een brede lokale Inclusie Agenda en geven samen met elkaar uitvoering aan de lokale Inclusie Agenda	De lokale inclusie-agenda is in 2025 gereed.
		In Q1 is er een inclusiepanel.

Programma 4 – Financiën

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Basistaken Bedrijfsvoering en financiën		
1. Het realiseren van de speerpunten uit de I-visie (toegankelijke en eigentijdse dienstverlening, datagedreven organisatie, voldoen aan informatiewetgeving, efficiënte organisatie).	1a. We brengen de informatiehuishouding op orde door helderheid en structuur aan te brengen in informatiestromen, -processen en -systemen en we trainen medewerkers in goed informatiebeheer.	We stellen een implementatieplan op voor de Wet open overheid (Woo).
		We digitaliseren drie gemeentelijke producten.
	1b. We zetten concrete stappen om de informatiebeveiliging en privacybeleid te professionaliseren, in lijn met BIO, NIS II en AVG.	We implementeren een Mobile Device Management (MDM)-systeem.
		We implementeren Delinea Secret Server (DSS).
	We voeren vijf Data Protection Impact Assessments uit, met het doel om eind 2026 het volwassenheidsniveau van privacy naar niveau 3 te brengen.	

Gemeente Brummen

Engelenburgerlaan 31 | 6971 BV Brummen | 0575-568 233 | gemeente@brummen.nl